

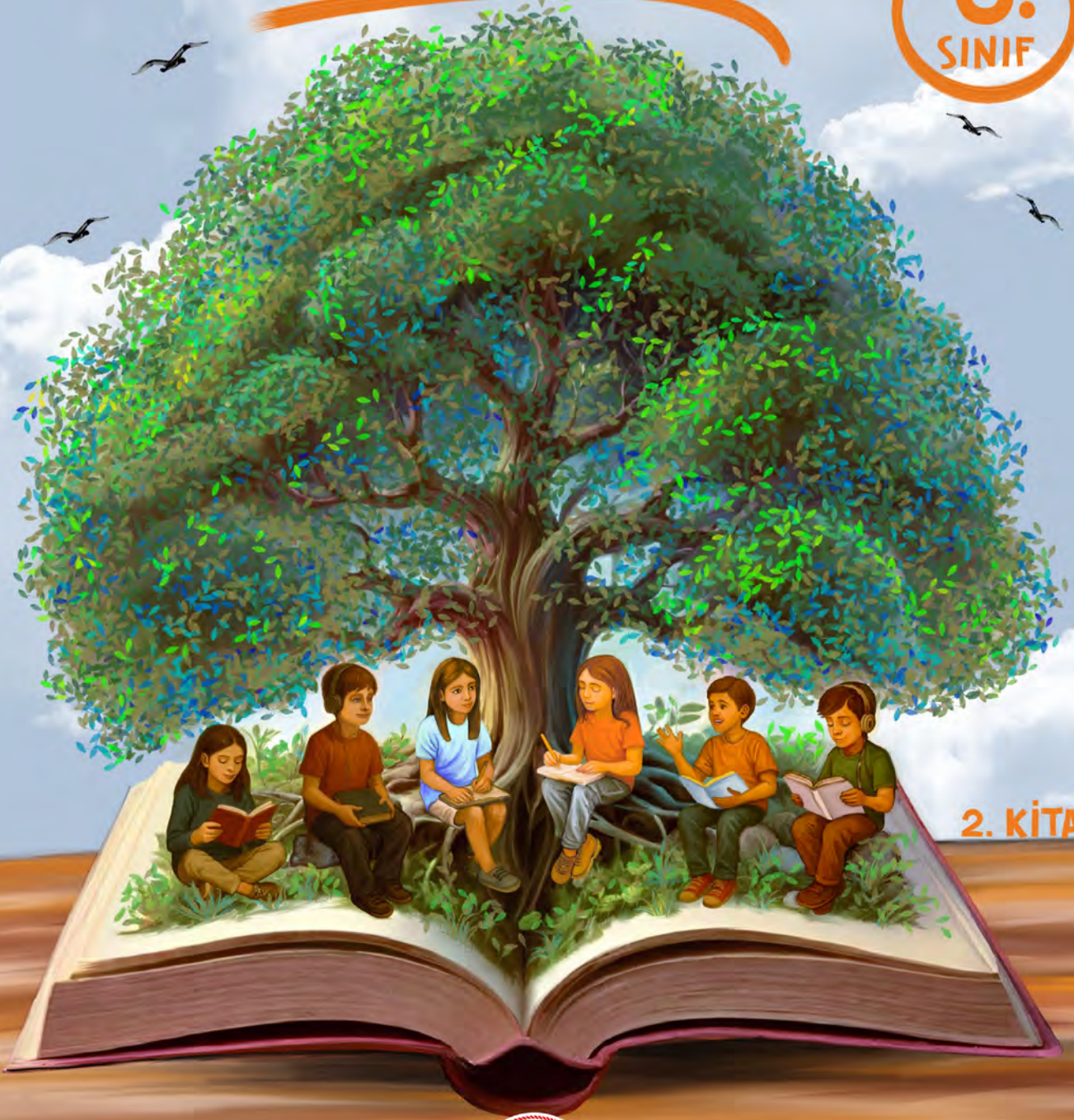
T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

ORTAOKUL VE İMAM HATİP ORTAOKULU

DERS KİTABI

TÜRKÇE

6.
SINIF

2. KİTAP

ORTAOKUL VE İMAM HATİP ORTAOKULU

TÜRKÇE

6. Sınıf

DERS KİTABI

2. Kitap

YAZAR

Esra İLHAN

Mehmet TOSUN

Seçil GEDİK DOĞANER

Zahide Nur GÜMÜŞ

Her hakkı saklıdır ve Millî Eğitim Bakanlığına aittir. Kitabın metin, soru ve şekilleri kısmen de olsa hiçbir surette alınıp yayımlanamaz.

Editör

Prof. Dr. Başak UYSAL
Doç. Dr. Serdar AKBULUT

Rehberlik Uzmanı

Nuray AYDOĞDU

Ölçme ve Değerlendirme Uzmanı

Dr. Eray SELÇUK

Program Geliştirme Uzmanı

Doç. Dr. Yeliz BOLAT

Görsel Tasarımcı

Ecemnur BOSTANCI
Jale DURMUŞ
Özgül ÖNALAN
Rengin TEMEL

Çoklu Ortam Tasarımcı

Bahar BULUT
Bünyamin TELLİ
Ercan YANDIMOĞLU

ISBN 978-975-11-8775-8

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl!
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlahî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerîhamdan İlahî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'sım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif Ersoy

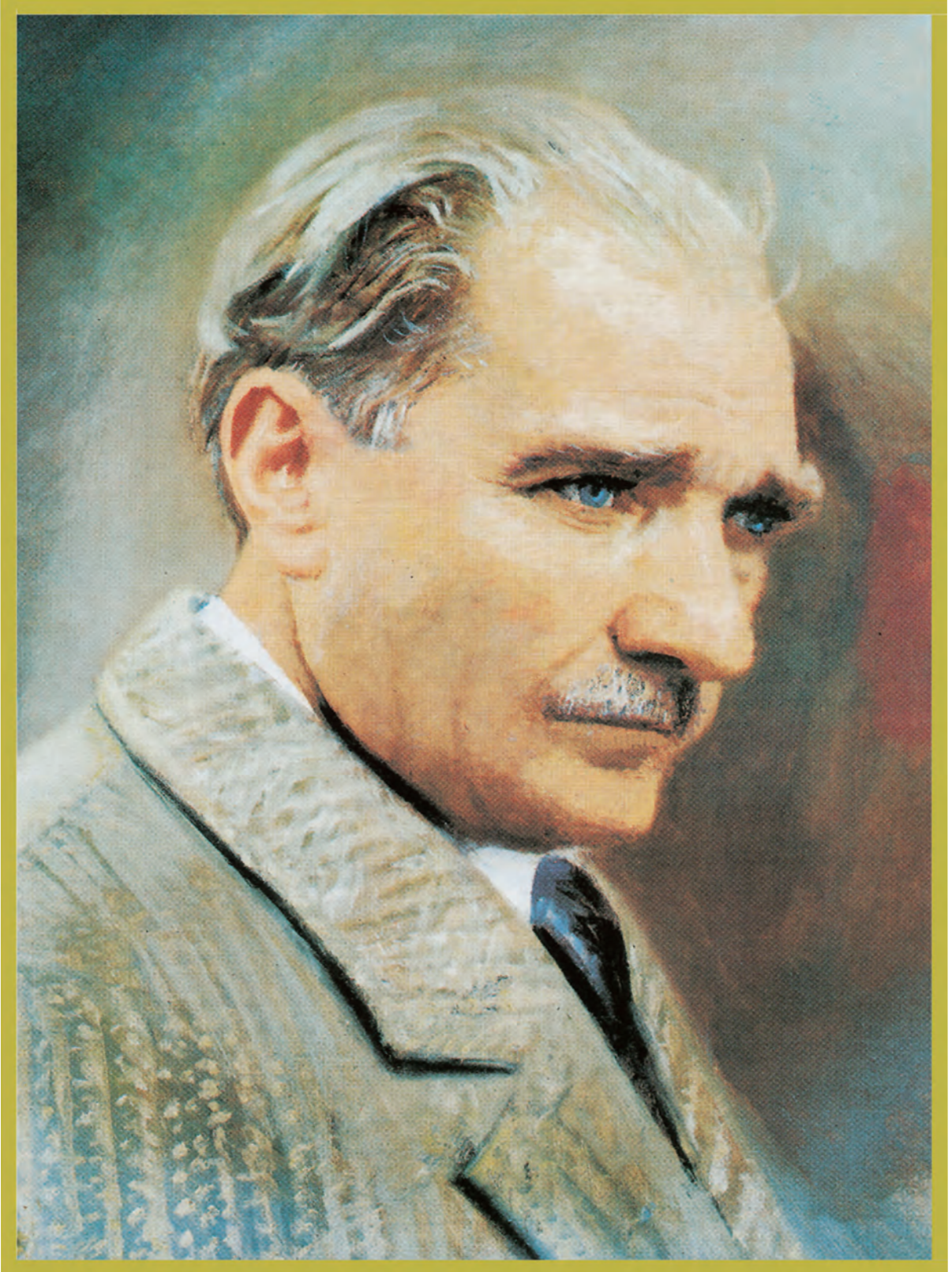
GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namüsaît bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal Atatürk

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

İÇİNDEKİLER

İçindekiler	7
Kitabımızı Tanıyalım	8

4. TEMA- İLETİŞİM VE SOSYAL İLİŞKİLER

Yeni Mahalleye Alışma Kılavuzu	12
Ekrana Bakma Bana Bak!	26
Zeynir ve Peytin	36
Gündelik Hayatın Bilimi (Dinleme/İzleme)	48
Okumak Gibisi Yok! (Bilgisayar).....	57
Üretmek Gibisi Yok!	58
Bu Tema Başka Tema!	60
Haydi, Bitirelim!	61

5. TEMA- BİLİM VE TEKNOLOJİ

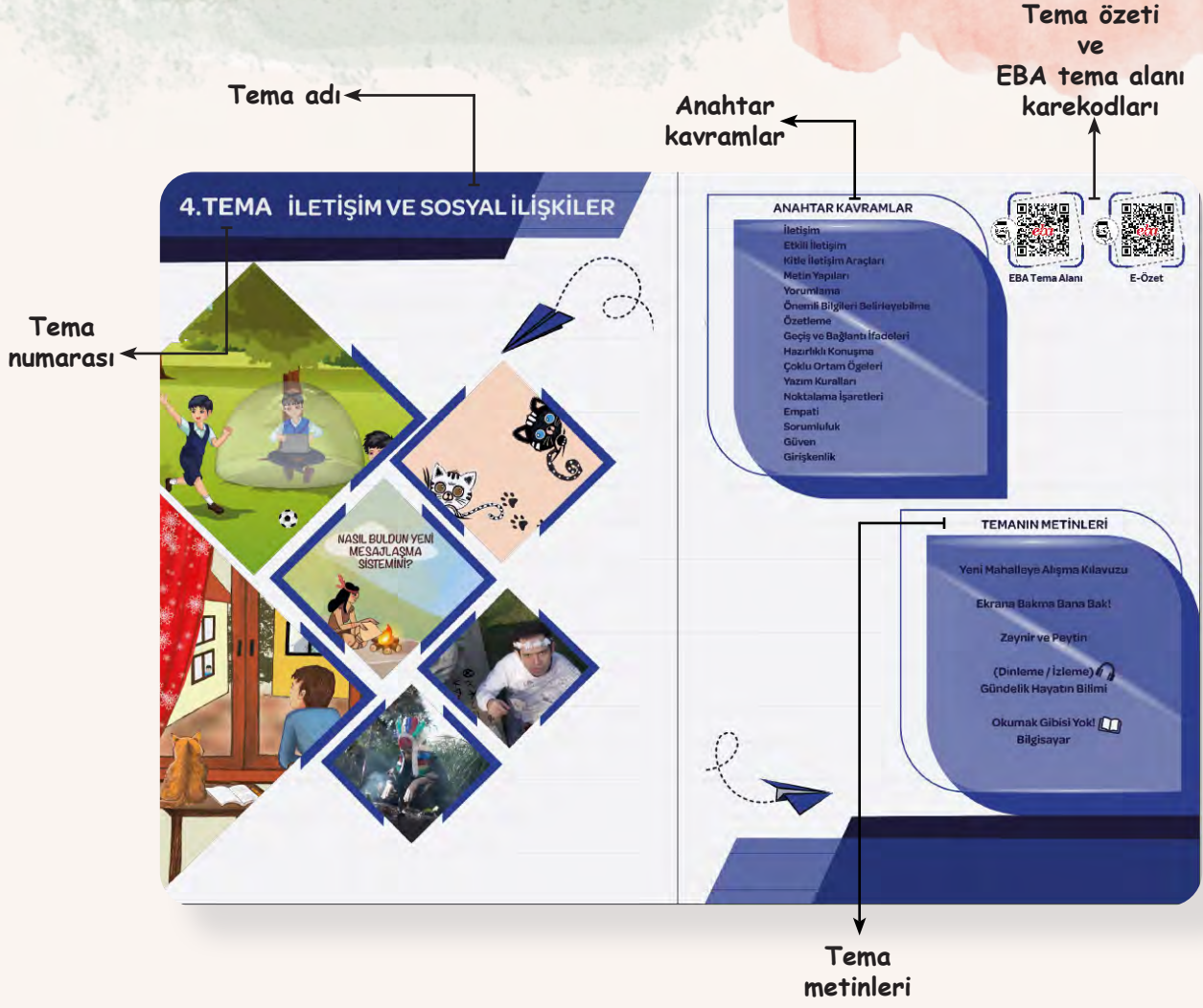
Dünya ve Zaman	66
Sesli Asistan (Dinleme/İzleme)	76
Bilimin İçinde Doğa Var	84
Bu Festival Bir Başka.....	94
Okumak Gibisi Yok! (Geleceğin Mesleği Dijital Oyun Tasarımcılığı)	105
Üretmek Gibisi Yok!.....	106
Bu Tema Başka Tema!	108
Haydi, Bitirelim!	109

6. TEMA- LİDER RUHLAR

Avrupa Şampiyonu Dünya İkincisi Gönüllerin Birincisi Sümeyye Boyacı	114
Dedemin Kırmızı Mızıkası	122
Tarihimizin Gizli Kahramanları (Jale İnan) (Dinleme/İzleme)	132
Türk Denizcileri-Piri Reis	140
Okumak Gibisi Yok! (Nasreddin Hoca).....	151
Üretmek Gibisi Yok!.....	152
Bu Tema Başka Tema!	154
Haydi, Bitirelim!	155

Cevap Anahtarı	158
Kaynakça	158
Görsel Kaynakça ve Genel Ağ Kaynakçası	158
Türkiye'nin Mülki İdare Bölümleri ile Kara ve Deniz Komşuları Haritası.....	159
Türk Dünyası Haritası	160

KİTABIMIZI TANIYALIM

Temaya hazırlık soruları

HAYDİ, BAŞLAYALIM!

- ▶ "Bizde kalmamış sizde varsa..." ve "Bir tabak da size gönderdi." ifadeleri size günlük hayatımızdaki hangi değeri çağrıştırmaktadır? Söyleyiniz.
- ▶ Yaşadığınız sokakta perdeleri olmayan bir ev gördüğünüzde ne düşünüyorsunuz? Arkadaşlarınızla düşüncelerinizi paylaşınız.
- ▶ Mahallenize biri taşındığında neler yaparsınız? Birden çok seçenek işaretleyebilirsiniz.

- Eşyaların taşınmasını izlerim.
- "Hoş geldiniz" demeye ve tanışmaya giderim.
- Taşınan kişilere ikramlık ve çay götürürüm.
- Bu durum ilgimi hiç çekmez.
- Taşınan kişiler arasında yaşıttım olup olmadığını anlamaya çalışırım.
- Diğer: _____

Hatırlayalım

Çıkarım yapma; bir metni dinledikten, izledikten veya okuduktan sonra metindeki ipuçlarını ve ön bilgilerimizi kullanarak metinde doğrudan ifade edilmeyen bilgileri belirlemektir.

Okumaya başlamadan önce metnin konusunu ve uzunluğunu gözden geçirin. Bu metni okuma amacınızı düşününüz. Okuma amacınıza göre önemli bulduğunuz yerlerin altını çizin. Daha önce öğrendiğiniz çıkarım yapma stratejisini kullanarak doğrudan ifade edilmeyen bilgilere ulaşmaya çalışınız.

Okuma, dinleme/izleme yönergeleri

Okuma metni/dinleme izleme içeriğinin adı

YENİ MAHALLEYE ALIŞMA KILAVUZU

Daha önce öğrenilen bilgilerin hatırlatıldığı bölüm

Stratejilerin işlendiği bölüm

Dört dil becerisine yönelik dijital içeriklerin verildiği karekodlar

OKUMAK GİBİSİ YOK!

Serbest okuma metni

ÜRETMEK GİBİSİ YOK!

Üretim atölyesi

Tema ile ilgili eğlenceli, öğretici etkinliklerin ve dijital içeriklerin yer aldığı bölüm

HAYDİ, ÖLÜRELİM!

Ölçme değerlendirme soruları

GÖREVİMİZİ BİLELİM!

Okuma ve dinleme/izleme materyal seçimi ile dönem boyunca okunacak kitaplar ve izlenecek filmlere yönelik görevlerin yer aldığı bölüm

Gelecek Derse Hazırlanalım

Gelecek derse yönelik hazırlık çalışmalarının verildiği bölüm

Doğrusunu Bilelim

Orijinal metinlerde yer alan yazım ve noktalama hatalarının doğrusuna yönelik bilgi ve etkinliklerin verildiği bölüm

Değerlendirelim

Okuma, dinleme/izleme, konuşma ve yazma süreçlerinin değerlendirildiği bölüm

Tıklayalım

İlgili öğrenme çıktısına yönelik ve etkinliği destekleyen dijital içeriklerin verildiği bölüm

SİMGELER

Anlayalım (okuma ve dinleme/izleme) etkinlikleri

Anlatalım (konuşma ve yazma) etkinlikleri

1

Gelişmeye Açık

2

Yeterli

3

Kısmen Güçlü

4

Güçlü

5

Çok Güçlü

Değerlendirelim bölümlerinde kullanılan ve Anadolu kilim motiflerinden esinlenilerek tasarlanan dereceli puanlama anahtarı

Okuma metni/dinleme izleme içeriği ile günlük hayatın ilişkilendirildiği bölüm

S. 99

S. 82

Birbiri ile ilişkili etkinliklerde ileri/geri oklar ve sayfa numaraları ile ilgili etkinliğin yönlendirildiği simgeler

Yazma ve konuşmaya yönelik ürün ile seçkileri içeren bir dosya oluşturulmasının hatırlatıldığı simge

Gelişim çizelgesi raporlarına ulaşımı sağlayan karekod simgesi

4.TEMA İLETİŞİM VE SOSYAL İLİŞKİLER

NASIL BULDUN YENİ
MESAJLAŞMA
SİSTEMİNİ?

ANAHTAR KAVRAMLAR

İletişim
Etkili İletişim
Kitle İletişim Araçları
Metin Yapıları
Yorumlama
Önemli Bilgileri Belirleyebilme
Özetleme
Geçiş ve Bağlantı İfadeleri
Hazırlıklı Konuşma
Çoklu Ortam Öğeleri
Yazım Kuralları
Noktalama İşaretleri
Empati
Sorumluluk
Güven
Girişkenlik

EBA Tema Alanı

E-Özet

TEMANIN METİNLERİ

Yeni Mahalleye Alışma Kılavuzu

Ekrana Bakma Bana Bak!

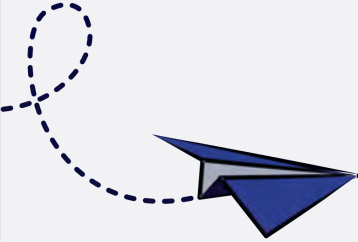
Zeynir ve Peytin

(Dinleme / İzleme)

Gündelik Hayatın Bilimi

Okumak Gibisi Yok!

(Bilgisayar)

HAYDİ, BAŞLAYALIM!

- “Bizde kalmamış sizde varsa...” ve “Bir tabak da size gönderdi.” ifadeleri size günlük hayatımızdaki hangi değeri çağrıştırmaktadır? Söyleyiniz.
- Yaşadığınız sokakta perdeleri olmayan bir ev gördüğünüzde ne düşünürsünüz? Arkadaşlarınızla düşüncelerinizi paylaşınız.
- 📎 Mahallenize biri taşındığında neler yaparsınız? Birden çok seçenek işaretleyebilirsiniz.

- Eşyaların taşınmasını izlerim.
- “Hoş geldiniz” demeye ve tanışmaya giderim.
- Taşınan kişilere kek ve çay götürürüm.
- Bu durum ilgimi hiç çekmez.
- Taşınan kişiler arasında yaşıttım olup olmadığını anlamaya çalışırım.
- Diğer: _____

Hatırlayalım

Çıkarım yapma; bir metni dinledikten, izledikten veya okuduktan sonra metindeki ipuçlarını ve ön bilgilerimizi kullanarak metinde doğrudan ifade edilmeyen bilgileri belirlemektir.

Okumaya başlamadan önce metnin başlığını ve görsellerini gözden geçiriniz. Bu metni okuma amacınızı düşününüz. Okuma sırasında amacınıza göre önemli bulduğunuz yerlerin altını çiziniz. Daha önce öğrendiğiniz çıkarım yapma stratejisini kullanarak doğrudan ifade edilmeyen bilgilere ulaşmaya çalışınız.

YENİ MAHALLEYE ALIŞMA KILAVUZU

Faruk, elinde kalemi, defterine notlar alırken taşındıkları evin penceresinden sokağı izliyor, geride bıraktığı güzel anıları düşünüyordu.

Önceki gün, nakliye kamyonunun arkasında, yeni evlerine doğru yola çıktıklarında anne ve babası ona: “Alışmak dediğin şey, bir günde olmaz Faruk, kendine biraz zaman tanı.” demişti.

Yol boyunca söyledikleri tek şey bundan ibaretti. Ancak dikiz aynasına yansıyan görüntüleri onların da en az Faruk kadar teselliye ihtiyacı olduğunu ele veriyordu.

Faruk içlerinde yaşanan hayatları hayal ederek binaların pencerelerini izliyordu.

Yeni mahalleye alışma kılavuzu

Hazırlayan: Faruk B.

Madde 1 = Mahalledeki binaları tanı.

“Bakma evladım, insanlar kendilerini izlediğini sanıp rahatsız olabilirler, ayıp olur.” diye seslendi annesi, salondaki koltukların yerlerini bir milyonuncu kez değiştirirken. Ardından nefes nefese konuşmasına devam etti: “Yeni taşındık, bizi yanlış tanımasın komşular.”

Faruk bir an not almayı bırakıp dikkatini sokaktan geçen arabalara çevirmişti ki karşı apartmandaki komşunun perdeleri kırırdanmaya başladı.

Önce biri sonra öteki derken sanki tüm apartman aralarında anlaşmışçasına, perdelerini çıkarıyordu. Ardından ellerinde kovalar ve bezlerle yeniden göründüler. İki bina arasındaki mesafe o kadar kısaydı ki Faruk her şeyi tüm netliğiyle görüp duyabiliyordu.

Pencere önlerinde telaşla cam silenler, ellerinde bezleriyle teyzeler, cam silmek için bez yerine gazete kağıdının daha iyi olduğu konusunda ısrar eden amcalar vardı.

Madde 2 = Mahallenin kokusunu

içine gele.

Hava bir anda leylak ve lavanta kokularıyla dolmuştu. O esnada bir ses duydu...

Sesin sahibi karşı komşularıydı. “Hoş geldiniz! Perde telaşı bitti mi vakit geldi demektir, değil mi? Koşturmadan sormadık, yardıma ihtiyaç var mı? Baban oralarda mı?”

Faruk bu ani sorularla derin düşüncelerinden sıyrıldı. Güçlkle “Hoş bulduk.” diyebildi.

Babası arkadan yetişmişti. “Hoş bulduk komşu, sağ olun. Görüyorum ki siz de telaştasınız. Kolay gelsin.” dedi.

Madde 3 = Mahallede kuşkulugördüğün

durumları çöz.

Faruk çalan kapıyı açmak için koştu. Gelenler az önce karşı apartmanda gördüğü yüzlerdi. Az evvel çok yorgun görünen o yüzler şimdi neşeyle aydınlanmıştı.

Kapıdakilerden biri: “Ali bak, karşı apartmana senin yaşıtın bir çocuk gelmiş, dememiş miydin?” dedi. Küçük bir çocuk, kalabalığın arasından sıyrılarak öne çıktı. Merakla Faruk’a bakıyordu. Faruk, kalabalığın arasındaki çocuğun, onun eski mahallesindeki arkadaşı Ahmet’e ne kadar da benzediğini şaşkınlıkla fark etti.

Anne ve babası ortada açılmayı bekleyen kolilerin arasından kapıdakileri içeri davet etti.

Madde 4 = Yeni insanlarla tanışmak

için gebala.

Faruk, not defterine ve salonlarındaki kalabalığa baktıktan sonra Madde 3'e kadar yazdıklarının üzerini çizdi.

~~Yeni mahalleye alışma kılavuzu~~
~~Hazırlayan: Faruk B.~~
~~Madde 1: Mahalledeki binaları tanı~~
~~Madde 2: Mahallenin kokusunu içine çek~~
~~Madde 3: Mahallede kuzkutu gördüğün~~
~~durumları göz.~~
~~Madde 4: Yeni insanlarla tanışmak~~
~~işin başla.~~

Faruk ve Ali oyun oynarken büyükler de komşuların beraberinde getirdiği ikramlıklardan atıştırıyor, kırk yıllık ahbablar gibi neşeye sohbet ediyorlardı.

Kapıda misafirleri yolcu ederken, Hilmi amca omuzlarının ağrıdığını söyleyince ahali hep birlikte gülmeye başladı.

“Perde asmaktadır o.”

“Perdeler mis gibi oldu ama.”

“E adettendir, bayrama tertemiz perdelerle girilir.”

“Sadece perde olsa tamam. Onu bunu bilmem, bir dahaki arefe günü temizlikten kesin kaytaracağım.”

Konuşmalara gülüşmeler eşlik etti.

Tabii ya, bayram! Nasıl da unutmıştu.

Faruk ertesi gün, daha bir gece önce yorgunluktan dert yanan komşuları camiye giderken gördü. Hiçbirinde yorgunluktan eser kalmamış gibiydi. Bayram namazından sonra avludaki kalabalık birbiriyle bayramlaşmaya başladı. Bayramlaşmayı “Hoş geldiniz.” sözcükleri takip ediyordu. (...) Not defterini son kez açan Faruk, dördüncü maddeden sonrakilerin üzerini de tek tek çizdi ve sonra bir cümle yazdı. “Sadece ilk bayramı bekle!”

~~Madde 4: Yeni insanlarla tanışmak~~
~~işin başla.~~

~~Madde 5: Sokak bayramlarını sev.~~
~~Madde 6: Büyüklere selam ver.~~
~~Madde 7: Yaşlılara gülümse.~~
~~Madde 8: Mahalle bakkalından alışveriş~~
 ~~yap.~~

Sadece ilk bayramı bekle!

Betül DURAN
 (Kısaltılmıştır.)

Doğrusunu Bilelim

Metnin yazım ve noktalamasında orijinaline bağlı kalınmıştır. Günümüz yazım ve noktalama kurallarına uygun olmayan ifadelerin doğrusu şu şekildedir: • kâğıdının • âdettendir • 5. Madde

1. ANLAYALIM

a. Aşağıdaki ifadelerin size çağrıştırdığı kelime/kelime gruplarını örnekteki gibi tabloya yazınız. Yeni kelime/kelime gruplarını bulurken eş, zıt ve yakın anlamlı kelimelerden veya deyimlerden yararlanabilirsiniz.

komşu	alışmak	bayram
		temizlik, el öpmek, şeker, dede, nene, tatil, kolonya, hâl hatır sormak...
ısrar etmek	hoş gelmek	.....

b. Tablodaki boş sütuna metinden hareketle bir kelime/kelime grubu belirleyip ekleyiniz ve etkinliğin “a” maddesindeki gibi bu kelime/kelime grubunun çağrıştırdıklarını yazınız.

2. ANLAYALIM

a. Okuduğunuz metinde “perde” ifadesinin geçtiği yerlere göz atınız. Metnin bölümlerinde perdenin konumu ve işlevini örnekten hareketle yazınız.

• Serim: Faruk; bir önceki gün taşınırken yaşadıklarını düşünerek yeni sokaklarını, perdeli camlarıyla evleri izliyor.

• Düşüm: _____

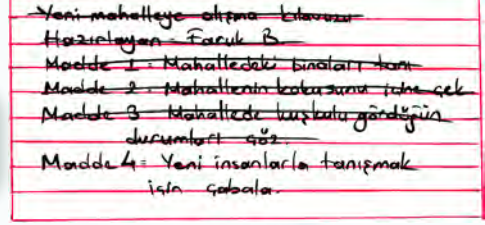
• Çözüm: _____

b. Siz yeni bir mahalleye alışma hikâyesi yazsaydınız bu hikâyenin bölümlerinde “perde” yerine neyi kullanırdınız? Sebebini belirterek açıklayınız.

3. ANLAYALIM

a. Yandaki görseli inceleyiniz. Bu görsel, metinde aşağıdaki işlevlerden hangisini yerine getirmektedir? İşaretleyip nedenini söyleyiniz.

Metinden bağımsız, tek başına anlam oluşturmak

Metinde anlatılanı görselle desteklemek

b. Bu görselde bazı ifadelerin üstünün çizilmesinin anlamı ne olabilir? Söyleyiniz.

4. ANLAYALIM

a. Yandaki karekodu okutarak içeriği izleyiniz.

b. İzlediğiniz içerik, “Yeni Mahalleye Alışma Kılavuzu” nun hangi bölümü ile ilgili olabilir? Bu içerik sesli olsaydı hangi ifadeleri duyabilirdiniz? Yorumlayınız.

5. ANLAYALIM

a. Okuduğunuz “Yeni Mahalleye Alışma Kılavuzu” adlı metinden alınan aşağıdaki cümleyi altı çizili ifadeye dikkat ederek inceleyiniz.

“Bakma evladım, insanlar kendilerini izlediğini sanıp rahatsız olabilirler, ayıp olur.” diye seslendi annesi, salondaki koltukların yerlerini bir milyonuncu kez değiştiren.”

b. Sizce kahramanın annesi koltukların yerini aslında en fazla kaç kez değiştirmiş olabilir? Metnin yazarının gerçek sayısı söylemek yerine “bir milyonuncu kez” demesinin sebebi nedir? Arkadaşlarınızla tartışınız.

c. Aşağıdaki ifadeyi yay ayraç içinde verilen kelimeler ile tamamlayınız.

(küçük - sözü - büyük - abartma)

Bir şeyin özelliklerini, bir olayı veya bir durumu olduğundan daha _____ veya daha _____ göstermeye _____ denir.

ç. Bu söz sanatının metne katkısı nedir? Söyleyiniz.

d. Aşağıdaki durumları inceleyiniz. Defterinize bu durumlarla ilgili öğrendiğiniz söz sanatını içeren birer cümle yazınız.

- Faruk'un nakliye kamyonunda geçirdiği süre
- Faruk'un, arkadaşı Ahmet'e duyduğu özlem
- Bayram temizliğinden sonra pencerelerin görünümü

6. ANLAYALIM

a. Okuduğunuz “Yeni Mahalleye Alışma Kılavuzu” adlı metni aşağıdaki bakış açılarından birine ya da belirlediğiniz farklı bir bakış açısına göre inceleyiniz.

- Faruk'un kedisi
- Faruk'un annesi
- Ali
- Diğer: _____

b. Seçtiğiniz bakış açısına göre metni genişleterek ya da daraltarak farklı bir metne (anı, günlük, fabl, şiir vb.) dönüştürüp defterinize yazınız. Yazınızı kendi cümlelerinizle özgün bir biçimde yazmaya dikkat ediniz.

7. ANLAYALIM

a. Okuduğunuz metni değerlendirmek üzere aşağıdaki ölçütlerden birini belirleyiniz.

Kalıp İfadeler: Hikâyede geçen, iletişimde kullanılan kalıp ifadeler (Örnek: Hoş bulduk, kolay gelsin, ellerine sağlık vb.)

Geçiş ve Bağlantı İfadeleri: Hikâyede geçen geçiş ve bağlantı ifadeleri (Örnek: Ama, fakat, hâlbuki vb.)

b. Belirlediğiniz ölçütle ilgili bilgileri bulmak için metni inceleyiniz. İnceleme yaparken aşağıdaki sorulardan yararlanınız.

Hangi ifadeler belirlediğiniz ölçütle ilgilidir?

Belirlediğiniz ifadeler doğru ve yerinde kullanılmış mı?

İfadelerin kullanımı, metnin yapısına nasıl bir katkı sağlamış?

c. Etkinliğin “a” maddesindeki incelemeniz sonucunda ulaştığınız bilgileri belirlediğiniz ölçütle karşılaştırınız. Karşılaştırma yaparken aşağıdaki adımları izleyiniz.

1. İfadelerin ölçütünüzü yansıtan ve yansıtmayan yönlerini belirleyiniz.
2. Elde ettiğiniz bilgilerden hareketle ulaştığınız sonucu söyleyiniz.
3. Hikâyedeki ifadeleri belirlediğiniz ölçüt açısından (geliştirilmeli-iyi-çok iyi) değerlendiriniz.

1. ANLATALIM

Ulusal bir öykü yarışmasında seçici kurul üyesi olduğunuzu ve okuduğunuz öyküye yönelik düşüncelerinizi diğer kurul üyeleriyle paylaşacağınızı düşününüz. Aşağıdaki adımları takip ederek değerlendirmenizi sözlü olarak yapınız.

1. Öyküyü değerlendirme ölçütünüzü belirtiniz.

Kalıp İfadeler: Hikâyede geçen, iletişimde kullanılan kalıp ifadeler

Geçiş ve Bağlantı İfadeleri: Hikâyede geçen geçiş ve bağlantı ifadeleri

2. Ölçütünüzü yansıtan ve yansıtmayan kısımlardan örnek veriniz.
3. Ölçütünüzün yansıtılma durumuna yönelik yargınızı 10 üzerinden bir değerlendirme notu vererek sununuz.

2. ANLATALIM

a. Aşağıdaki kavram havuzlarının her birinden beşer ifade seçerek ilgili yere yazınız. Konu havuzundan ise bir konu seçiniz.

Kavram Havuzu

bir fincan kahve
sır paylaşmak
çat kapı gelmek
komşu kapısı
kara gün dostu
kapıyı çalmak

sohbet
paylaşmak
haber etmek
pişirmek
bir tabak
komşu hakkı

ve
hem... hem
özellikle
sonuç olarak
ama
ya... ya

mesela
örneğin
yani
bununla birlikte
öte yandan
her şeyden önce

Kavram Havuzu

Konu Havuzu

İletişimde saygı ve nezaket
Anlaşmazlıkları çözme
Sorununu paylaşma
Farklılıklara saygı duyma
Yeni insanlarla tanışma

Seçtiğim İfadeler

b. Seçtiğiniz ifadeleri tutarlı bir şekilde kullandığınız bir konuşma yapınız.

3. ANLATALIM

Yeni bir mahalleye taşınalı bir ay olduğunu ve hiçbir mahalle sakininin sizi henüz fark etmediğini düşününüz. Bu durum hakkındaki duygu ve düşüncelerinizle ilgili bir konuşma yapınız. Etkinlik sırasında aşağıdaki yönergelere uymaya dikkat ediniz.

Konuşmacıysanız

- Konuşmanızı yaparken gerekli hitap, selam ve sonlandırma ifadelerini kullanınız.
- Konuşmanız sona erdiğinde istekli arkadaşlarınıza söz verip arkadaşlarınızın sorularını yanıtlayınız.
- Dinleyicide merak uyandıracak sorular sorarak onları da sürece dâhil ediniz.

Dinleyiciyseniz

- Konuşmacıyı meraklı ve saygılı bir şekilde dinleyiniz.
- Anlamadığınız noktaları açıklığa kavuşturmak için konuşmanın sonunda söz alıp konuşmacıya sorularınızı sorunuz.

Değerlendirelim

a. Konuşma sürecinizi aşağıdaki puan çizelgesini kullanarak değerlendiriniz. Ölçütteki her bir davranışı gerçekleştirme durumunuza göre puanınızı yay ayaç içine yazınız.

1

Gelişmeye Açık

2

Yeterli

3

Kısmen Güçlü

4

Güçlü

5

Çok Güçlü

Ölçütler

- ( ) Duraksamadan akıcı biçimde konuştum.
- ( ) Konuşurken kelimeleri doğru ve işitilebilir biçimde seslendirdim.
- ( ) Soru-cevap sırasında uygun ve anlaşılır cevaplar verdim.
- ( ) Konuşmamda uygun hitap, selam ve sonlandırma ifadelerini kullandım.

b. Aldığınız toplam puanı hesaplayarak aşağıdaki ifadeleri tamamlayınız.

Aldığım toplam puan: _____

Bu çalışmadaki güçlü yanlarım: _____

Bu çalışmayı zenginleştirmek için önerim: _____

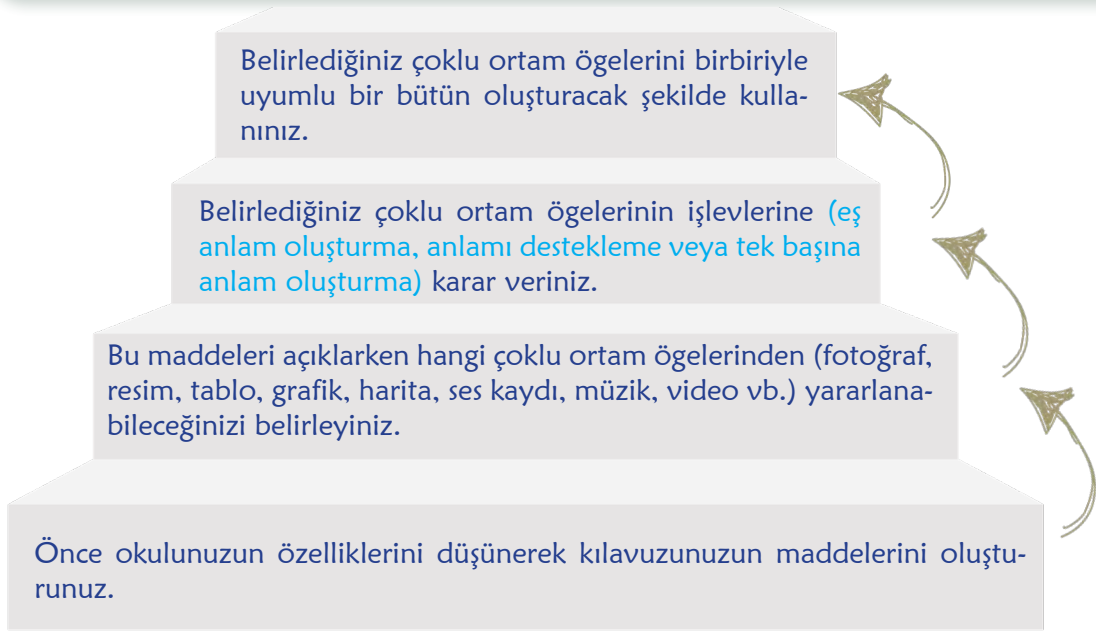

4. ANLATALIM

Okuduğunuz metinde Faruk, yeni bir eve taşınmakta ve mahalleye alışmakta zorlanmaktadır. Benzer bir durumu okulunu değiştiren öğrenciler de yaşayabilir.

a. Yukarıdaki açıklamadan hareketle okulunuza yeni başlayanların uyum sürecini kolaylaştırmak için “Yeni Okula Alışma Kılavuzu” oluşturunuz.

b. Kılavuzunuzu bir çizgi roman gibi kareler içine yazabilir, küçük bir kitapçık biçiminde oluşturabilir, dijital araçları kullanarak ya da kendi seçtiğiniz farklı bir yöntem ile hazırlayabilirsiniz. Kılavuzunuzu hazırlarken aşağıdaki basamaklarda yazan ifadelere dikkat ediniz.

Kılavuzunuzu dönem sonunda sergilemek üzere seçki dosyanızda saklayınız.

5. ANLATALIM

Aşağıdaki metinde ses olaylarına uğrayan ancak yazımı yanlış kelimeleri belirleyiniz ve örnekteki gibi düzeltiniz.

başlayacaktım.

Okuldaki ilk gnmd. Aylarca merak ettiğim; sorularıyla annemi, babamı, ablamı sıkıştırıp durduğum okula nihayet başlıyacaktım. Sevinimi, heyecanımı gizleyebilmem mümkün değildi. Okul binası, okuduğum kitapdaki bina gibi kocamandı. Zil aldıktan sonra arkadaşlara sıra gelmişti. Benim gibi birçok ocuk hem korkulu hem de heyecanlı gözlerle etrafına bakıyordu. Okulumu ve yeni arkadaşlarımı çok seveceğimi hisediyordum. Nihayet zil çalmıştı. Ablam elimden tutarak beni sınıfıma götürdü. Yeni arkadaşlarım bircik öğretmenimizi dinliyordu.

6. ANLATALIM

a. Okuduğunuz “Yeni Mahalleye Alışma Kılavuzu” adlı metinden hareketle bir yazı yazmak için aşağıdaki yönergelere göre seçim yapınız.

Yazınızın türünü seçiniz.

Yazınızda hangisinden söz edeceğinizi seçiniz.

b. Seçimlerinize göre yazınıza uygun metin yapısına [öyküleyici veya bilgilendirici (sıralı/kronolojik ve açıklayıcı)] karar vererek yazınızı planlayınız. Planınıza uygun şekilde defterinize bir taslak oluşturunuz.

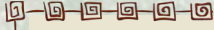
c. Taslağınızdan hareketle oluşturduğunuz yazınızı içerik, noktalama işaretleri ve yazım bakımından gözden geçiriniz. Yazınızın son hâlini arkadaşlarınızla paylaşınız.

GÖREVİMİZİ BİLELİM!

Okulunuzdaki Türkçe öğretmenleri tarafından belirlenen listeden öğretmeninizle seçtiğiniz iki kitabı ikinci dönemin sonuna kadar okuyunuz. Bu kitaplardan birini sınıfta arkadaşlarınızla çözümleyiniz. Diğer kitabı ise kendiniz çözümleyip öğretmeninize yazılı olarak sununuz.

Yine öğretmeninizle belirlediğiniz iki filmden birini sınıfta izleyip çözümleyiniz. Diğer filmi ise ailenizle izleyerek çözümleyiniz ve öğretmeninize yazılı olarak sununuz. Kitap ve film çözümlemeleriniz sırasında kitabınızın sonunda verilen formlardan yararlanabilirsiniz.

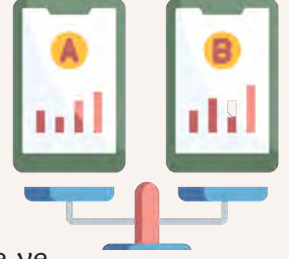
BİRLİKTE UYGULAYALIM!

Haydi, yeni bir metin yapısında önemli bilgileri nasıl belirleyeceğimizi ve bu bilgileri nasıl düzenleyeceğimizi öğrenelim. Bunun için “Karşılaştırma ve Zıtlık Metin Yapısı”nı kullanacağız. Bu, iki şeyin benzerliklerini ve farklılıklarını kolayca anlamamıza yardımcı olacak. Önce bu metin yapısını tanıyalım ve neden önemli olduğunu öğrenelim.

Karşılaştırma/Zıtlık Metin Yapısı Nedir?

Karşılaştırma/zıtlık metin yapısı, iki ya da daha fazla konunun benzer ve farklı yönlerini anlamamıza yardımcı olan bir metin düzenleme biçimidir. Bu yapı; genellikle bilgiye dayalı metinlerde, araştırma yazılarında ve analizlerde kullanılır. Yazar; iki nesneyi, durumu veya kavramı ele alır ve okuyucuya bunların hem ortak yönlerini (benzerliklerini) hem de farklı özelliklerini açıklar.

Gazete ve dergiler hakkında bilgi veren bir metin düşünelim. Gazete ve dergilerin ortak bir yönü vardır: İkisi de iletişim araçlarıdır. Ancak farklılıkları da vardır: Gazeteler günlük yayımlanırken dergiler aylık, üç aylık gibi daha uzun zaman aralığında yayımlanır. İşte, bir metni bu şekilde düzenlemek ve yazmak, bilgiyi daha açık ve karşılaştırmalı bir şekilde anlamamızı sağlar.

Neden Önemlidir?

Karşılaştırma/zıtlık metin yapısı, bilginin düzenlenmesini kolaylaştırır ve bu düzen, okuyucunun metni anlamasını hızlandırır. Ayrıca önemli noktaları net bir şekilde ayırmak ve farklılıkları vurgulamak için kullanılır.

Ne İşe Yarar?

- İki şeyin benzer ve farklı yönlerini (karşılaştırma/zıtlık) anlamamızı sağlar.
- Bilgileri daha iyi kavrayıp bu bilgiler arasında bağlantı kurmamıza yardımcı olur.

Nasıl Anlarız?

Bu tür metinlerde genellikle “aynı şekilde, benzer olarak, fakat, ancak” gibi kelime/kelime grupları bulunur. Metin iki şeyi birbiriyle karşılaştırır ya da o şeylerin zıtlıklarını vurgular. Bu metin yapısı ile ilgili önemli sorular şunlardır:

- Yazar, hangi iki şeyi karşılaştırıyor?
- Bu iki şeyin hangi yönlerine dikkat çekiliyor?
- Benzerlikler ve farklılıklar/zıtlıklar net bir şekilde ortaya konmuş mu?

Öğretmenimiz sıradaki metin üzerinde bu stratejinin nasıl uygulandığını gösterecek. Stratejinin adımlarını uygularken sesli düşünecek ve nelere dikkat etmemiz gerektiğini öğretecek. Biz de onu can kulağıyla dinleyelim ve aşağıdaki noktalara odaklanalım. Bu sırada önemli gördüğümüz yerleri defterimize kaydedelim.

- Metinde karşılaştırılan unsurları nasıl belirledi?
- Karşılaştırılan unsurların hangi yönlerine dikkat çekti, bunları nasıl belirledi?
- Karşılaştırılan unsurların benzerlik ve farklılıklarını listelerken nelere dikkat etti?

Doğrusunu Bilelim

“BİRLİKTE UYGULAYALIM!” bölümündeki metinlerin yazım ve noktalamasında orijinallerine bağlı kalınmıştır. Günümüz yazım ve noktalama kurallarına uymayan ifadeleri uygun bir zamanda öğretmeninizin yardımıyla bularak metinlerin üzerinde düzeltiniz.

TÜM YÖNLERİYLE EMPATİ: EMPATİ NEDİR, NEDEN GEREKLİDİR, GELİŞTİRİLEBİLİR Mİ?

(...)

Ali uyandığında neredeyse derse geç kalmak üzere olduğunu fark etti. Hemen kalktı, aceleyle eşyalarını topladı ve evden çıktı. Neyse ki otobüsü kaçırmamıştı. Her şeyin yolunda olması onu mutlu etti. Yolda en sevdiği şarkıyı dinlerken bir yandan da sosyal medya hesaplarını kontrol edecekti ki akıllı telefonunu şarjda unuttuğunu fark etti. Maalesef geri dönemeydi. Bu, bir insanın başına gelebilecek en büyük talihsizlikti (!).

Bu cümleleri okurken kendinizi Ali'nin başına gelenlerin aynısını yaşarken hayal ettiniz mi? Ali'nin o anda neler düşündüğünü ve nasıl hissettiğini anlayabiliyor musunuz?

Bir başkasının duygu ve düşüncelerini anlayabilmek ve hissedebilmek, olaylara ve durumlara başka birinin penceresinden bakabilmek doğuştan sahip olduğumuz empati becerisiyle mümkün. Empati; bilişsel empati, duygusal empati ve empatik ilgi olmak üzere üç şekilde sınıflandırıyor. Bilişsel empati, bir kişinin nasıl düşündüğünü anlayabilme olarak tanımlanabilir. Örneğin bir arkadaşınızın, kardeşinin kendisine sormadan gardırobundan tişörtünü almasına neden kızdığını anlayabilirsiniz. Duygusal empati ise arkadaşınızın bu durum karşısında nasıl hissettiğini anlamanızı sağlar. Empatik ilgi bu hissi sadece anlamanın ötesinde, aynı hisleri deneyimleyebilmenizi ve arkadaşınızın yardım istemesi durumunda elinizden geleni yapmak için hazır olmanızı sağlar. Örneğin empati becerisi sayesinde, kantinde herkes bir şeyler yerken parası olmadığı veya cüzdanını evde unuttuğu için bir kenarda oturan arkadaşınızın yardım isteyememesi nedeniyle ne kadar kötü hissettiğini deneyimleyebilir ve yiyeceğinizi ya da paranızı onunla paylaşabilirsiniz.

Empati Süreçleri Beyinde Nasıl İşler?

Beynin ön ve yan loplardaki belirli bölgeler empati becerisinin gelişim sürecinde rol alır. Bu bölgeler yaşla birlikte beyin gelişimi ile olgunlaşır. Bilişsel empatinin gelişmesinde orta-ön lobun (medial prefrontal korteks) etkin rolü vardır. Beynin ön lobu düşünme, karar verme, yürütücü süreçler ve bir başkasının nasıl düşüneceği konusunda çıkarım yapabilme (zihin kuramı olarak isimlendirilir) gibi bilişsel süreçleri yönetir. Duygusal empati ise duygu, bellek, öz düzenleme (bireylerin duygularını, düşüncelerini ve davranışlarını çevreden gelen uyaranlara uyum sağlayacak şekilde kontrol edebilme becerisi) gibi süreçlerde etkin olan limbik sistem tarafından yönetilir. (...)

*Genel ağdan alınmıştır.
(Kısaltılmıştır.)*

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100

Şimdi oturma düzenimize en uygun şekilde 4-6 kişilik gruplar oluşturalım. Öğretmenimizin rehberliğinde sıradaki metni grup olarak okuyalım. Bundan sonraki görevlerimiz şunlar:

Metinde karşılaştırılan unsurları ve bu unsurların hangi yönleriyle ele alındığını belirleyelim.

Grup arkadaşlarımızın fikirlerine değer verelim, onları saygı ve merakla dinleyelim.

Bu sırada öğretmenimiz bir eksiklik tespit ederse çalışmamızı düzenleyelim.

1 Unsurların benzerlik ve farklılıkları üzerine önce düşünüp tartışalım sonra ortak bir karara varalım.

2 Belirlediğimiz benzerlik ve farklılıkları metnin sonunda verilen şemaya yazalım.

KİM NASIL AKIL ETMİŞ?

TELEVİZYON

Teknolojinin çok hızlı geliştiği ve değiştiği bir zamanda yaşıyoruz. Günümüzde artık sıradan hâle gelen teknolojilerin birçoğu eskiden oldukça farklı ve şaşırtıcı görüldü. Mesela bilgi ve eğlence kaynağı olan televizyonu ele alalım.

Televizyonun sahip olduğu özellikler hızla değişiyor ve gelişiyor olsa da televizyonun tarihi oldukça eskilere dayanıyor. 1923 yılında Birleşik Krallık'ta John Logie Baird (Con Lugi Beyirt) tarafından icat edilen ilk televizyon, oldukça küçük ekranlı ve renksizdi. Televizyon dünyasına renklerin girmesi 1950'li yıllarda oldu.

Televizyon bugün pek çok kişiye ulaşmakta. Televizyonun bu özelliği kitle iletişim aracı olarak kabul görmesini sağlamaktadır. Artık televizyonlar internete bağlanabilmekte ve hatta telefonunuzun ekranını yansıtabileceğiniz bir ekran görevi görmekteler. Neredeyse 100 yıllık uzun bir maceranın sonunda televizyonlar pek çok yeni özellik kazandı ve serüvenleri hâlen tüm hızıyla devam etmekte.

RADYO

Bugünlerde internet, televizyon ve sinema radyodan daha çok ilgi görse de bir zamanlar büyükannelarımızın ve dedelerimizin

evlerinin baş köşelerinde radyo bulunmaktaydı. Şimdi gelin radyoya biraz daha yakından bakalım.

Radyo çağın en önemli teknolojik buluşlarından biridir. 1898 yılında, Guglielmo Marconi (Guyielmo Markoni) isimli İtalyan mucit, kendi evinde araştırmalarını sürdürürken sesi havadan iletmeyi başararak, radyonun icadını gerçekleştirmiştir. Bu icadıyla, 1909 yılında Nobel Fizik Ödülü'nü kazanmıştır.

Televizyon icat edilmeden önce, neredeyse herkesin evinde bir radyo bulunmaktaydı. Dünyadan ve Türkiye'den bütün haberler radyo aracılığıyla öğrenilirdi. 1970'li yıllara gelindiğinde ise radyo tiyatroları favori radyo programları hâline gelmişti. İnsanlar sadece kedi, kuş, kapı, rüzgâr gibi ses efektlerinin ve oyuncuların konuşmalarının yer aldığı bu oyunları dinler ve ertesi yayını heyecanla beklerdi.

Şimdilerde radyo genellikle uzun araba yolculuklarında dinlense de cep telefonları, MP3 çalar ve internet aracılığıyla da dinlenebiliyor. Dahası "podcast (potkest)" adı verilen kayıtlar sayesinde, kaydedilen bir radyo programına kolayca erişilebiliyor.

Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK) Medya ve Çocuk dergisinden alınmıştır.

1. ADIM

Metinde karşılaştırılan unsurları belirleyelim.

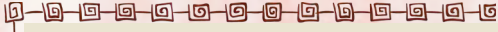
ve

3. ADIM

Karşılaştırılan unsurların benzerlik ve farklılıklarını listeleyelim.

Benzerlikler

Farklılıklar

Oturma düzenimize en uygun şekilde 2-3 kişilik gruplar oluşturalım ve sıradaki metni okuyalım. Öğretmenimiz bu adımda gerekmedikçe müdahale etmeyecek ancak ihtiyacımız olursa ondan yardım isteyebiliriz. Bu sırada dikkat etmemiz gerekenler ise şunlar:

Bu metin yapısını çözümlerken nelere odaklanmamız gerektiğini hatırlayalım.

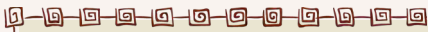
Metni çözümlerken daha önce uyguladığımız aşamaları takip edip görevleri yerine getirelim.

- 1 Grup arkadaşlarımızın fikirlerine değer verelim, onları **saygı** ve **merakla** dinleyelim.
- 2 Grup arkadaşlarımızla konuşup tartışalım ancak bu adımda **ortak bir karara varmamıza gerek yok**. Ulaştığımız bilgileri **defterimizde bir kavram haritası, tablo veya grafik düzenleyici** ile düzenleyelim.
- 3

ELEKTRONİK POSTA

Günümüzde, dünyanın değişik yerlerinde yaşayan insanlar birbirleriyle e-posta (elektronik posta) denilen yöntem aracılığıyla haberleşiyorlar.(...) Postaya verdiğimiz bir mektubun bir başka kente ulaşması günler, deniz aşırı ülkelere ulaşması da kimi zaman haftalar sürebiliyor. Oysa e-postayla gönderilen bir mesaj, ne kadar uzak olursa olsun gideceği adrese yalnızca birkaç saniyede ulaşıyor. Böylece birbirinden yüzlerce, hatta binlerce kilometre uzaktaki insanlar yalnızca birkaç saniye içinde birbirlerinden haber alabiliyorlar. Bundan başka, e-posta son derece ucuz bir haberleşme yöntemidir. Örneğin, İstanbul'da oturan bir kişi Tokyo'ya e-postayla bir mesaj yolladığında, bu işlem ona yalnızca bir şehiriçi telefon görüşmesi kadar paraya mal olur. E-postanın bir başka yararıysa, yalnızca kısa yazılı mesajları değil, fotoğrafları, resimleri, birkaç sayfalık dokümanları, hatta kısa filmleri ve şarkıları bile başka adreslere gönderebilmemizdir. (...)

*Bilim Çocuk dergisinden alınmıştır.
(Kısaltılmıştır.)*

Tebrikler! Artık stratejiyi nasıl kullanacağımızı öğrendik. Şimdi kitabımızdaki "Ekranı Bakma, Bana Bak" metnini okurken bu stratejiyi kendi başımıza uygulayalım. Bakalım, metinde karşılaştırılan unsurları ve bu unsurların benzerlik ve farklılıklarını belirleyebilecek miyiz?

Metni çözümlerken önceki uygulamalarda izlediğimiz aşamaları takip ederek görevleri yerine getirelim.

- 1 Ulaştığımız bilgileri kendi defterimizde **bir kavram haritası, tablo veya grafik düzenleyici** kullanarak düzenlemeyi unutmayalım.
- 2

Gelecek Derse Hazırlanalım

Bir hafta sonraki Türkçe dersine kadar dijital araçları kullanmadan bir gün geçirmeye çalışınız ve deneyimlerinizi defterinize not ediniz.

HAYDİ, BAŞLAYALIM!

➤ En son, kime ne zaman selam verdiniz ve göz teması kurarak gülümsediniz? Arkadaşlarınızla paylaşınız.

➤ Yandaki görseli inceleyiniz. Bu kişiler arasında sağlıklı bir iletişimin başlaması için ilk adım nedir? Söyleyiniz.

📎 Biri ile iletişime geçerken yan taraftaki davranışları hangi sırayla yaptığınızı davranışların solundaki kutulara sayı vererek (1, 2, 3) sıralayınız. Bu davranışların iletişimdeki rolünü ise davranışların sağındaki kutularda (3: Olmazsa olmaz, 2: Çok önemli, 1: Önemli) değerlendiriniz. Cevaplarınızı arkadaşlarınızın cevaplarıyla karşılaştırınız.

Göz teması kurmak

Selam vermek

Gülümsemek

Metni sessiz okuyunuz. Okuma sırasında karşılaştırma/zıtlık metin yapısını dikkate alarak önemli gördüğünüz yerlerin altını çiziniz. Okumanız bittiğinde metnin yapısını, altını çizdiğiniz yerlerden hareketle 24'üncü sayfadaki gibi defterinize çözümleyiniz.

1 EKRANA BAKMA BANA BAK!

Dijital ekranlar artık her yerde. Arkadaşlarımızla oynadığımız oyunlar bile siyah çerçevelerin içine hapsolmuş durumda. Uzun süre ekrana maruz kalmanın pek çok olumsuz duruma yol açtığı bilinen bir gerçek olmasına rağmen oyunu bile bahçede değil de ekranda oynamak sence de biraz şaşırtıcı değil mi? Uzun süre ekrana bakmanın sonucunda gözde kaşıntı hissi, kızarıklık ve kuruluk, baş ağrısı, kas yorgunlukları, sırt, bel ve boyun ağrıları oluşabiliyor. Gözlerin bulanık görmesine, miyop gibi bazı rahatsızlıkların erken yaşlarda ve daha sık görünür hâle gelmesine neden olabiliyor. Bu rahatsızlıklar, konu bilgisayar ekranları olduğunda bilgisayar görme sendromu (...) hâline dönüşebiliyor.

Özellikle geceleri ekran kullanmanın bazı sakıncaları var. Vücudumuz güneş battığında melatonin hormonu üreterek, yorgun hissetmemize ve uykuya dalmamıza yardımcı olur. Ancak ekranlardan yayılan mavi ışık uyku sürecimizi bozabilir.

Sen de uzun süre ekran başında oturmak yerine sana daha iyi gelecek bir şeyler yapmaya ne dersin? Ekrana bakma bana bak!

Bilgisayar Görme Sendromu:

Uzun süre ekrana bakma sonucunda baş ağrısı, kas yorgunlukları, sırt, bel, boyun ağrıları, gözde kaşıntı hissi, kızarıklık ve kuruluk oluşma durumudur.

2 SELAM VER!

Selam vermek, iletişim kurmanın ve de kültürümüzün önemli bir parçasıdır. Selam vererek insanlara, onların varlığını fark ettiğimizi ifade etmiş, böylece iletişim kapısını açmış oluruz.

Çoğunlukla tanıdığımız kişiler ile selamlaşmayı tercih etsek de, bazı sosyal çevrelerin içinde tanımadığımız insanlarla da selamlaşıyoruz. Selam verme, aslında birlikte yaşamının, sosyal olmanın da bir sonucu. Sıra arkadaşına günaydın demek, kapıdan çıkarken karşılaştığın komşuna merhaba demek karşılıklı olarak dostluk duygularının artmasına ve samimiyet oluşmasına imkân verir.

Tanıdığımız kişilere selam vermek; arkadaşlık ve dostluk duygularını canlandırırken tanımadıklarımıza selam vermek de onların varlığını önemseydiğimiz hissini oluşturarak güven ve samimiyet duygusunun artmasını sağlar. Selam ver!

Size, yaptığınız takdirde birbirinizi seveceğiniz bir iş göstereyim mi? Aranızda selamı yayın!

(Hz. Muhammed sav)

DİKKAT DİKKAT!

- * Küçükler büyüklere selam vermeli.
- * Bir kişi bir ortama girdiğinde, mesela sınıfa girdiğinde “günaydın arkadaşlar” diyerek orada bulunanları selamlamalı.
- * Asansörün önüne geldiğimizde orada bekleyen biri varsa, selam vermek bize düşer. Ya da asansöre bindiğimizde asansörde biri varsa merhaba diyerek binmek gerekir.

3 GÜLÜMSE!

İnsanlar duygularını yüz ifadeleri ile yansıtır. Birinin yüzüne baktığımızda mutlu mu, üzgün mü, gergin mi olduğunu anlayabiliriz. Yüz ifadelerimiz beden dilimizi oluşturan etkili iletişim araçlarından biridir. Hangi dili konuşursak konuşalım tüm insanların ortak ve çok güçlü bir iletişim aracı var, o da gülümseme.

Gülümsemek, hem yüz ifademizi güzelleştiriyor hem de beden ve ruh sağlığımıza iyi geliyor. Yapılan pek çok araştırma da gösteriyor ki; ruh halimiz yüz ifadelerimizi belirlerken tam tersi yüz ifademiz de ruh halimizi belirleyebiliyor.

Gülümseydiğimizde kaslarımız çalışır ve beyne bir sinyal gönderilir. Beynimiz endorfin, dopamin ve serotonin gibi nöropeptidler salgılar. (...)

Endorfinler doğal ağrı kesici görevi görerek mutluluk hissi yaratırken, dopamin haz ve ödül duygularını artırır. Serotonin, genel mutluluğa katkıda bulunan “iyi hissetme” hissini sağlamaları ile bilinir. İlginç olan, bu hormonlar istemeden, gönülsüz bir şekilde gülersek dahi salgılanır.

Birine gülümseydiğimizde, bu durum onun beynindeki ayna nöronlarını harekete geçirir. Gülüşümüz karşıdaki kişinin ayna nöronları tarafından taklit edilerek benzer neşe ve mutluluk duygularını tetikler. Gülümsemek başkalarının ruh hallerini de pozitif olarak etkiler ve olumlu geri dönüşler almamızda yardımcı olabilir. İnsanlar birbirlerine gülümseydiğinde her iki kişinin de beyinde oksitosin salgılanır. Oksitosin başkalarına karşı güven ve empatiyi artırarak sosyal bağları geliştiren bir hormondur.

Hem kendin için, hem de sevdiğin için kocaman gülümse.

(...)

Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK) Medya ve Çocuk dergisinden alınmıştır.

(Kısaltılmıştır.)

Doğrusunu Bilelim

Metnin yazım ve noktalamasında orijinaline bağlı kalınmıştır. Günümüz yazım ve noktalama kurallarına uymayan ifadeleri öğretmeninizin yardımıyla bularak metin üzerinde düzeltiniz.

Değerlendirelim

a. Okuma sürecinizi aşağıdaki yıldızlı puan çizelgesini kullanarak değerlendiriniz. Ölçütteki her bir davranışı gerçekleştirme durumunuza göre yıldızlarınızı yay ayraç içine çiziniz.

Gelişmeye Açık

Yeterli

Kısmen Güçlü

Güçlü

Çok Güçlü

Ölçütler

- ( ) Metni dikkatim dağılmadan içeriğe odaklanarak okudum.
 ( ) Metni okurken nelerin karşılaştırıldığını fark ettim.
 ( ) Karşılaştırılan unsurların hangi yönleriyle ele alındıklarını fark ettim.
 ( ) Karşılaştırılan unsurlar arasındaki benzerlik ve farklılıkları belirledim.

b. Topladığınız yıldızları hesaplayarak aşağıdaki ifadeleri tamamlayınız.

Okurken _____ konusunda zorlandığımı fark ettim.

Bir dahaki okumamda bunu geliştirmek için _____

_____ yapabilirim.

Okurken _____

_____ konusunda çok iyi olduğumu fark ettim.

Bu yönümü zenginleştirmek için _____

_____ yapabilirim.

1. ANLAYALIM

a. Okuduğunuz metni üç ayrı kişinin özetlediğini düşününüz. Üçünün de özetinde başvuracağı ortak kelimeler neler olabilir? Aşağıdaki kutuya yazınız.

•
•
•
•
•

b. Bu anahtar kelimeleri metnin ana fikrinden hareketle önem sırasına göre sıralayınız. Verdiğiniz numaraları kelimelerin yanına yay ayraç içinde yazınız.

2. ANLAYALIM

a. Selam verdiğiniz kişinin sizden büyük ya da küçük olması selamlama ifadelerinizi değiştirir mi? Uygun cevabı seçerek gerekçesini yazınız.

Bu durum selamlama ifadelerini *değiştirir* / *değiştirmez* çünkü _____

b. Sözlü iletişim olmaksızın yalnızca bakışlar ya da davranışlar yoluyla selamlaşma sizce nasıl gerçekleşir? Öğretmeninizin rehberliğinde aşağıdakilerden birini seçerek canlandırınız.

Sınıfta serbest dolaşınız. Öğretmeninizin “Dur!” komutunu verdiği an karşılaştığınız arkadaşınızla uygun ifadeleri kullanarak selamlaşınız.

Sınıfta sessiz bir ortam oluşmasını sağlayınız ve serbest dolaşınız. Öğretmeninizin el çırpmasıyla karşılaştığınız arkadaşınızla konuşmadan yalnızca beden dilinizi kullanarak selamlaşınız.

3. ANLAYALIM

Okuduğunuz metnin bölümlerinde yazarın vermek istediği iletileri belirleyip örnekteki gibi tabloya yazınız. Bu iletiler verilirken hangi metin yapılarından yararlanıldığını örnekteki gibi işaretleyiniz.

Ekrana Bakma Bana Bak!	Selam Ver!	Gülümse!
Uzun süre ekrana maruz kalmak birtakım rahatsızlıklara yol açabilir.		

Ekrana Bakma Bana Bak!	Selam Ver!	Gülümse!
☒ Açıklayıcı ☐ Sıralı/kronolojik ☐ Karşılaştırma/zıtlık	☐ Açıklayıcı ☐ Sıralı/kronolojik ☐ Karşılaştırma/zıtlık	☐ Açıklayıcı ☐ Sıralı/kronolojik ☐ Karşılaştırma/zıtlık

4. ANLAYALIM

a. Yandaki karekodu okutarak “Telefonla Konuşma Kuralları” adlı içeriği izleyiniz.

b. İzlediğiniz içerikten belirlediğiniz üç cümleyi aşağıdaki tabloya yazınız. Bu cümlelerin içeriğin hangi bölümünde yer aldığını, önemli bir bilgi olup olmadığını yazarak gerekçenizi açıklayınız. Dilerseniz içeriği tekrar izleyebilirsiniz.

Belirlediğim cümleler	Bu cümle içeriğin hangi bölümünde yer alıyor? (Giriş/Gelişme/Sonuç)	Önemli bir bilgi mi? (Evet/Hayır)	Gerekçem nedir?

c. Tablonuza yazdığınız cümlelerden hangisi metnin anlaşılabilirliği açısından en fazla öneme sahiptir? Söyleyiniz.

5. ANLAYALIM

a. “4. ANLAYALIM” etkinliğinde izlediğiniz içeriği değerlendirmek üzere aşağıdaki ölçütlerden birini belirleyiniz.

Anlaşılabilirlik: İçerikte anlatılanların anlaşılır, net olma durumu

Güncellik: İçerikte anlatılanların günlük hayata uygunluk durumu

b. İçeriği ölçütünüze göre incelemek üzere tekrar izleyiniz. İnceleme yaparken seçtiğiniz ölçütten hareketle aşağıdaki sorulardan yararlanınız.

İçerikteki örnekler ve görseller anlaşılabilirliği nasıl etkilemiş?

İçeriğin dili, anlatımı ne kadar açık ve anlaşılır?

İçerikte karmaşık terimlere ve gereksiz ayrıntılara ne kadar yer verilmiş?

İçerikteki örnekler günümüz yaşam koşullarını ne kadar yansıtıyor?

İçerikte sözü edilen sorun ne kadar güncel?

İçerikte anlatılanlar size ne kadar tanıdık geliyor?

c. Ulaştığınız sonuca göre aşağıdaki sorulardan hareketle bir konuşma yapınız.

- > İçerik, belirlediğiniz ölçütü yansıtmak için ne kadar uygun?
- > İçerik, ölçütünüzün önemini ve doğruluğunu destekliyor mu?
- > Ölçütünüz içeriği daha iyi anlamanızı nasıl sağladı?

6. ANLAYALIM

a. Aşağıdaki tablonun sütunlarında yer alan ifadeleri anlamlı cümleler oluşturacak şekilde örnekteki gibi eşleştiriniz.

Nisan ayı geldi	yalnız	seni anlayabileyim.
Buraya taşınırım	mi	okulumu değiştirmem.
Yüzüme bak	ki	burada denize girilir.
Benimle konuşacak	ise	telefonu bıraksın.

b. Etkinliğin “a” maddesinde eşleşen ifadeler arasındaki anlam ilişkisini inceleyerek uygun seçeneği işaretleyiniz.

- Biri diğerinin koşuludur yani biri gerçekleşmezse diğeri de gerçekleşemez.
- Biri diğerinin karşıtıdır yani karşıt iki durumdan söz edilmektedir.

c. Aşağıdaki ifadeyi yay ayraç içinde verilen kelimeler ile tamamlayınız.

(şart - olay - durumun - anlamı)

Bir olay veya _____ gerçekleşmesinin başka bir _____ veya duruma bağlanmasını sağlayan ifadelere _____ işlevli söz varlığı denir.

ç. Defterinize öğrendiğiniz söz varlığına uygun örnek cümleler yazınız.

1. ANLATALIM

s. 25 a. “Gelecek Derse Hazırlanalım” bölümündeki dijital araçları kullanmadan geçirdiğiniz güne dair notlarınıza göz atınız.

b. Daha önce öğrendiğiniz düşünceyi geliştirme yollarından en az ikisini kullanarak bu deneyiminizi anlatan bir konuşma yapınız.

c. Kullandığınız düşünceyi geliştirme yollarının birbiriyle ve konuşmanızın bütünüyle uyumlu olmasına dikkat ediniz.

2. ANLATALIM

a. Aşağıdaki örnek olayı okuyunuz. Kardeşlerden hangisinin haklı olduğuna karar veriniz ve haklı olan kardeşin hangisi olduğunu küçük bir kâğıda yazınız.

Affan dede çocukluğunda oynadığı topacı torunlarına getirmiştir. Ancak kardeşler topaçla tek başına oynamak istemektedir. Küçük kardeş "Küçük olduğum için ben almalıyım." derken büyük kardeş "Benim olmalı çünkü ben büyüdüm." diye ısrar etmektedir.

b. Sınıfta dolaşmaya başlayınız, bu sırada görüşünü merak ettiğiniz arkadaşlarınızı seçip birbirinize kâğıtlarınızı gösteriniz ve niçin böyle düşündüğünüzü açıklayınız. Varsa sorularınızı sorunuz, sorularınız cevaplandıktan sonra sınıfta yeniden dolaşmaya devam ediniz.

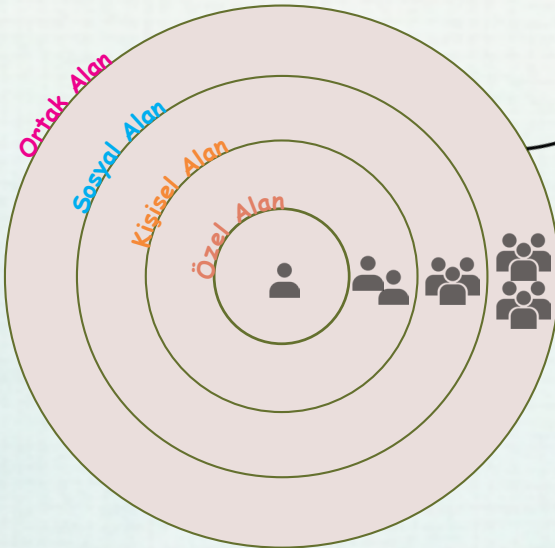
c. Arkadaşınızın görüşlerinden doğru olduğunu düşündüklerinizi kabul ediniz. Tutarsız ve geçersiz olduğunu düşündüğünüz görüşlerin ise yanlışlığını ortaya koyunuz. Etkinliği öğretmeninizin uygun gördüğü süre boyunca devam ettiriniz.

3. ANLATALIM

a. Günlük yaşamınızda şahit olduğunuz hitap şekillerini (iki öğretmen, esnaf ve müşteri, akrabalar, arkadaşlar arasında vs.) belirleyip defterinize yazınız.

b. Aşağıdaki şekli inceleyiniz. Etkinliğin "a" maddesinde belirlediğiniz hitap ifadelerini bu şekildeki alanların özelliklerine göre defterinizde sınıflandırınız.

İnsanların birbiriyle olan ilişkilerini düzenlediği dört alan yandaki şekilde gösterilmiştir.

Özel Alan: Aile bireylerimiz

Kişisel Alan: Yakın arkadaşlarımız vb.

Sosyal Alan: Öğretmenlerimiz, komşularımız vb.

Ortak Alan: Tanımadığımız ama günlük yaşamda karşılaştığımız diğer kişiler vb.

c. Sınıflandırmanızdan hareketle bir konuşma yapınız. Konuşmanızı grafik, tablo, şekil, görsel vb. ile de destekleyebilirsiniz.

4. ANLATALIM

a. Öğretmeninizin rehberliğinde sınıfta gruplar oluşturunuz. Grup arkadaşlarınızdan birini yazıcı olarak seçiniz.

b. Aşağıda giriş cümlesi verilen öyküyü grup arkadaşlarınızla bir A4 kâğıdına yazarak tamamlayınız.

Duru'nun hayatı parmaklarının ucundaki parlak ekrandan ibaretti, ta ki o güne dek...

c. Metnizi yazarken fikirlerinizi paylaşmaya ve grup arkadaşlarınızın fikirlerine saygı duymaya özen gösteriniz.

ç. Grupla yazma yöntemini aşağıdaki ölçütler bakımından 10 üzerinden puanlayınız.

Grup üyeleri arasındaki iş birliği: .../10

Grup üyeleri arasında etkili iletişim: .../10

Grup üyelerinin bilgi, duygu ve düşüncelerini paylaşması: .../10

5. ANLATALIM

a. Aşağıdaki haber metnini okuyunuz.

TEKNOLOJİ İLE YATAN UYKUSUZ KALKAR

Gece uyumadan önce sosyal medyada neler olduğunu kontrol ediyor musunuz? Ya da haberlere, hava durumuna bakayım derken uykunuzu yarım saat ertelediğiniz oluyor mu? Peki, sabahları nasıl uyanıyorsunuz? Bebekler gibi rahat uyumuş olarak mı yoksa zaman hızla geçmiş ve uyumanızla uyanmanız bir olmuş gibi mi? Bu sorulara cevap aramak üzere yürütülen çalışmada 11-14 yaşlarında yaklaşık 1.500 gence teknolojiyi eş zamanlı olarak ne kadar yoğun kullandıkları ve gün içinde uykulu hissetme gibi uyku problemlerini ne sıklıkla yaşadıkları soruldu. Araştırma sonuçlarına göre...(...)

Genel ağdan alınmıştır.

(Kısaltılmıştır.)

b. Bu haber metnine başlık verilirken aşağıdakilerin hangisinden esinlenilmiş olabilir? İşaretleyiniz ve düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

Atasözü

Deyim

Fıkra

c. "Ekranı Bakma Bana Bak!" adlı metinden ve ön bilgilerinizden hareketle haber metninde sözü edilen araştırma sonuçlarına yönelik tahmin yürütünüz. Defterinize bu tahminlerinizi haber metninin sonuç bölümü şeklinde sunacağınız bir yazı yazınız.

6. ANLATALIM

a. Aşağıdaki görselleri inceleyiniz.

b. Görseldeki yüz ifadelerini ayırmak için bir özellik (temsil ettiği duygular, önemlilik, kullanım yaygınlığı vb.) seçiniz.

c. Ayırdığınız yüz ifadelerini ayırt edici özelliklerinden hareketle tasnif ederek defterinize bu tasnifinizi yansıtan bir yazı yazınız.

7. ANLATALIM

a. Aşağıdaki cümleleri inceleyiniz. Okuduğunuz “Ekranla Bakma Bana Bak!” adlı metnin içeriğini daha iyi yansıtan cümlelerin yanındaki ilk daireye “✓”, yansıtmayan cümlelerin yanındaki ilk daireye “X” işareti koyunuz.

- Uzun süre ekrana maruz kalmanın birçok zararı vardır.
- Gülümsemek, beden ve ruh sağlığımıza iyi gelir.
- Tanıdıklarımıza selam vermek, dostluk duygusunu pekiştirir.
- Tanımadıklarımıza selam vermek de onların varlığını önemseyeceğimizi gösterir.
- Yüz ifadelerimiz, beden dilimizi oluşturan etkili iletişim araçlarıdır.
- Güldüğümüzde vücudumuz hormon salgılar.
- Asansörün önüne geldiğimizde orada bekleyen biri varsa selam vermek bize düşer.
- Uzun süre ekran başında oturmak yerine kendimize iyi gelecek şeyler yapmalıyız.
- Oyunlar siyah çerçevelerin içine hapsoldü.

b. Okuduğunuz metnin düşünce akışına göre “✓” koyduğunuz cümleleri ikinci dairelere numara vererek sıralayınız. Sıraladığınız cümlelerden hareketle metni kendi ifadelerinizle defterinize özetleyiniz.

c. Yazınızda yazım kurallarını uygulamaya ve noktalama işaretlerini uygun bir şekilde kullanmaya özen gösteriniz.

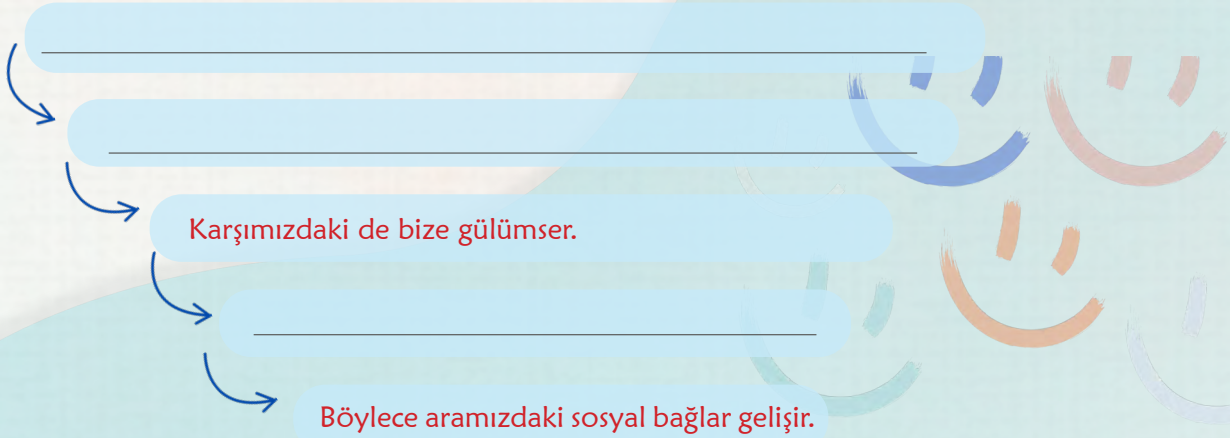

8. ANLATALIM

Hatırlayalım

Sıralı-kronolojik yapıya sahip metinler konuyla ilgili giriş cümlesiyle başlar, ardından olaylar/bilgiler uygun sırayla verilir, girişle bağlantılı bir cümleyle sonlandırılır. Bu metinlerde doğrudan zaman ifadeleri veya öncelik-sonralık belirten ifadeler sıklıkla kullanılır.

Okuduğunuz metnin “Gülümse” bölümünden hareketle aşağıdaki şemayı uygun cümlelerle tamamlayınız. Cümlelerinizde uygun geçiş ve bağlantı ifadelerine (ilk olarak, önce, sonra, daha sonra, ardından, aynı anda, o esnada, en son vb.) yer vermeye dikkat ediniz.

GÖREVİMİZİ BİLELİM!

Kütüphaneler, güvenilir genel ağ adresleri, öğretmenleriniz ve konuya dair bilgi sahibi olan büyükleriniz vb. kaynaklardan ulaşabileceklerinizi belirleyiniz. Bu kaynaklardan yararlanarak iletişim engelleri hakkında metinler bulmak amacıyla araştırma yapınız. Araştırmanız sırasında yukarıdaki sorulardan yararlanabilirsiniz.

Araştırma sürecinizde gerekli gördüğünüz noktaları defterinize not alınız. Ulaştığınız kaynaklardan yeterli bilgiye erişemediğinizi düşünüyorsanız araştırmanıza farklı kaynakları dâhil edebilirsiniz.

- İnsanlar aynı dili konuştukları hâlde niçin bazen anlayamazlar?
- Etkili iletişimin önündeki engeller nelerdir?
- İletişim engelleri nasıl açılır?

HAYDİ, BAŞLAYALIM!

- Yalnızca sizin gibi düşünen, sizin gibi yaşayan yani size benzeyen kişiler ile arkadaş olmanızın olumlu ve olumsuz tarafları neler olabilir? Arkadaşlarınızla tartışınız.
- Arkadaşlarınızla aranızda oluşan fikir ayrılıklarını nasıl çözüyorsunuz? Anlatınız.

Aşağıdaki kişilik özellikleri, görsellerdeki canlılardan hangileriyle özdeşleşmiştir? Uygun harfleri görsellerin altına yazarak eşleştiriniz. Eşleşme dışında kalan canlı için bir özellik seçseydiniz ne olurdu? Gerekçesiyle söyleyiniz.

a. İnatçılık

b. Sinsilik

c. Bilgelik

( )

( )

( )

( )

Öğretmeninizin örnek okumasını dikkatle dinleyiniz. Bazı hece/kelimelerin niçin farklı renklerle yazıldığını anlamaya çalışınız. Daha sonra şiiri sesli okuyunuz.

ZEYNİR VE PEYTİN

Zeynir ve Peytin adında iki inatçı kedi,
Yok efendim keçi değil, kedi kedi.
Lafı gelmişken bırakalım şu etiketleri: **inatçı keçi**
Bilge baykuş, sinsi tilki.
Bilgelikten bıkan baykuş, sinsi olmayan tilki.
Ne diyordum, hah iki inatçı kedi.
Birin **evet** dediğine **hayır** der öteki,
Ötekinin **hayır** dediğine **evet** der diğeri.
Zeynir siyah bir kedi, beyaz benekli.
Peytin beyaz bir kedi, siyah lekeli.
Evet hayır, hayır evet yetmez mi?
Bu oyuna artık bir son gerekmez mi?
Evyır veya **hayet** desek,
Eveti ve **hayırı** birleştiresek?
Ne gerek var canım beğenmedik diye bozmaya?
Canımız istedi diye yapboz gibi oynamaya.
Peki, ne yapalım?
Zeynir'le Peytin yiyecek birbirini.

Ben diyorum ki,
Meselaaa
Evet evet olarak kalsa,
Hayır hayır olarak kalsa,
Zeynir bazen **evet** bazen **hayır** dese
Peytin bazen **hayır** bazen **evet** dese.
Bazen birinin dediği olsa bazen diğerinin
Orta yolu bulsalar, oyun dediğinin.

Fatıma Zehra AYDEMİR

1. ANLAYALIM

Şiirde geçen kelime/kelime gruplarından bazıları aşağıda tanımlanmıştır. Bu tanımlardan yanlış olanları belirleyiniz. Yanlış tanımlanmış kelime/kelime gruplarının anlamlarını metnin bağlamına uygun şekilde tahmin etmeye çalışınız. Tahminlerinizin doğruluğunu TDK Güncel Türkçe Sözlük'ten kontrol ediniz.

Bilgelik: Bilgelerin sıralandığı raf.

Yapboz: Kesilmiş resim parçacıklarını birbirine uygun duruma getirerek resmi yeniden oluşturmaya dayanan bir tür oyun.

Benek: Bir ekin kendini tanıtmaması.

Birleştirmek: Bütün rakamları bire çevirmek.

Sinsi: Gizli ve kurnazca kötülük yapan.

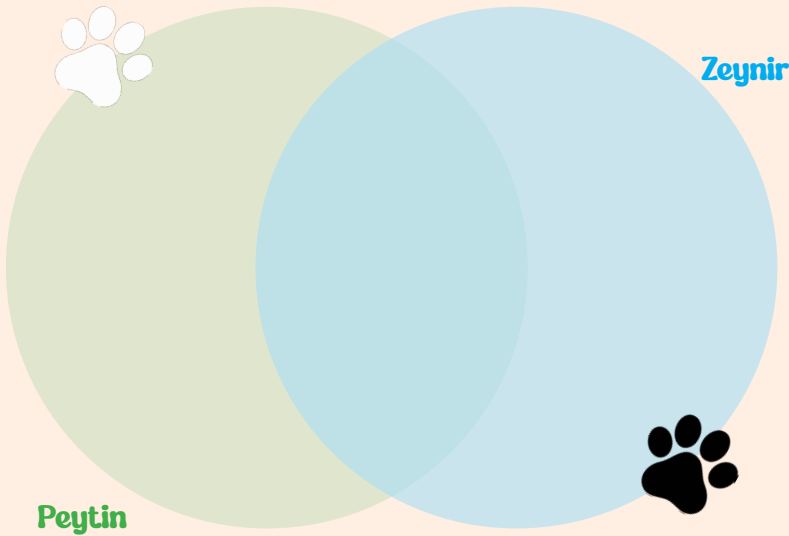
Orta yolu bulmak: Büyük yoldan küçük, küçük yoldan büyük bir yol bulmak.

2. ANLAYALIM

a. Okuduğunuz metindeki “Zeynir” ve “Peytin” adlı karakterlerin özelliklerini belirleyiniz.

b. Belirlediğiniz özelliklerden hareketle bu karakterlerin benzerlik ve farklılıklarını düşünerek aşağıdaki şema üzerinde listeleyiniz.

3. ANLAYALIM

a. Aşağıdaki ifadelerin numaralandırılmış çıkarımlardan hangileri ile ilgili olduğunu belirleyiniz ve örnekteki gibi yazınız.

- “Zeynir” ve “Peytin” kelimeleri tek başlarına söylendiğinde anlamsızdır. Ancak “Zeynir ve Peytin” dediğimizde aklımıza zeytin ile peynir gelir. Demek ki _____
- Zeynir beyaz benekli, siyah bir kedidir; Peytin ise siyah lekeli beyaz bir kedidir. Yani 3
- Zeynir ve Peytin görünüşleri gibi düşünceleri de farklı iki arkadaştır. Çünkü _____
- “Evyır”, “hayet” gibi kelimeler üretmek kalıcı bir çözüm değildir. Oysaki _____
- Zeynir bazen evet bazen hayır, Peytin bazen hayır bazen evet demelidir. Böylece _____

1.

...yaşamda hoşumuza gitmeyen şeyleri değiştirmeye çalışmak yerine düşüncelerimizi değiştirmemiz daha çözüm odaklıdır.

2.

...karşımızdakinin duygu ve düşüncelerine değer vererek aramızdaki iletişim sorunlarını çözebiliriz.

3.

...bireysel farklılıklarımız bizi özel ve eşsiz kılar.

6.

...etkili iletişimin anahtarı beden dilini doğru kullanmaktır.

5.

...farklılıklarımız birlikte yaşamamızı ve arkadaşlık kurmamızı engellemez.

4.

...birlikte güzel, güçlü ve anlamlıyız.

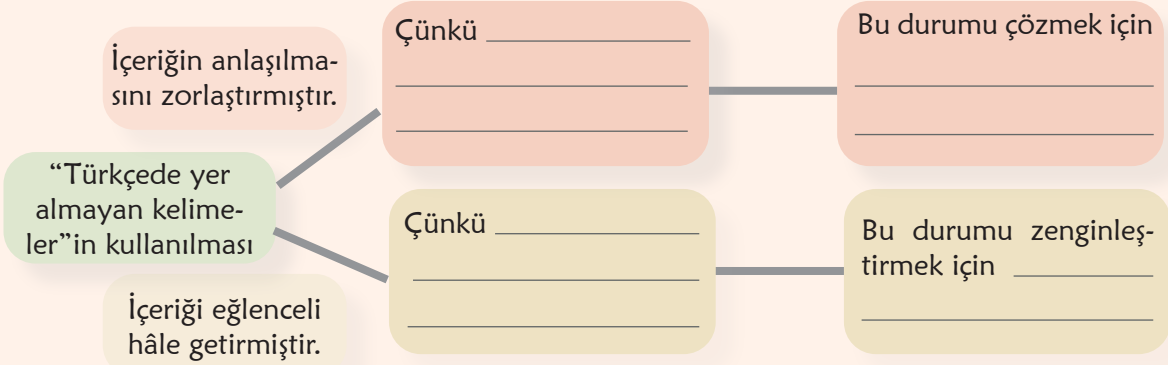
b. Numaralandırılmış ifadelerden hangisi, şirin iletişimi en iyi yansıtmaktadır? Söyleyiniz.

4. ANLAYALIM

a. Okuduğunuz şiirde Türkçede yer almayan hangi kelimelere yer verilmiştir? İnceleyerek tespitlerinizi aşağıya yazınız.

b. Aşağıdaki diyagramı belirlediğiniz kelimelerin metne etkisi hakkındaki fikirlerinize göre doldurunuz.

5. ANLAYALIM

Aşağıdaki metni okuyup şemadaki soruları defterinize cevaplayınız.

Gördünüz mü, Gördünüz mü?

Ayça, kuştan ilk söz ettiği gün... O gün, okula geldiğinde heyecan içindeydi. Başına topladığı arkadaşlarına, aynı soruyu tekrar edip duruyordu:

“Gördünüz mü, gördünüz mü?”

Birbirleriyle tanışalı daha on gün olmuştu ama çoğu aynı sitede oturduğu için çabucak kaynaşmışlardı. Ayça birden, “Gördünüz mü, gördünüz mü?” diye söze başlayınca kimse ne olduğunu anlayamadı, öyle bakakaldı.

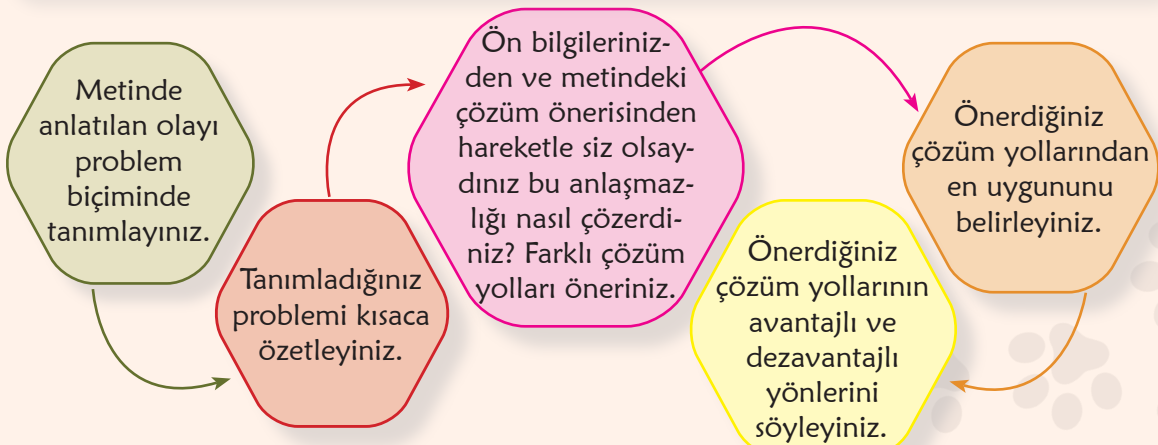
Kimseden ses çıkmamasına bir anlam veremeyen Ayça, bakışlarını arkadaşlarının üstünde gezdirerek, “Görmediniz mi? Gerçekten mi?” diyerek sürdürdü sorularını.

Anlatmaya çalıştı:

“Pencereye geldi... Kollarını açıp hızlı hızlı indirip kaldırdı. Böyle, pır pır pır pır... Bir kuş, küçük bir kuş... Gelmedi mi? Görmediniz mi?”

(...)

Süleyman BULUT
(Kısaltılmıştır.)

6. ANLAYALIM

a. Yanda verilen karekodu okutarak "Altın Dilli Kız" adlı içeriği dinleyiniz.

b. İçerikte kullanılan söz sanatlarını belirleyiniz. Bu söz sanatlarının geçtiği cümleleri ve söz sanatlarını aşağıya yazınız.

Söz Sanatı	Söz Sanatının Kullanıldığı Cümle

c. Belirlediğiniz söz sanatlarının içeriğe olan katkıları nelerdir? İşaretleyiniz.

- Metnin etkileyciliğini artırmıştır. Okuyucunun hayal gücünü harekete geçirmiştir.
- Az sözle çok şey ifade etmiştir. Metnin inandırıcılığını artırmıştır.

7. ANLAYALIM

a. Daha önce izlediğiniz "Telefonla Konuşma Kuralları" adlı içeriği tekrar izleyiniz. Aşağıdaki özelliklerin "Telefonla Konuşma Kuralları" ile "Altın Dilli Kız" içeriklerinden hangisine ait olduğunu belirleyiniz. Örnekteki gibi "Telefonla Konuşma Kuralları" içeriğine ait olan şekle "T", "Altın Dilli Kız" içeriğine ait olanlara ise "A" yazınız.

Görsellerle desteklenmiştir.

Tekerleme ile başlamıştır.

Yeri ve zamanı belli değildir.

Anlatılanlar hayal ürünüdür.

Bilgi vermek amaçlanmıştır.

"Gerçek" kişiler yer almaktadır.

Karşılıklı konuşmalar yer almaktadır.

Nesnel ifadeler yoğun kullanılmıştır.

Olay ve kahramanlar olağanüstü özellikler içerir.

Dili açık, anlatımı sadedir.

İçerikte geçen cümleler kısa ve anlaşılırdır.

Söz sanatlarından yararlanılmıştır.

b. İşaretlediğiniz ifadelerden hareketle bu iki içeriğin benzer ve farklı yanlarını defterinize listeleyiniz.

1. ANLATALIM

a. Öğretmeninizin rehberliğinde üçer ya da dörder kişilik gruplar oluşturunuz ve grup arkadaşlarınızla aşağıdaki görüşlerden birini seçiniz.

Teknoloji, sosyal ilişkileri olumlu etkiliyor.

Teknoloji, sosyal ilişkileri olumsuz etkiliyor.

b. Öğretmeninizin rehberliğinde sıralarınızı sınıftaki her öğrencinin birbirini görebileceği şekilde yuvarlak olarak yerleştiriniz. Daha sonra bu çemberin ortasına bir sandalye çekiniz.

c. Yuvarlak olarak yerleştirdiğiniz sıralara oturunuz. Söz almak istediğinizde çemberin ortasındaki sandalyeye geçerek görüşünüzü savunduğunuz bir konuşma yapınız ve yerinize geçiniz. Konuşmanızı yaparken sebep işlevli söz varlıklarını kullanmaya özen gösteriniz.

2. ANLATALIM

a. Okuduğunuz şiirdeki arkadaşlık ilişkisine zarar veren düşünce aşağıda verilenlerden hangisidir? İşaretleyiniz.

Hep benim dediğim olsun.

Ben senden daha hızlıyım.

b. Arkadaşlık ilişkisine zarar veren düşünce veya davranışlar nelerdir? Bu davranışlardan birini seçip küçük bir karta yazınız. Yazdığınız düşünce veya davranışın arkadaşlık ilişkisinde bir probleme yol açabilecek olmasına dikkat ediniz. Kartları katlayıp bir torbaya atınız.

c. Yazma süreci tamamlandıktan sonra öğretmeninizin rehberliğinde birer kart seçiniz. Kartınızda yazan düşünce veya davranıştaki problem üzerine aşağıdaki adımlara uyarak bir konuşma yapınız.

1. Önce problemin ne olduğunu söyleyiniz.

2. Problemi gereksiz ayrıntılardan kaçınarak özetleyiniz.

3. Konuşmanız sırasında probleme yönelik alternatif çözümler üretiniz.

4. Çözümlerinizi en uygun olanını belirleyiniz ve bu çözümünüzü doğrulayabileceği sonuçlar bakımından değerlendiriniz.

3. ANLATALIM

S. 35

“GÖREVİMİZİ BİLELİM!” bölümünde yaptığınız “etkili iletişim önündeki engeller” konulu araştırmanızdan hareketle bir konuşma planlayınız. Konuşmanızı planlarken aşağıdaki adımları takip ediniz.

1. **Konuşmanız sona erdiğinde dinleyenler, bu konuşma hakkında ne düşünmeliler?** Eğlenceli, bilgilendirici gibi bir özellik seçiniz. Bu özelliği formda 1 ile numaralandırılmış alana yazınız.
2. **Bu konuşma niçin yapılacak?** Konuşmanızın amacını belirlemek için bu sorunun cevabını düşününüz ve 2 numaralı alana yazınız.
3. **Konuşmanızın anahtar kelimeleri nelerdir?** Konuşmanız için anahtar kelimeler belirleyiniz. Konuşmanızın giriş, gelişme ve sonuç kısmına belirlediğiniz anahtar kelimeleri dağıtarak formdaki 3 numaralı alana yazınız. Eğer konuşma konunuzla ilgili bir anı, anekdot, özlü söz kullanacaksanız ilgili bölüme hatırlatıcı birkaç kelime yazınız. Her bir bölüm için yaklaşık bir süre belirleyiniz.
4. Aşağıdaki formdan hareketle defterinize bir taslak oluşturunuz. Konuşmanızı planlarken bu temada öğrendiğiniz karşılaştırma/zıtlık metin yapısından ve içeriği hatırlamanızı sağlayacak anahtar kelimelerden yararlanınız.
5. Siz dinleyici olsaydınız bu konuşmayla ilgili neleri merak ederdiniz? Aklınıza gelen soruları defterinizde listeleyiniz ve bu soruların cevaplarının konuşmanızın kapsamında olup olmadığını değerlendiriniz.

1

2

3

Giriş-Selamlama:**Gelişme:****Sonuç:****Süre:**

4. ANLATALIM

a. “3. ANLATALIM” etkinliğinde yaptığınız hazırlıklardan hareketle öğretmeninizin belirlediği süre aralığında konuşmanızın provasını yapınız.

b. Konuşmanızı sunarken aşağıdaki yönergelere dikkat ediniz.

- › Konuşmanızı beden diliniz ve görsellerinizle destekleyiniz.
- › Varsa arkadaşlarınızın konuyla ilgili sorularını cevaplayınız.

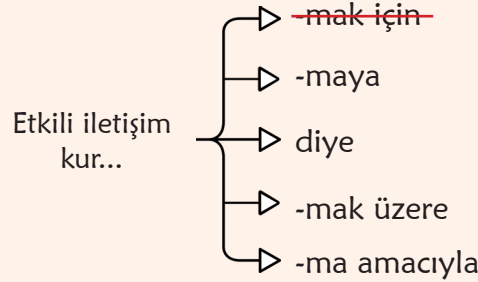
c. Sunumunuzu aşağıdaki ifadeleri tamamlayarak değerlendiriniz.

- Sunumumun içeriğinin *eğlenceli* / *bilgilendirici* / *faydalı* olduğunu düşünüyorum çünkü _____
- Sunumumun dil-anlatım açısından *yeterli* / *yetersiz* olduğunu düşünüyorum çünkü _____

5. ANLATALIM

a. “Etkili iletişim kur...” ifadesini aşağıda oklarla gösterilen ifadelerin önüne sırayla getiriniz. Daha sonra anlamlı bir cümle oluşacak şekilde örnekteki gibi tamamlayınız. Her seferinde ifadeyi farklı şekilde tamamlamaya dikkat ediniz.

Etkili iletişim kurmak için karşımızdakini yargılamadan dinlemeliyiz.

b. Cümlelerinizin ortak özelliği nedir? İşaretleyiniz.

Ortak bir sebep bildirmektedir.

Ortak bir amacı gerçekleştirmeye yöneliktir.

6. ANLATALIM

Zeynir ile Peytin arasında geçen aşağıdaki konuşmada boş bırakılan balonları uygun ifadeleri yazarak tamamlayınız. Bu sırada deneyimlerinizden ve ön bilgilerinizden hareketle açık ve anlaşılır ifadeler kullanmaya, örtük ifadelerinizi ise söz sanatları, mecazlar, deyimler, atasözleri vb. söz varlığı unsurları ile desteklemeye çalışınız.

Peytin, biraz konuşalım mı? Arkadaşım Simit bana kırıldı, sanırım beni yanlış anladı.

Tabii, neler oldu? Baştan anlatmak ister misin?

Evet, o ifade biraz yanlış anlaşılmaya müsait olabilir. Peki, o sana kırıldığını belirten bir şey söyledi mi?

Bence yarına kadar ona düşünmesi için fırsat vermen daha iyi olabilir. Biraz zaman geçince onu kırmak gibi bir niyetin olmadığını anlayabilir.

O zaman sen de tatlı bir dille onunla tekrar konuşmayı denersin.

Haklısın, bu atasözü durumu özetliyor.

7. ANLATALIM

Aşağıdaki metni düşünceyi geliştirme yollarından uygun olanları kullanarak tamamlayınız. Bu sırada yandaki not kâğıdından ve aşağıdaki görselden faydalanabilirsiniz.

Kullandığım Düşünceyi Geliştirme Yolları

- Tanımlama
- Karşılaştırma
- Benzetme
- Örnekleme
- Tanık gösterme

ETKİLİ İLETİŞİM: BEN DİLİ Mİ? SEN DİLİ Mİ?

İnsanlarla sağlıklı iletişim kurabilmek için onların istek ve ihtiyaçlarını görmek ve kendimizi doğru ifade etmek önemlidir. Ben dili, kişinin karşılaştığı durum karşısında hissettiği duyguları ve düşüncelerini karşısındakine ifade etmesidir. Sen dili ise hissettiğimiz duyguları karşımızdaki kişiye suçlayıcı bir şekilde aktarmaktır.

8. ANLATALIM

Aşağıda verilen yönergeleri takip ederek defterinize bir yazı yazınız.

1. Aşağıdaki konulardan birini seçiniz veya kendiniz bir konu belirleyiniz.

Gürültülü bir ortamda arkadaşınızla önemli bir konuyu konuşmaya çalışıyorsunuz fakat arkadaşınız söylediklerinizi yanlış anlıyor.

Sevdiğiniz bir filmi izlerken bir telefon geliyor ve filmi izlemeye devam ettiğiniz için telefondaki kişinin size söylediklerini eksik anlıyor, bazı önemli detayları kaçıyorsunuz.

Diğer: _____

2. Metni kimler için yazacağınızı seçiniz veya kendiniz belirleyiniz.

Yaşlılarım

Ailem

Diğer: _____

3. Metni hangi ortamda paylaşacağınızı seçiniz.

Evde aile bireylerime okuyacağım.

Sınıf panosunda sergileyeceğim.

Dijital ortamda paylaşacağım.

4. Yazınıza uygun bir giriş cümlesi ve selamlaşmayla başlamaya, bölümler arasındaki bağlantıları uygun kurmaya, yazınızı uygun ifadelerle sonlandırmaya dikkat ediniz.

Değerlendirelim

a. Yazma sürecinizi aşağıdaki puan çizelgesini kullanarak değerlendiriniz. Ölçütteki her bir davranışı gerçekleştirme durumunuza göre puanınızı yay araç içine yazınız.

1

Gelişmeye Açık

2

Yeterli

3

Kısmen Güçlü

4

Güçlü

5

Çok Güçlü

Ölçütler

( ) Yazma konumu belirledim.

( ) Hedef kitlemi belirledim.

( ) Yazımı hangi ortamda paylaşacağımı belirledim.

( ) Uygun selam ve hitap ifadelerini kullandım.

b. Aldığınız toplam puanı hesaplayarak aşağıdaki ifadeleri tamamlayınız.

Aldığım toplam puan: _____

Bu çalışmada kendimi güçlü bulduğum yönlerim: _____

Bu çalışmada kendimi geliştirmem gereken yönlerim: _____

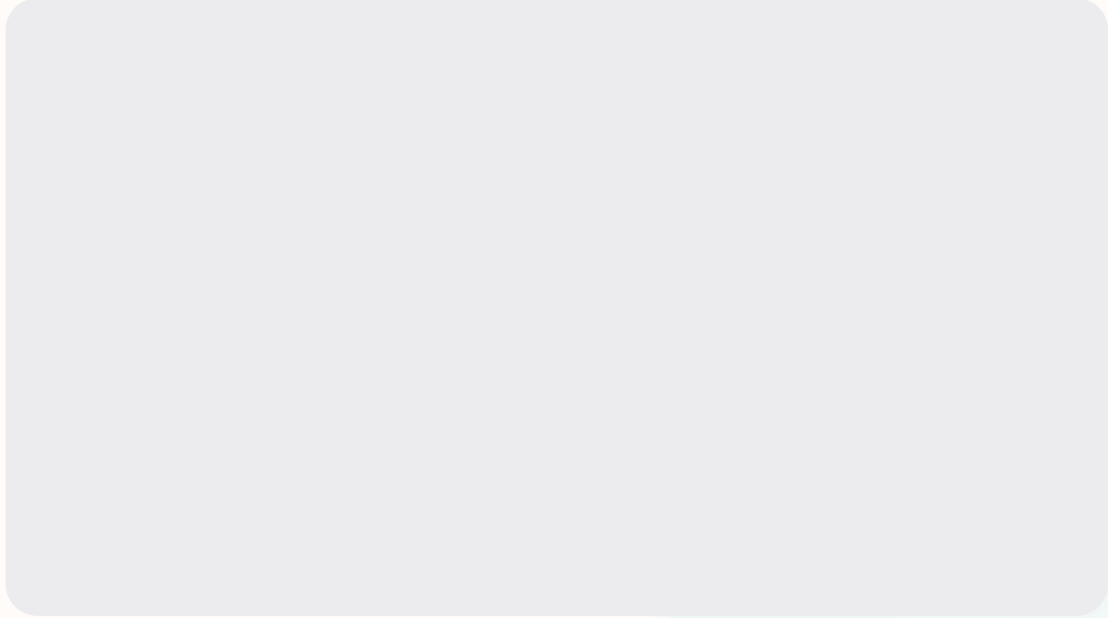
9. ANLATALIM

S. 38

“4. ANLAYALIM” etkinliğinde ulaştığınız yargıyı düşününüz. Şiirde yer alan ancak Türkçede olmayan “evyır, hayet” gibi kelimeler hakkındaki düşüncenizi şairle paylaşmak üzere bir sosyal medya mesajı yazınız. Yazınızda uydurma kelimeler hakkındaki düşüncelerinizi net olarak ifade etmeye, bu kelimelere yönelik olumlu/olumsuz yargınızı yansıtmaya ve ulaştığınız yargıya yer vermeye özen gösteriniz.

Fatıma Zehra AYDEMİR

GÖREVİMİZİ BİLELİM!

Hazırlıklı konuşma etkinliğiniz için kitle iletişim araçlarından birini seçip bu aracın geçmişten günümüze değişimini araştırınız. Konuşmanızda kullanmak üzere **fotoğraf, resim, tablo, grafik, harita, sanal gezi uygulamaları, ses kaydı, müzik, video vb.** çoklu ortam öğeleri hazırlayınız.

Araştırma sürecinizde gerekli gördüğünüz noktaları defterinize not alınız. Ulaştığınız kaynaklardan yeterli bilgi erişemediğinizi düşünüyorsanız araştırmanıza farklı kaynakları dâhil edebilirsiniz.

- İlk bilgisayarın büyüklüğü, ağırlığı bugünkülerden ne kadar farklıydı?
- Radyo, icat edildiği dönemde hangi işlevlerde kullanılıyordu?
- Renkli televizyonlar ne zaman yaygınlaştı?

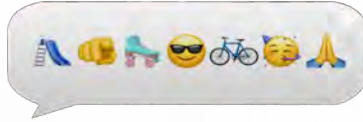
S. 53

HAYDİ, BAŞLAYALIM!

- Mars'taki bir uzaylı ile iletişim kurmak zorunda kalsaydınız hangi yöntemi (kelimeler, resimler, dans vb.) tercih ederdingiz? Yönteminizi anlatınız veya gösteriniz.
- Aşağıdaki öğeler arasında nasıl bir ilişki olabilir? Söyleyiniz.

👉 - 🚫 - A - 0100 0001

- 📎 Aşağıdaki emojiilerden anlamlı bir cümle oluşturup söyleyiniz.

Karekodu okutunuz ve içeriği dikkat dağıtıcı hareketlerden kaçınarak izleyiniz. İçerikte karşılaştırma/zıtlık metin yapısına yönelik önemli bulduğunuz bölümleri defterinize not ediniz. İhtiyaç duymanız hâlinde içeriği tekrar izleyiniz.

İzleme sürecinizi "Değerlendirelim" bölümündeki ölçütlere göre değerlendiriniz.

Değerlendirelim

- a. Dinleme/izleme sürecinizi aşağıdaki yıldızlı puan çizelgesini kullanarak değerlendiriniz. Ölçütteki her bir davranışı gerçekleştirme durumunuza göre yıldızlarınızı yay ayaç içine çiziniz.

Gelişmeye Açık

Yeterli

Kısmen Güçlü

Güçlü

Çok Güçlü

Ölçütler

- ( ) İçeriği dikkatim dağılmadan içeriğe odaklanarak izledim.
- ( ) İçeriği izlerken önemli bölümleri not aldım.
- ( ) Karşılaştırılan unsurların hangi yönleriyle ele alındığını fark ettim.
- ( ) Karşılaştırılan unsurlar arasındaki benzerlik ve farklılıkları belirledim.

b. Topladığınız yıldızları hesaplayarak aşağıdaki ifadeleri tamamlayınız.

Dinleme/izleme becerimi güçlendirmek için _____
_____ yapabilirim.

Dinleme/izleme becerimi zenginleştirmek için _____
_____ yapabilirim.

c. Not olarak dinleme yöntemi, metnin yapısını çözümlenizi nasıl etkiledi? Söyleyiniz. Bu yöntemi tekrar tercih edip etmeme durumunuzu seçerek aşağıdaki ifadeyi tamamlayınız.

Tekrar tercih *ederim* / *etmem* çünkü _____
_____

1. ANLAYALIM

a. İzlediğiniz içeriğin bölümlerinden hareketle aşağıdaki tabloyu tamamlayınız.

İçeriğin Bölümleri	Bu Bölümde Neler Oldu?

b. Tablonuzdan hareketle aşağıdaki soruları sözlü olarak cevaplayınız.

Bölümler birbirini destekliyor mu?

Giriş bölümü, gelişme bölümüne nasıl bağlandı?

Gelişme bölümünde verilen bilgiler, sonucu nasıl etkiledi?

2. ANLAYALIM

a. Aşağıdaki iletişim sistemlerini gelişim süreçlerine göre örnekteki gibi numaralandırarak sıralayınız.

- 1 Taşa yazılan sembol harfler 1 Mağara duvarlarındaki hiyeroglif (resim yazısı)
- 2 1 ve 0'lardan oluşan ikili kod sistemi 3 Mors alfabesi 4 Kısa – uzun duman

b. Etkinliğin “a” maddesinden hareketle izlediğiniz içeriğin konusunu belirleyip işaretleyiniz.

Geçmişten bugüne iletişimdeki kodlama sistemleri

Etkili iletişimde kitle iletişim araçlarının önemi

c. İçeriğe bir bölüm ekleyecek olsaydınız bu bölümde hangi konudan söz ederdingiz? Söyleyiniz.

ç. Aşağıdaki kodlamayı ipucundan hareketle çözümlenip içeriğin ana fikrine ulaşınız.

Ana fikir cümlesinin ilk kelimesiyle “yeni” kelimesi arasında bir bağ var.

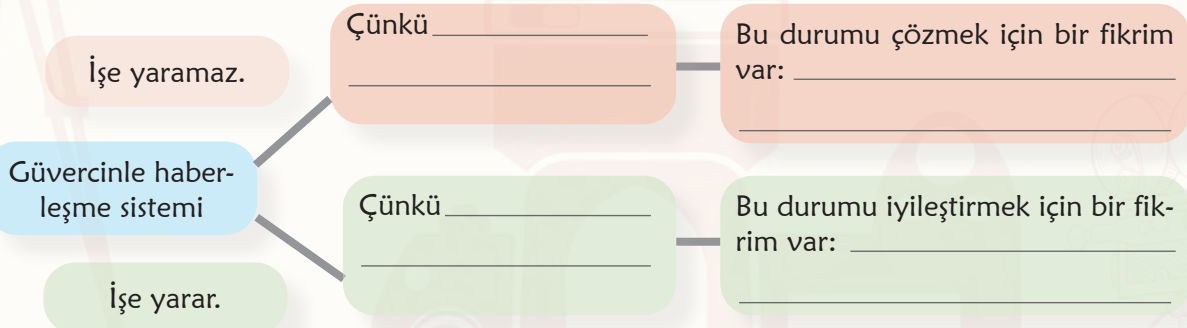
İkse edrelrived arağam anıralravud nenelşi filgoreyih ralızay idmiş inirey erelebafla, latijid aralmılızay itkarıb.

d. Ana fikir cümlesini yine harfleri kullanarak farklı şekilde nasıl kodladınız? Söyleyiniz.

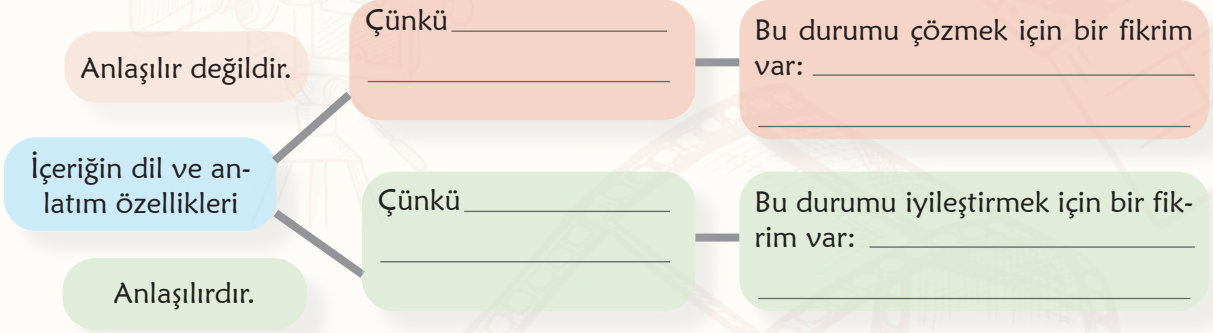

3. ANLAYALIM

a. İzlediğiniz içerikte anlatılan iletişim biçimlerinden biri de güvercinle haberleşme sistemidir. Bu sistemi yaygın kullanıldığı döneme göre “işe yararlık” açısından sorgulayarak diyagram üzerindeki ifadeleri tamamlayınız.

b. İzlediğiniz içeriğin dil ve anlatım özelliklerini “anlaşılabilirlik” açısından sorgulayarak diyagram üzerindeki ifadeleri tamamlayınız.

4. ANLAYALIM

a. Yandaki ekran görüntüsünden hareketle izlediğiniz içeriğin bu sahnesinde ele alınan problemi yazınız.

b. Bu problemin neden olduğu sonuçları kendi cümlelerinizle kısaca ifade ediniz.

c. Bu problemi hangi yollarla çözmeyi denerdiniz? Söyleyiniz. En uygun çözüm yolunuzu aşağıya yazarak arkadaşlarınızla paylaşınız.

ç. Bulduğunuz çözüm yolunu “özgünlük” bakımından aşağıdaki uygun seçeneği işaretleyerek değerlendiriniz.

- Çözüm yolum arkadaşlarımla çözümleriyle tamamen farklı.
- Çözüm yolum arkadaşlarımla çözümleriyle biraz farklı.
- Çözüm yolum arkadaşlarımla çözümleriyle aynı.

5. ANLAYALIM

a. İzlediğiniz içerikte yer alan mizahi öğelerden bazıları aşağıda verilmiştir. Bu öğelerin bulunduğu sahneleri anımsayınız. Sahnelerin sizde uyandırdığı mizahi etkiyi düşünerek ifadeleri uygun emojiyle eşleştiriniz.

● Mors alfabesindeki kısa, uzun sinyallerden bir melodi oluşturulması

● Pembetü'ün güvercininin çevrim içi olmasına rağmen Pembetü'den haber gelmemesi

● Dumanla haberleşirken perdelerin sararması

b. Bu mizahi ifadeler olmasa anlatımda nasıl bir değişiklik olurdu? Açıklayınız.

1. ANLATALIM

Sınıfınızda sıklıkla kullanılan ifadeleri düşünüp bu ifadelerden ikisini seçiniz. Seçtiğiniz ifadeler için arkadaşlarınızın ve öğretmeninizin rahatlıkla anlayabileceği bir kodlama oluşturunuz. Kodlamanızı oluştururken beden dilinizden faydalanınız. Kodlamalarınızı ve bu kodlamaların hangi ifadeleri karşıladığını aşağıdaki yönergelere göre sınıfta paylaşınız.

Sınıfınızı bir konuşma mekânı olarak düşününüz, kodlamanızın özelliklerini göz önüne alarak sınıfınızın en uygun yerini seçiniz. Örneğin kodlamanız söz almak ile ilgiliyse sıranızda kalınız.

Kodlamanızın anlamına uygun bir yüz ifadesi kullanınız.

Önce kodlamanızı gösteriniz. Bu sırada arkadaşlarınızla göz teması kurmaya; baş, el, kol ve bacaklarınızın duruşunu doğru konumlandırmaya dikkat ediniz.

Kodlamanızın hangi ifadeyi karşıladığını söylemeden önce tahmin etmeleri için arkadaşlarınıza zaman tanıyınız.

2. ANLATALIM

a. “2. ANLAYALIM” etkinliğindeki ana fikrin kodlanma sistemini düşününüz. Toplumca ortak bir karar aldığınızı ve bu kodlama sistemine geçtiğinizi varsayınız.

b. Tahminlerinizden hareketle kısa bir konuşma yapınız. Tahminlerinizi anlatırken aşağıdaki sorulardan yararlanabilirsiniz.

Toplumsal yaşamın hangi alanlarında değişimler olur?

Farklı yaş gruplarının bu değişimlere uyum sağlama süreci nasıl olur?

Yazılı iletişim ne yönde (zorluk/kolaylık) değişir?

Sözlü iletişim ne yönde (zorluk/kolaylık) değişir?

3. ANLATALIM

s. 47

a. “GÖREVİMİZİ BİLELİM!” bölümünde yaptığınız araştırmadan hareketle seçtiğiniz kitle iletişim aracının geçmişten günümüze değişimi hakkında bir konuşma yapmak üzere hazırlanınız. Bu sırada aşağıdaki adımlara uymaya dikkat ediniz.

1. Konuşmanıza nasıl başlayacağınızı, konuşmanızda nelerden söz edeceğinizi ve konuşmanızı nasıl sonlandıracağınızı düşünerek bir konuşma planı yapınız.
2. Konuşmanız sırasında fotoğraf, video, resim, tablo, harita gibi hangi çoklu ortam öğelerinden yararlanabileceğinizi belirleyiniz.
3. Belirlediğiniz çoklu ortam öğelerinin işlevlerine (eş anlam oluşturma, anlamı destekleme veya tek başına anlam oluşturma) karar veriniz.
4. Belirlediğiniz çoklu ortam öğelerini birbiriyle uyumlu bir bütün oluşturacak şekilde konuşmanızda kullanınız.

b. Konuşmanızı yeniden yapacak olsaydınız bu süreci nasıl yöneteceğinize dair aşağıdaki ifadeleri tamamlayınız.

* Konuşma konusu için araştırma görevimi _____

yapardım çünkü _____

* Konuşmamda çoklu ortam öğelerini _____

kullanırdım çünkü _____

4. ANLATALIM

a. Öğretmeninizin rehberliğinde gruplara ayrılıңыз. Grup arkadaşlarınızla iletişim araçlarını günde sadece 10 dakika kullanma hakkına sahip olduğunuzu düşününüz.

b. Aşağıda verilen bilgilerden hareketle ayakkabılardan birini seçiniz ve seçtiğiniz ayakkabının özelliklerini inceleyiniz.

Kurallar, resmî ayakkabı için önemlidir. Bu ayakkabıyı seçtiyseniz hata yapma ihtimaliniz çok azdır. Bu ayakkabıyı giyen kişi karşılaşılan durumda ne yapması gerektiğini bilir ve o kurala göre hareket eder.

Otorite ve uzmanlık, bu çizmele-ri giyenlerden sorulur. Mor binici çizmesini seçtiyseniz olayları bir yönetici, başkan ya da lider gibi değerlendirebilirsiniz.

Diğer grupların düşüncelerini onlara fark ettirmeden toplayıp bütünsel bir resim sunmak, gri spor ayakkabı ile mümkün. Çünkü gri, belirsiz bir renk; spor ayakkabı ise ses çıkarmayan bir ayakkabı türü.

Karşılaştığınız olay günlük hayatı tehdit edecek kadar tehlikeli ise ve acil bir karar almanız gerekiyorsa turuncu lastik çizmeler sizi bekliyor!

Pratik zekâ ve yeni durumlara uyum sağlama sizin işinizse bu ayakkabı tam size göre! Artık farklı durumlar karşısında cesur kararlar verebilirsiniz.

İnsanların duygu ve düşüncelerine karşı hassas olmak, duygularınızla hareket etmek istiyorsanız bu rahat terlikleri ayağınıza geçiriniz. Artık olaylara istediğiniz kadar duygusal yaklaşabilirsiniz.

c. Etkinliğin “a” maddesinde sözü edilen durumu seçtiğiniz ayakkabıya göre grubunuzla sorgulayınız. Sorguladığınız duruma ilişkin akıl yürüterek olumlu/olumsuz yargıya ulaşıңыз. Bu süreçte aşağıdaki adımlara uymaya dikkat ediniz.

- Grubunuzdaki kişi sayısı kadar süreniz olduğunu göz önünde bulundurunuz. Örneğin 6 kişilik bir grupsanız 6 dakika boyunca grup konuşması yapabilirsiniz.
- Kişisel yorum ve değerlendirmelerinizi grup arkadaşlarınıza yansıtırken nezaket kuralları çerçevesinde davranmaya, konuşma kurallarına uymaya, uygun zamanda söz almaya/vermeye ve anlaşılır bir dil kullanmaya özen gösteriniz.
- Grup içi tartışmalar tamamlandıktan sonra ulaştığınız yargıyı sınıfta paylaşmak üzere bir grup sözcüsü belirleyiniz.

5. ANLATALIM

Aşağıdaki ifadeleri tablodaki söz varlıklarından uygun olanları kullanarak tamamlayınız. Kullandığınız söz varlığını yeniden kullanmayınız.

hâlbuki	ama	fakat	lâkin	ancak	aslında	yoksa
---------	-----	-------	-------	-------	---------	-------

- Senin mesajın gelince ben de toplanıp çıktım, patenlerle parka gidip seni bekledim _____ gelmeyince üzüyüp geri döndüm.
- _____ ben sana parkta buluşalım diye mesaj yazmadım ki. Bitti bitmesine _____ bir işe yaramadı.
- Bir sürü güvercin geçmek _____ Pembetüy'ün haberi gelmemek _____ çevrim içi de görünmek.
- Duygu ve düşünceler harf ve semboller sayesinde daha rahat anlatılabiliyordu _____ aralarındaki mesafeleri en aza indirmek için yeni bir kodlama sistemine ihtiyaç duydular.

6. ANLATALIM

a. İzlediğiniz “Gündelik Hayatın Bilimi” adlı içeriği yabancı dillerden alınan ve dilimizde henüz yaygınlaşmamış kelimelerin kullanımı bakımından incelemek üzere yeniden izleyiniz.

b. İnceleme sonuçlarınızı aşağıdaki ölçütlerden hareketle değerlendiriniz.

- İçerikte yabancı dillerden alınan ve dilimizde yaygınlaşmamış kelimeler ne sıklıkla kullanılmış? (**hiçbir zaman / nadiren / bazen / çoğu zaman / her zaman**)
- Bu durum anlaşılabilirliği nasıl etkilemiş? (**olumlu / olumsuz**)

c. İçeriğin bütününe belirlediğiniz ölçütler açısından (geliştirilmeli-iyi-çok iyi) değerlendirerek defterinize ulaştığınız sonucu açıklayan kısa bir paragraf yazınız.

Tıklayalım

Yandaki karekodu okutarak “Bilgi Grafiği” adlı içeriğe ulaşınız.

7. ANLATALIM

- a.** Öğretmeninizin rehberliğinde gruplara ayrılıңыз. Etkinlikte kullanmak üzere büyük bir kâğıt, karton vb. hazırlayınız.
- b.** Grup arkadaşlarınızla iletişimi zorlaştıran ve kolaylaştıran ifadeler belirleyiniz. Daha sonra bu ifadeleri ve ifadelerin iletişimdeki rolünü mantıklı temellendirmeler kurarak hazırladığınız kâğıt üzerine yazınız. Kâğıdınızı sınıfın bir köşesine asınız.
- c.** Grupların tümü süreci tamamladığında grup arkadaşlarınızla diğer grupların yazılarını okuyunuz. Kabul ettiğiniz doğru görüş ve bilgileri o grubun kâğıdının üzerinde işaretleyerek belirtiniz. Yazının altına ise tutarsız ve geçersiz görüş/bilgileri çürütecek ifadeler ekleyiniz.
- ç.** Etkinlik sonunda grup arkadaşlarınızla kendi yazınızın olduğu bölümde bir araya geliniz. Diğer grupların yazınız üzerindeki işaretleme ve eklemelerini inceleyiniz.

8. ANLATALIM

- a.** Aşağıdaki şema üzerinde oklar yardımıyla ilerleyerek seçim yapınız.

- b.** Seçimlerinizden hareketle defterinize deneyim ve gözlemlerinizi hayal gücüyle birleştireceğiniz bir yazı yazınız. Yazınızda özgün çözüm, karakter ve diyaloglar üretmeye özen gösteriniz.

Gelecek Derse Hazırlanalım

Alper GEZERA VCI ve Tuva Cihangir ATASEVER'in uzaydaki çalışmaları hakkında araştırma yapınız. Araştırma sonucu ulaştığınız bilgileri defterinize not ediniz.

OKUMAK GİBİSİ YOK!

BİLGİSAYAR

Bütün renkler ekranda,
Ne yazık ki odamda değil.
Bütün sesler ekranda
Hiçbiri yanımda değil.
Bütün bilgiler ekranda,
Henüz kafamda değil.

Bütün sevgiler yüreğimde,
Ekranda değil.
Yemyeşil çayırlar,
Kapının dışında,
Ekranda değil.
Arkadaşlarım parkta beni bekliyor,
Ekranda değil.
Gene de bilgisayar olmadan
Yaşamak,
Artık pek mümkün değil.

Melisa GÜRPINAR

ÜRETMEK GİBİSİ YOK!

a. Çevrenizdeki iletişim sorunlarını belirlemek amacıyla gözlem yapınız. Belirlediğiniz iletişim sorunlarını yazınız.

---

b. İletişim sorunlarından birini seçiniz. Seçtiğiniz soruna yönelik bir kamu spotu yazmak ve sahnelemek amacıyla üçer veya dörder kişilik gruplar oluşturunuz. Aşağıdaki yönergeler doğrultusunda çalışmalarınızı gerçekleştiriniz.

- Yazacağınız kamu spotunun hangi iletişim sorunlarına yönelik olacağını grup arkadaşlarınızla kararlaştırınız.
- Görev paylaşımı yaparak bir çalışma takvimi hazırlayınız.
- Grup arkadaşlarınızla iletişim sorunlarına yönelik bir kamu spotu yazınız.
- Yazdığınız kamu spotunu sınıfınızda veya öğretmeninizin rehberliğinde belirlediğiniz uygun ortamlarda sahneleyiniz.
- Sahneleme sürecinde farklılıklara saygı duymaya, birbirinizin sözünü kesmemeye özen gösteriniz.
- Sesinizi arkadaşlarınızın duyabileceği şekilde ayarlayınız.
- Beden dilinizi etkili kullanınız.
- Sorumluluklarınızı planladığınız sürede tamamlayınız.

c. Konuşmanızı aşağıdaki puan çizelgesini kullanarak değerlendiriniz. Ölçütteki her bir göstergiyi gerçekleştirme durumunuza göre puanınızı (1-5) yay ayrıç içine yazınız.

Ölçütler	Puanım
Konuşmamı planlayarak plana uygun hazırlık yaptım.	( )
Konuşma içeriğine yönelik metin hazırladım.	( )
Dinleyicilerin sorularını saygılı ve açık bir şekilde yanıtladım.	( )
Konuşma sürecimdeki güçlü ve geliştirmem gereken yönleri belirleyerek gelecek çalışmalarım için kendime hedefler koydum.	( )

ç. Grup olarak performansınızı değerlendirerek aşağıdaki cümleleri tamamlayınız.

Bu çalışmada iyi yönlerimiz _____

Bu çalışmanın sonunda anladım ki _____

_____ yönlerimizi geliştirmemiz gerekir.

a. Kültürüne yabancı olduğunuz biri ile iletişim kurdunuz mu ya da birbirinin kültürüne yabancı kişilerin birbiriyle iletişim kurduklarına şahit oldunuz mu? Varsa bu konudaki tecrübelerinizi yazınız.

---

b. Kültürün iletişimdeki yeri ile ilgili bir araştırma yapmak için güvenilir dijital ve basılı kaynakları belirleyiniz. Öğretmeninizden ve konu ile ilgili tecrübeli kişilerden de yararlanabilirsiniz. Belirlediğiniz kaynaklardan araştırma yapınız. Araştırmada elde ettiğiniz bilgilerden kültürün iletişimdeki yeri ile ilgili yazacağınız metinde kullanabileceğinizi aşağıya maddeler hâlinde yazınız.

---

c. Araştırmanızda elde ettiğiniz bilgilerden yola çıkarak defterinize kültürün iletişimdeki yeri ile ilgili bir metin yazınız. Yazınızda konuyu açık, anlaşılır biçimde ifade etmeye; Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullandığınız özgün cümleler kullanmaya özen gösteriniz.

ç. Yazınızı aşağıdaki puan çizelgesini kullanarak değerlendiriniz. Ölçütteki her bir göstergelyi gerçekleştirme durumunuza göre puanınızı (1-5) yay ayrıç içine yazınız.

Ölçütler	Puanım
Yazma amacıma uygun metin yapısını (karşılaştırma/zıtlık) seçtim.	( )
Dili doğru ve etkili kullanmaya çalışarak kendime özgü ifadeler oluşturdum.	( )
Yazım kurallarına uydum, noktalama işaretlerini uygun biçimde kullandım.	( )
Yazma sürecimdeki güçlü ve geliştirmem gereken yönleri belirleyerek gelecek çalışmalarım için kendime hedefler koydum.	( )

BU TEMA BAŞKA TEMA!

Temayı tamamladınız, tebrikler! Her biriniz tek, eşsiz ve özelsiniz. Temanın sizde uyandırdığı duygular, düşünceler de eşsiz ve bambaşka! O hâlde temaya son bir kez de farklı bir açıdan bakmaya ne dersiniz?

Temayı bir kelimeyle anlatınız.

_____

Temanın adını siz koyunuz.

_____

Temadan günlük hayatınıza yansıyanları yazınız.

_____

_____

_____

_____

_____

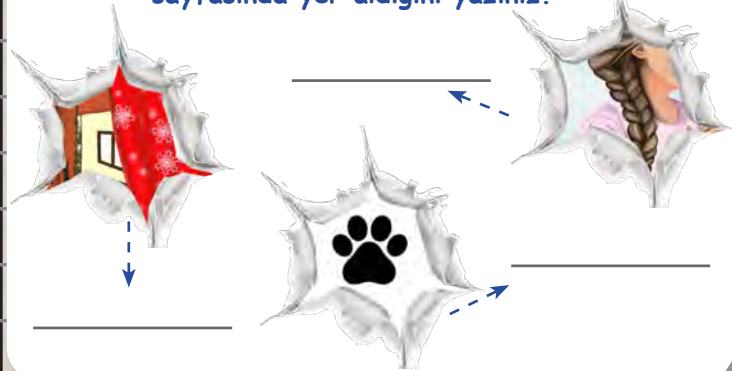
_____

Temayı anlatan bir slogan yazınız.

_____

_____

Bu ayrıntıların temanın hangi sayfasında yer aldığını yazınız.

**TEMANIN
ONUR KONUĞU**

ebu

**BİR OKURYAZARIN
GÜNLÜĞÜ**

ebu

**TEMANIN
OYUNU**

ebu

1.

a. Aşağıdaki metni okuyunuz.

Ben bir akıllı telefon gurmesiydim! Evet, evet, doğru duydunuz. Ne zaman yeni bir teknolojik alet çıksa hemen alır, onu inceler ve bir müddet kullanırdım, ta ki bir üst modeli çıkana dek... Tüm hayatım bu akıllı telefon ekranları üzerinden ilerliyordu. Elime kalem almayalı kaç yıl oldu hatırlamıyordum. Benim için bir telefon; aynı zamanda kamera, not defteri, ayna, kartlık, televizyon, sağlık asistanı, ses kayıt cihazı, arkadaş hatta daha pek çok şey demektir. Geçen hafta elimde bir karıncalanma ile uyandım. Sağ elim, bileğim, parmaklarım nasıl sızlıyor. Hemen bir sağlık kuruluşuna gittim. Ağrılarımın sebebi ne çıksa beğenirsiniz: Akıllı telefonun gereğinden fazla kullanımı. Akıllı telefonların hayatımı kolaylaştırdığını düşünürken aslında sağlığıma zarar verdiğini geç de olsa anladım. Üstelik akıllı telefon beni arkadaşlarımdan da uzaklaştırmış. Bir hafta oldu, geçmiş olsun diye kapımı çalan olmadı.

b. Okuduğunuz metni akıllı telefonunun bakış açısıyla düzenleyip yeniden yazınız.

---

2. Yandaki karekodu okutarak “İyi Bir Dinleyicinin Özellikleri” adlı içeriği izleyiniz ve aşağıdaki soruları cevaplayınız.

a. İçerikteki çoklu ortam öğelerinin hangi amaçla kullanıldığını belirleyerek amacı işaretleyiniz. Seçiminizin gerekçesini belirtiniz.

Eş anlam oluşturma

Anlamı destekleme

Tek başına anlam oluşturma

b. İçerikten hareketle iyi bir dinleyicinin hangi özelliklere sahip olduğu söylenebilir? Aşağıdaki ifadelerden doğru olanların başındaki kutuya “D”, yanlış olanların başındaki kutuya “Y” yazınız.

Dikkatini dinlediğine ya da dinlediği kişiye yoğunlaştırır.

Konuşmacıya sorusu olduğunda beklemeden sorar.

Dinleme sırasında başka şeylerle de meşgul olabilir.

Dinledikleriyle ilgili notlar alır.

Görgü kurallarına uyararak konuşmacının ve diğer dinleyicilerin dikkatini dağıtacak davranışlardan kaçınır.

3. Aşağıdaki bilgi görselini inceleyiniz ve soruları cevaplayınız.

- Bu görselde ele alınan problem nedir? Belirtiniz.
- Bu problem hangi sonuçlara yol açabilir? Söyleyiniz.
- Ön bilgilerinizden hareketle bu problemi hangi yollarla çözmeye çalışırdınız? Söyleyiniz.
- En uygun olduğunu düşündüğünüz çözüm yolu nedir? Yazınız.

d. Bulduğunuz çözümün arkadaşlık ilişkilerine ne yönde katkısı olabilir? Kısaca ifade ediniz.

4. Aşağıdaki hiyeroglif görsellerini inceleyip birini seçiniz. Ön bilgilerinizden ve incelemenizden hareketle seçtiğiniz görselde ne anlatıldığını tahmin ediniz. Tahminde bulunurken aşağıdaki sorulardan yararlanınız. Tahminlerinizden hareketle ulaştığınız yargıyı içeren bir konuşma yapınız.

- > Sizce görselde anlatılan olayın öncesinde neler olmuştu?
- > Bu görsel cansaysaydı olay nasıl devam ederdi?
- > Görseli kayaya aktaran kişi olaya tanık olan biri miydi, olayı yaşayan biri miydi?

5. Toplum hayatı içerisinde doğru iletişim kurmanın önemini anlatan bir konuşma yapınız. Konuşmanızın uygun bölümlerinde aşağıdaki geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanmaya dikkat ediniz.

Konuşmanıza destekleyici veya açıklayıcı anlamlar katmak istediğinizde:

hatta, başka bir deyişle, üstelik, yani, açıkçası, mesela, özellikle vb.

Konuşmanızda dinleyiciyi farklı düşüncelere yönlendirmek istediğinizde:

ne var ki, fakat, rağmen, hâlbuki, yalnız, lakin, oysaki, ancak vb.

Konuşmanızı özetlemek veya sonlandırmak istediğinizde:

sonuçta, sonuç olarak, böylelikle, kısacası, böylece, özetle vb.

6. Karekodu okutarak “Sosyal Medya, Oyun ve Cep Telefonu Bağımlılığı” adlı içeriği dinleyiniz. Metni yazım ve noktalama kurallarına dikkat ederek defterinize yazınız.

Dinleme/izleme

7. “Kitle iletişim araçları” konulu bir bilgi görseli hazırlayınız. Bilgi görselini hazırlarken aşağıdaki adımları uygulayınız.

- Amacınıza uygun olan çoklu ortam öğelerini belirleyiniz.
- Belirlediğiniz çoklu ortam öğelerinin işlevlerine karar veriniz.
- Belirlediğiniz çoklu ortam öğelerinin birbirleriyle de etkileşimlerini dikkate alarak bilgi görselinizde kullanınız.

Bilgi görselinizi daha sonra seçti dosyanızda saklayabilmek için bir A4 kâğıdına hazırlamayı unutmayınız.

Daha fazla ölçme ve değerlendirme için yandaki karekodu okutunuz.

Ek Ölçme Soruları

5.TEMA BİLİM VE TEKNOLOJİ

ANAHTAR KAVRAMLAR

Bilim
Teknoloji
Gelecek
Bilim İnsanları
Yapay Zekâ
Çözümleme
Söz Sanatları
Açık ve Örtük İfade
Geçiş ve Bağlantı İfadeleri
Tartışma
Merak
Azim ve Kararlılık
Uzmanlaşma
Şüphe Duyma
Eleştirel Bakma
Analitik Düşünme

EBA Tema Alanı

E-Özet

TEMANIN METİNLERİ

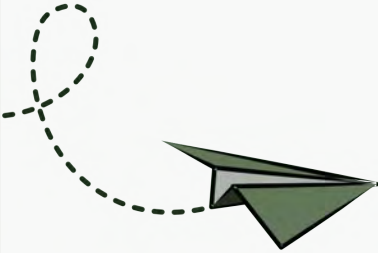
Dünya ve Zaman

(Dinleme / İzleme)
Sesli Asistan

Bilimin İçinde Doğa Var

Bu Festival Bir Başka

Okumak Gibisi Yok!
(Geleceğin Mesleği
Dijital Oyun Tasarımcılığı)

HAYDİ, BAŞLAYALIM!

- Gezegenimiz hangi gök cisimleriyle komşudur? Söyleyiniz.
- Dünya bir günlük tutuyor olsaydı sabah, öğle ve akşamı nasıl tarif ederdi? Arkadaşlarınızla paylaşınız.
- 📎 Yandaki görselde anlatılmak istenen ne olabilir? Tartışınız.

Şiiri koro hâlinde okumak üzere sınıfta üç gruba ayrılıyorsunuz. Öğretmeninizin rehberliğinde şiirin farklı renklendirilmiş bölümlerini paylaşınız. Grubunuzun seçtiği renkli bölüme sıra geldiğinde bölümü grup arkadaşlarınızla aynı anda sesli okuyunuz.

DÜNYA VE ZAMAN

Hep anlatılır ya size;
Dünya, güneş çevresinde,
Elips yörüngesinde,
Bir de kendi ekseninde,
Milyonlarca yıldır döner, döner...

Kendi ekseninde döner;
Güneşe bakar aydınlanır,
Yaşam alır güneşten,
Sevgi alır,
coşku alır..
Kararırken gökyüzü,
Parlarken ışıklar, yıldızlar,
Gülümserken ay,
Dünya döner, yeni günlere..

Yeni günleri kucaklarken,
İnsanları bir uyutup, bir uyarırken,
Koşar yeni mevsimlere ..
Hep başı kutup yıldızına eğik,
Selamlar güneşi...

Elips yörüngede alırken yol,
 Bir bakarsınız kış, yağmur, kar
 Bir bakarsınız ilkbahar,
 Doğa renk renk coşar,
 Gökyüzünde konuk kuşlar.
 Derken gelir yaz,
 Pırıl pırıl güneş,
 Masmavi deniz ve gökyüzü.
 Sararan, kızaran yapraklar
 Ve sonbahar...

Dünya koşarken,
 Yeni günlere, mevsimleri...
 Geçen bir yılı bırakırken
 Tüm gönüllere,

Gökyüzünde, afacan aydede;
 Ayna olup, yansıtır güneşi bize..
 Bir küçülüp, bir büyürken,
 Işıkları sulara sererken,
 Neşeyle dünyayı dolanırken
 Bir kez daha, yusuvarlak gülümserken,
 Kucak açar yeni aylara..

Ay, dünya ve güneş,
 Sonsuz evrende,
 Bir sevgidir bizlere...

Suhan HATİPOĞLU

Doğrusunu Bilelim

Metnin yazım ve noktalamasında orijinaline bağlı kalınmıştır. Günümüz yazım ve noktalama kurallarına uymayan ifadeleri öğretmeninizin yardımıyla bularak metin üzerinde düzeltiniz.

Değerlendirelim

a. Okuma sürecinizi aşağıdaki puan çizelgesini kullanarak değerlendiriniz. Ölçütteki her bir davranışı gerçekleştirme durumunuza göre puanınızı yay ayaç içine yazınız.

1

Gelişmeye Açık

2

Yeterli

3

Kısmen Güçlü

4

Güçlü

5

Çok Güçlü

Ölçütler

- ( ) Grup arkadaşlarımla uyumlu şekilde okumaya dikkat ettim.
- ( ) Okuma hızımı şiirin duygusuna uygun şekilde ayarladım.
- ( ) Şiiri duygusuna uygun olarak vurgulu okudum.
- ( ) Şiiri okurken nefesimi doğru kullandım.

b. Aldığınız toplam puanı hesaplayarak aşağıdaki ifadeleri tamamlayınız.

Toplam puanım: _____

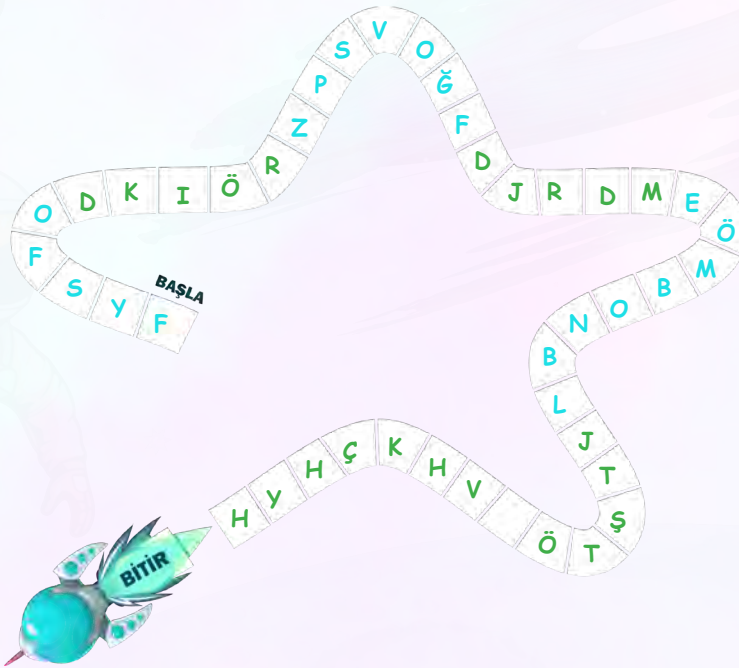
Kendime aferin: _____ becerim çok iyi.

Kendime not: _____ becerilerimi geliştirmeliyim.

1. ANLAYALIM

a. Aşağıdaki bulmacada okuduğunuz şiirde yer alan kelime/kelime gruplarından bazıları gizlenmiştir. Mavi harfler için alfabede bir harf geri, yeşil harfler için ise alfabede bir harf ileri giderek bu kelime/kelime gruplarını bulunuz.

b. Bu kelime/kelime gruplarının anlamlarını okuduğunuz şiirden hareketle tahmin ediniz. Tahminlerinizin doğruluğunu TDK Güncel Türkçe Sözlük'te yer alan Bilim ve Sanat Terimleri Sözlüğü sekmesinden ya da fen bilimleri öğretmeninizden yardım alarak kontrol ediniz.

2. ANLAYALIM

a. Şiirin başlığı, size hangi ifadeleri çağrıştırmaktadır? Aşağıya yazınız. Bu ifadelerden aynı zamanda şiirde de geçenleri daire içine alınız.

b. Etkinliğin "a" maddesine yazdığınız ifadelerden hareketle şiirin konusunu söyleyiniz.

c. Siz olsaydınız şiire nasıl bir başlık koyardınız? Nedenini açıklayınız.

3. ANLAYALIM

a. Okuduğunuz şiirde kişileştirme sanatına başvuru dizeleri bularak arkadaşlarınızla paylaşınız.

b. Yanda verilen dizeleri altı çizili kelimelere dikkat ederek inceleyiniz.

c. Bu dizelerin ortak özelliği ne olabilir? Söyleyiniz. Aşağıdaki ifadede uygun seçeneği daire içine alınız.

- "Kararıırken gökyüzü,
Parlaırken ışıklar, yıldızlar,"
- "İnsanları bir uyutup, bir uyarıırken,"
- "Bir küçülüp, bir büyürken,"

Birbirine *benzer* / *karşıt* olay, durum vb. nin bir arada kullanılmasına karşıtlık söz sanatı denir.

ç. Sizce bu söz sanatının şiire katkısı nedir? Söyleyiniz.

4. ANLAYALIM

S. 36

a. “Dünya ve Zaman” metni ile daha önce okuduğunuz “Zeynir ve Peytin” metnini içerik ve dil özellikleri bakımından karşılaştırınız. Dilerseniz “Zeynir ve Peytin” metnini yeniden okuyunuz.

b. Metinlerin benzer ve farklı yönlerini belirleyip defterinize listeleyiniz.

5. ANLAYALIM

a. Aşağıdaki kelime/kelime gruplarını inceleyiniz.

Dönmek	Aydınlanmak	Kucak açmak
	Selamlamak	Dolanmak
	Gülümsemek	Yansıtmak
		Yol almak
Koşmak	Büyümek	Küçülmek

b. Okuduğunuz şirden hareketle bir ölçüt belirleyerek bu kelime/kelime gruplarını aşağıda sınıflandırınız. Ölçütünüzü belirlerken tablodaki ipuçlarından yararlanınız.

Koşmak

Ay

c. Etkinliğin “b” maddesinden hareketle aşağıdaki ifadeyi tamamlayınız.

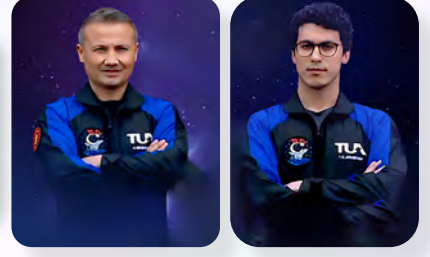
- Tablo bana şunu gösteriyor: Ay'ın gerçekleştirdiği eylemler, _____

1. ANLATALIM

S. 56

“Gelecek Derse Hazırlanalım” bölümünde yaptığınız “Alper GEZERAVCI ve Tuva Cihangir ATASEVER'in uzaydaki çalışmaları” konulu araştırmanızdan hareketle bir konuşma planlayınız. Konuşmanızı planlarken aşağıdaki adımları takip ediniz.

1. **Konuşmanız sona erdiğinde dinleyenler, bu konuşma hakkında ne düşünmeliler?** Eğlenceli, faydalı, bilgilendirici gibi bir özellik seçiniz. Bu özelliği formda 1 ile numaralandırılmış alana yazınız.
2. **Bu konuşma niçin yapılacak?** Konuşmanızın amacını belirlemek için bu sorunun cevabını düşününüz ve 2 numaralı alana yazınız.
3. **Konuşmanızın anahtar kelimeleri nelerdir?** Konuşmanız için anahtar kelimeler belirleyiniz. Konuşmanızın giriş, gelişme ve sonuç kısmına belirlediğiniz anahtar kelimeleri dağıtarak formdaki 3 numaralı alana yazınız. Eğer konuşma konunuzla ilgili bir anı, anekdot, özlü söz kullanacaksanız ilgili bölüme hatırlatıcı birkaç kelime yazınız. Her bir bölüm için yaklaşık bir süre belirleyiniz.
4. Aşağıdaki formdan hareketle defterinize bir taslak oluşturunuz. Taslakta uzun cümlelere yer vermektense içeriği hatırlamanızı sağlayacak anahtar kelimelerden yararlanınız.
5. Siz dinleyici olsaydınız bu konuşmayla ilgili neleri merak ederdiniz? Aklınıza gelen soruları defterinizde listeleyiniz ve bu soruların cevaplarının konuşmanızın kapsamında olup olmadığını değerlendiriniz.

1

2

3

Giriş-Selamlama:

Gelişme:

Sonuç:

2. ANLATALIM

a. "1. ANLATALIM" etkinliğindeki hazırlıklarınızdan hareketle konuşmanızın provasını yapınız.

b. Konuşmanızı ses, görsel vb. çoklu ortam öğeleriyle zenginleştirerek sununuz.

1. Konuşmanızı beden diliniz ve görsellerinizle zenginleştiriniz.

2. Varsa arkadaşlarınızın konuyla ilgili sorularını cevaplayınız.

c. Konuşmanızı değerlendirmek için aşağıdaki tabloyu tamamlayınız.

	Konuşmamın en beğendiğim kısmı:	
	Konuşmamda geliştirmem gereken kısım:	
	Bir dahaki konuşmamda dikkat edeceklerim:	
	Konuşmamda dikkat çektiğim konu:	

Konuşmanızda kullandığınız materyalleri seçki dosyanıza eklemeyi unutmayınız.

3. ANLATALIM

a. Öğretmeninizin rehberliğinde iki kişilik gruplar oluşturunuz. Aranızda Marslı müşteri temsilcisi ve Dünyalı olarak görev paylaşımı yapınız ve aşağıdaki konuşma metnini okuyunuz.

Marslı Müşteri Temsilcisi: İyi günler, görüşmelerimiz kayıt altına alınacaktır. Size hitap edebilmem için isminizi öğrenebilir miyim?

Dünyalı: Merhaba, ben...

b. Tahminlerinizden hareketle konuşmanın devamını canlandırınız. Canlandırmanız sırasında karşı tarafın konuşmasında yer alan iletiyi çözümlmeye ve tahminleriniz doğrultusunda konuşmayı sürdürmeye özen gösteriniz.

4. ANLATALIM

a. Aşağıdaki konuşma haritasını inceleyiniz. Dilediğiniz sorudan başlayabilir ya da bazı soruları daha sonra dönmek üzere atlayabilirsiniz.

BAŞLA	1 “Dünya ...’a/e benzer çünkü ...” cümlesini sözlü olarak tamamlayınız.	2 Güneş, bir insan olsaydı günlük hayatında neler yapardı?
3 Dünya'nın diğer gezegenlerle sohbet ettiğini ve insanları anlattığını düşününüz. Sizce onu dinleyenler, dünya hakkında ne düşünürlerdi?	4 Dünyaya düşeceği için çok heyecanlanan bir kar tanesiyle güneşin karşılaştığını hayal ediniz. Sizce kar tanesi, hayal kırıklığını nasıl anlatırdı?	5 Bulutların yağmur yağdırmak için insanlardan övgü istemeyi şart koştuğunu düşününüz. Bulutu ikna edebilmek için ona neler söylerdiniz?
6 Dünya'nın kendi etrafında dönmesini günlük hayatımızda kullandığımız bir dijital araca benzetiniz.	7 Gece ve gündüz, birbirlerine çalışma koşullarından şikâyet etselerdi neler söylerlerdi?	8 Güneşli bir havada sınıf arkadaşlarınızla pikniğe gittiniz. Bu esnada fırtına ortalığı karıştırmayı planlıyor. Sizce Güneş ve fırtına arasında nasıl bir konuşma geçer?
9 Bir gölge ve güneş ışığı arkadaş olmak isteseler de bir türlü aynı zamanda karşılaşamıyorlar. Birbirlerine bir ses kaydı göndermeye karar veriyorlar, sizce neler söylerler?	10 “Zaman o kadar hızlı geçti ki ...” cümlesini abartarak tamamlayınız.	BİTİR

b. Konuşmanızı yaparken sizce hangi maddede hangi söz sanatından yararlandınız? Bu söz sanatları anlatımınıza nasıl bir katkı sağladı? Düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

5. ANLATALIM

a. Aşağıda verilen “uzay madenciliği” ile ilgili görüşlerden birini seçiniz ya da kendiniz bir görüş belirleyiniz.

Uzaydaki kaynaklar gelecek nesillerin hakları gözetilerek sorumlu bir şekilde paylaşılmalıdır. Uzaydaki kaynaklar çevreye zarar vermeden paylaşılmalıdır.

Diğer:

b. Aşağıdaki haber metnini etkinliğin “a” maddesinden hareketle belirlediğiniz görüşe göre inceleyiniz. İnceleme sonuçlarınızı belirlediğiniz normla karşılaştırınız.

AY'DA MADENCİLİK

Gelecekte pek çok endüstride nadir bulunan elementler ile ilgili ham madde sıkıntısı yaşanabilir. Bu sorunun muhtemel çözümlerinden biri Dünya’da nadir bulunan maddeleri uzaydan getirmek.

Cep telefonları, bilgisayarlar ve araba aküleri gibi birçok cihazın üretiminde Dünya’da nadir bulunan maddeler kullanıldığı için gelecekte pek çok endüstride ham madde sıkıntısı yaşanabilir. Bu sorunun muhtemel çözümlerinden biri Dünya’da nadir bulunan maddeleri uzaydan getirmek. Örneğin Ay’ın yüzeyinin altında yaklaşık 1,6 milyar ton maden rezervi var. Ayrıca Ay’ın kuzey ve güney kutuplarında bol miktarda donmuş su olduğu da biliniyor. Bu yüzden pek çok uzay ajansı ve özel şirket Ay’daki rezervleri değerlendirmenin planlarını yapmaya başladı.

Genel ağdan alınmıştır.

c. Defterinize inceleme sonuçlarınızdan hareketle haber metnini değerlendirdiğiniz bir yazı yazınız.

6. ANLATALIM

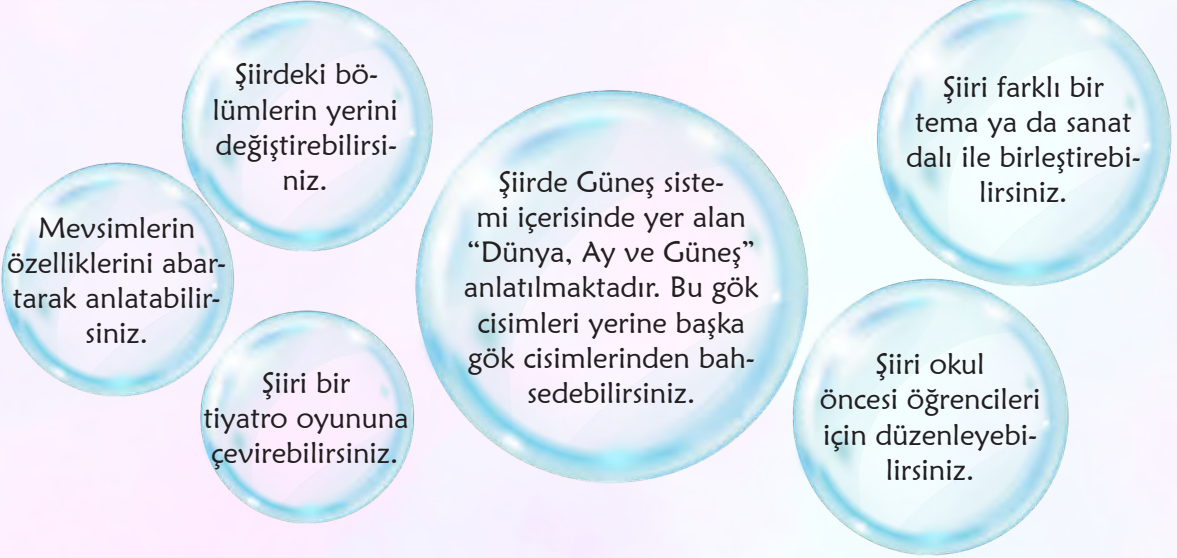
En sevdiğiniz mevsimi düşününüz. Defterinize bu mevsimi anlatan bir masal, şiir ya da tanıtım yazısı yazınız. Yazınızda uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanmaya özen gösteriniz.

7. ANLATALIM

a. Sınıfta öğretmeninizin rehberliğinde gruplara ayrılıңыз. Grubunuzla aşağıdaki önerilerden birini/birkaçını seçerek “Dünya ve Zaman” şiirini defterinize yeniden yorumlayınız.

b. Grup arkadaşlarınızla aranızdan bir sözcü belirleyerek yorumladığınız metni sınıfta paylaşınız. Seçiminiz “şiiri bir tiyatro oyununa çevirmek” ise oyununuzu sınıfta sahneyiniz.

8. ANLATALIM

a. Aşağıdaki dizeleri okuyunuz ve eğik çizginin hangi işlevde kullanıldığını belirleyerek söyleyiniz.

Üstümüzde gök çadır / Yeryüzü uykudadır / Gökteki yıldızların / Gölgeleleri sudadır / Yıldız güzel ay güzel / Kırdaki akan çay güzel

Ali AKBAŞ

b. “Dünya ve Zaman” şiirinden seçtiğiniz bir bölümü eğik çizginin belirlediğiniz işlevini kullanarak defterinize yazınız.

Gelecek Derse Hazırlanalım

Günlük hayatınızda kullandığınız hangi araçların yapay zekâ destekli çalıştığını araştırınız. Araştırma sonucunuzu arkadaşlarınızla paylaşmak üzere not alınız.

HAYDİ, BAŞLAYALIM!

- Aklınıza takılan sorulara cevap bulmak için kime/neye başvurursunuz? Söyleyiniz.
- Yanınızda sürekli bulunan bir yardımcınız olsaydı hayatınızı kolaylaştırmak için ondan aşağıdakilerden hangisini yapmasını isterdiniz? Arkadaşlarınızla paylaşınız.

Bana en sevdiğim şarkıyı aç.

Şu işlemin sonucunu söyle.

Bana ödevimi hatırlat.

Moralim bozuk, beni güldür.

Beni sabah uyandır.

📎 Kim, sizin için yukarıda verilenlerin tümünü itiraz etmeden yapabilir? İşaretleyiniz.

Küçük kardeş

Sesli asistan

Yakın arkadaş

Yandaki karekodu okutarak içeriği izleyiniz. İzleme sırasında kendinizi seçtiğiniz bir kahramanın yerine koyunuz yani empati kurunuz.

Dinleme/izleme

Değerlendirelim

a. Dinleme/izleme sürecinizi aşağıdaki yıldızlı puan çizelgesini kullanarak değerlendiriniz. Ölçütteki her bir davranışı gerçekleştirme durumunuza göre yıldızlarınızı yay ayrıç içine çiziniz.

Gelişmeye Açık

Yeterli

Kısmen Güçlü

Güçlü

Çok Güçlü

Ölçütler

- ( ) Kendimi bir kahramanın yerine koyarak içeriği izledim.
- ( ) İçeriği dikkatim dağılmadan izledim.
- ( ) Seçtiğim kahramanın yerinde olsaydım olay örgüsünün nasıl ilerleyebileceğini tasarladım.
- ( ) Seçtiğim kahramanın eylemlerinin nedenlerini sorguladım.

b. Topladığınız yıldızları hesaplayarak aşağıdaki ifadeleri tamamlayınız.

• Dinleme/izleme becerimde geliştirmem gereken yönlerim: _____

• Dinleme/izleme becerimde iyi olduğumu düşündüğüm yönlerim: _____

c. Empati kurarak dinleme yöntemini aşağıdaki ifadeleri tamamlayarak değerlendiriniz.

Kendimi _____ adlı kahramanın yerine koyarak izledim.

İçeriği izlerken _____ hissettim.

Bu yöntemi tekrar tercih ederim/etmem çünkü _____

Seçtiğim kahramanın yerinde ben olsaydım şu konularda farklı davranırdım: _____

Seçtiğim kahramanın yerinde ben olsaydım şu konularda onun gibi davranırdım: _____

1. ANLAYALIM

a. İzlediğiniz içerikte geçen anlamını bilmediğiniz kelime/kelime gruplarını aşağıdaki bulutlara yazınız. Bu kelime/kelime gruplarının anlamlarına yönelik mantıklı tahminlerde bulunarak tahminlerinizi ilgili kutuya yazınız.

Kelime

Tahminim

Kelime

Tahminim

b. Tahminlerinizin doğruluğunu TDK Güncel Türkçe Sözlük'ten kontrol ediniz. Doğru çıkan tahminlerinizin üzerindeki kutuyu "✓" ile işaretleyiniz.

2. ANLAYALIM

a. Aşağıda istenen bilgileri izlediğiniz içerikten hareketle yazınız.

KİŞİ VE VARLIK
KADROSU

ZAMAN

YER

OLAY

b. Can'ın sesli asistanla tanışması arkadaşlık ilişkilerini nasıl etkilemiştir? Söyleyiniz.

c. Sesli asistan, Can hastalandığında ona hemen yardım edebilseydi olaylar nasıl gelişebilirdi? Söyleyiniz.

3. ANLAYALIM

a. İzlediğiniz içeriğin serim, düğüm ve çözüm bölümlerini belirleyiniz ve her bölümde neler yaşandığını birer cümleyle anlatınız.

~~~~~ SERİM: _____

 DÜĞÜM: _____

_____ ÇÖZÜM: _____

b. İçerikte olaylar sondan başa doğru gerçekleşseydi serim, düğüm ve çözüm bölümlerini birbirinden ayırt edebilir miydiniz? Söyleyiniz.

4. ANLAYALIM

a. İzlediğiniz içerikte geçen olayları çözümleyiniz ve defterinize önemli/önemsiz olarak sınıflandırınız.

b. İzlediğiniz içeriği EBA platformunda tanıtacağınızı düşününüz. İçeriği izlemeyen ancak merak edenler için önemli bulduğunuz bilgilerden hareketle defterinize özetleyiniz.

5. ANLAYALIM

a. İzlediğiniz içerik ile ilgili bazı özellikler aşağıda verilmiştir. Bu özelliklerden dikkatinizi en çok çekenı belirleyiniz ve tabloda "A" sütununa örnekteki gibi yazınız.

- Kullanılan dilin günlük yaşama yakınlığı
- Konunun ilgi çekiciliği
- İçeriğin güncelliği

b. Daha önce izlediğiniz içeriklerden hareketle seçtiğiniz özelliğin en uygun hâlinin nasıl olması gerektiğini belirleyiniz ve "B" sütununa örnekteki gibi yazınız.

c. Belirlediğiniz özelliğin içerikte nasıl yer aldığını "C" sütununa örnekteki gibi yazınız. Eğer örnekteki gibi olumsuz yargıya ulaştıysanız önerinizi "Ç" sütununa örnekteki gibi yazınız.

A	B	C	Ç
Kahramanların gerçek hayata uygunluğu	İzlediğimiz içeriğin kahramanları günlük yaşamda karşılaşılabileceğimiz kişilere benzemelidir.	İçerikteki kişiler günlük yaşamda karşılaşılabileceğimiz kişilere benzerdir ancak Lugit adlı cihaz gerçek hayatla örtüşmemektedir.	Lugit adlı cihaz duyguları olmayan, gerçek hayata uygun bir robota dönüştürülebilir.

1. ANLATALIM

a. Aşağıdaki cümleyi düşüncelerinizden hareketle tamamlayınız.

Teknolojik gelişmeler, arkadaşlık ilişkilerini _____
etkiler çünkü _____

b. Can'ın davranışlarını tamamladığınız cümledeki yargınıza göre değerlendiriniz. Bu sırada aşağıdaki sorudan yararlanabilirsiniz.

Can, belirlediğiniz yargıya uygun davranışlar sergiliyor mu? Neden?

c. Değerlendirme sonuçlarınızı arkadaşlarınızla sözlü olarak paylaşınız.

2. ANLATALIM

a. Sınıfta ikişer kişilik gruplar oluşturup aşağıdaki yönergelere göre bir canlandırma yapınız.

Canlandırmanızı yapmadan önce

– Grup arkadaşınızla aşağıdaki rollerden hangilerini canlandıracağınızı seçiniz.

Sesli asistan

Sesli asistana sorular soran kişi

– Rol dağılımınıza göre konuşmanızı grup arkadaşınızla kurgulayınız. İzlediğiniz içeriğin bir bölümünü devam ettirebilir ya da yeni bir kurgu oluşturabilirsiniz.

– Seçtiğiniz rollere bürünerek kurguladığınız konuşmayı canlandırınız.

Canlandırmanızı yaparken

– Sınıfınızın özelliklerini göz önünde bulundurarak ses tonunuzu ayarlayınız.

– İzleyicilerle göz teması kurmayı unutmayınız.

– Baş, el, kol ve bacaklarınızın duruşunu seçtiğiniz role göre konumlandırınız (Örneğin sesli asistan iseniz hiç kıpırdamadan karşıya bakarak konuşunuz.)

– Canlandırmanızı yaparken konuşmanızı destekleyecek jest ve mimikleri doğal bir biçimde kullanmaya özen gösteriniz.

Canlandırmanız sırasında arkadaşlarınıza nazik davranmaya, gerekli durumlarda onlarla empati kurmaya özen gösteriniz.

b. Canlandırmanızı değerlendirmek için aşağıdaki tabloyu tamamlayınız.

	Canlandırmamın en beğendiğim kısmı:	
	Canlandırmamda geliştirmem gereken kısım:	
	Bir dahaki canlandırmada dikkat edeceklerim:	
	Canlandırmamda dikkat çektiğim konu:	

3. ANLATALIM

“Çocuk ve robot arkadaşlığı” konusunda bir yazı yazmak üzere aşağıdaki diyagramda yer alan sorulara cevap vererek ilerleyiniz. Diyagramın sonunda ulaştığınız yönergeden hareketle yazınızı defterinize yazınız.

4. ANLATALIM

a. Aşağıdaki metni okuyunuz.

Sesli asistan gibi diğer yapay zekâ uygulamalarının da geliştirilmesi gereken bazı noktaları vardır. Örneğin günümüzde yapay zekâyla üretilen şiirlerde anlamca ilgisiz kelimeler ve rastgele uzunlukta dizeler yer alabilir.

b. Etkinliğin “a” maddesinden hareketle aşağıdaki akrostişlerin özelliklerini belirleyip defterinize yazınız. Daha sonra akrostişlerin benzerlik ve farklılıklarını listeleyiniz.

1. Mum neden yapılıır?

Ellerimiz niçin kırışır?

Rüzgâr nasıl oluşur?

Anlamak için önce merak et

Kulak ver seslere, hayal et

2. Meraklıymış bir çocuk

En sevdiği işmiş düşünmek

Renkleri, evleri, şekilleri

Anlamaya çalışmak istermiş her gün, her gece

Kıpır kıpır dinlermiş merakla dedesini.

3. Matematik, biyoloji, tarih, fizik ama

En güzeli merak

Rağmen her şeye ve herkese

Akıl ile sorgulamak

Kolay bir iş gibi görünse de.

c. Listelerinizden hareketle defterinize şiirlerin yapay zekâ tarafından yazılıp yazılmadığını gerekçelendirerek açıkladığınız bir paragraf yazınız.

5. ANLATALIM

Aşağıdaki renkli yazılmış ifadelerde gerçekleşen ses olaylarını belirleyip söyleyiniz.

Yapay zekâ, günlük hayatımızın **odağına** yerleşti. Başı her sıkıştığında yapay zekâ programlarına danışan, hatta onu dertleşeceği **biricik** dost olarak görenler bile var. Ama bu dostun da bazı eksikleri var. Basketbol maçı yapamaz mesela, **omzumuzu** kolunu atamaz, merdivenleri **ikişer ikişer** çıkamaz bizimle, **hissettiklerimizi** gözleri dolarak dinleyemez... Peki, nasıl **gelişti** bu yapay zekâ? Bilim insanları “Makineler düşünebilir mi?” **sorusu** üzerine kafa yordu ve bir makineyle insan arasında geçen konuşma üzerine denemeler yaptı. Bu denemelerde konuşan kişi, karşısındakinin insan mı yoksa makine mi olduğuna karar **vermeye çalıştı**. Kişi, karar vermekte zorlanıyorsa makinenin yeterince gelişmiş olduğu düşünülürdü.

6. ANLATALIM

a. Kısaltmalara getirilen ekler ile ilgili aşağıdaki yazım kurallarını inceleyiniz.

* Küçük harflerle yapılan kısaltmalara getirilen eklerde kelimenin okunuşu esas alınır: cm'yi, mm'den vb.

*Büyük harflerle yapılan kısaltmalara getirilen eklerde ise kısaltmanın son harfinin okunuşu esas alınır: TDK'den, THY'de vb.

*Kısaltması büyük harflerle yapılan ancak bir kelime gibi okunan kısaltmalara getirilen eklerde kısaltmanın okunuşu esas alınır: NATO'dan, UNESCO'ya vb.

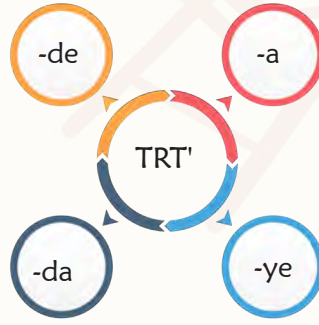
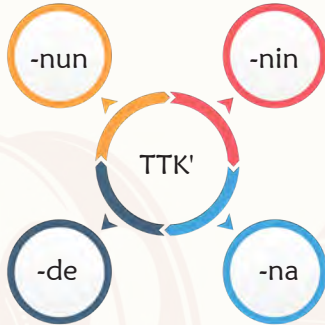
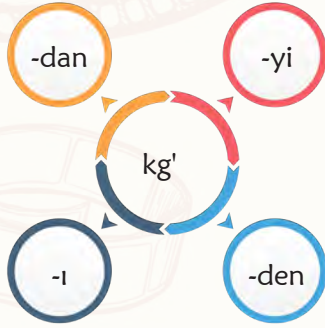
b. Aşağıda bazı kısaltmalar ve bu kısaltmaların açılımları verilmiştir. Etkinliğin "a" maddesinde öğrendiklerinizden hareketle bu kısaltmalara getirilebilecek eklerin bulunduğu daireleri boyayınız.

kg: kilogram

TRT: Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu

ASELSAN: Askerî Elektronik Sanayi

TTK: Türk Tarih Kurumu

Gelecek Derse Hazırlanalım

Yakın çevrenizden hareketle doğaya yönelik gözlemler yapınız. Gözleminiz sırasında doğa ve bilim arasında bağ kurmaya çalışınız. Gözlem sonuçlarınızı arkadaşlarınızla paylaşmak üzere not alınız.

HAYDİ, BAŞLAYALIM!

- İnsanlar, tekerleği icat ederken sizce doğadaki hangi durumdan/varlıktan esinlenmiş olabilirler? Arkadaşlarınızla düşüncelerinizi paylaşınız.
- Yandaki kelimeler doğada bulunan bir canlıyla emoji şeklinde ifade edilseydi bunlar neler olurdu? İkisini seçerek aşağıya çiziniz.

- Hız
- Cesaret
- Çeviklik
- Gizlenme
- Güç
- Denge

- 📎 Hangi oyunları hangi canlılarla oynarsanız kazanmanız güç olur? Örnekten hareketle tamamlayınız.

• Bir bukalemun ile saklambaç

- Bir maymun ile _____ • Bir _____ ile _____
- Bir _____ ile _____

Metni sessiz okuyunuz. Okurken tahmin etme stratejisini uygulayınız. Numaralandırılmış yerlerde durarak "1. ANLAYALIM" bölümündeki sorulara yönelik tahminlerde bulununuz ve gerekçelerini yazınız.

BİLİMİN İÇİNDE DOĞA VAR

Bilim insanları, mühendisler ve tasarımcılar pek çok konuda doğadan esinleniyor. Rüzgâr türbinlerinden planörlere, trenlerden yüzey kaplamalarına kadar pek çok ürünün tasarımında doğadaki canlılardan yola çıkılıyor. Var olan ürünlerse yine doğadaki canlıların özellikleri keşfedildikçe geliştiriliyor. İşte içinde doğadan esintilerin yer aldığı ürünlerden yalnızca birkaçı... 1

Dört metreye ulaşabilen kanat açıklığıyla, kanatlarını neredeyse hiç çırpmadan açık denizlerin üzerinde saatlerce uçabilen albatrosların, robotik bir planöre esin kaynağı olduğunu biliyor musunuz? Bunu havanın hareket hızından yararlanarak yapıyorlar ve uçuş süresince süzülerek çok az enerji harcıyorlar. Albatroslar yükseklerde bulunan ve hızlı hareket eden hava katmanlarına girip bir itme gücü kazanarak, yükseldikten sonra da dalışa geçerek yavaş hareket eden hava katmanlarına iniyor. Böylece kanatlarını çırpma gereksinimi duymadan ilerleyebiliyorlar. İşte bu benzersiz özellikleriyle dikkat çeken albatroslar sayesinde ABD (Amerika Birleşik Devletleri)'de hem havada hem de suda ilerleyebilen bir robot planör geliştirildi. Geliştirilen robot planör, bota bağlanmış bir oltanın ucuna takıldı. Bot yeterince hızlandığında robot planör havalanıp havada süzülme başardı. Uzaktan kontrol edilerek tekrar suya daldırılan robot planör, sonrasında da uzaktan kontrolle tekrar havalanabildi.

Bir yüksek hızlı trenin tasarımına yalıçapkınlarının ne gibi bir katkısı olabilir diye düşünebilirsiniz. 2 Japon bilim insanları yüksek hızlı trenleri ilk tasarladıkları zamanlarda bir sorunla karşı karşıya kaldılar. Bu trenler tünellerden çıkarken hava basıncında meydana gelen ani değişiklik nedeniyle çok yüksek bir ses çıkıyordu. Öyle ki, bu ses kilometrelerce uzaktan bile rahatlıkla duyulabiliyordu. İşte tam da bu sorunu çözmek için yalıçapkınlarının gaga biçimini örnek aldılar. Yalıçapkınları avlanmak için suya dalış yaparken gagaları

sayesinde suyu “yarar”. Bilim insanları da yüksek hızlı trenin ön kısmını, havayı yarmasını sağlayacak biçimde yeniden tasarladılar. Tıpkı yalıçapkınlarının gagasının suyu yardığı gibi... Böylece trenler tünelden çıkarken ortaya çıkan yüksek sesin önüne geçilmiş oldu.

Peki su altı dünyasının en büyüklerinden biri olan kambur balinaların bir rüzgâr türbini tasarımına esin kaynağı olabileceğı hiç aklınıza gelir miydi? Kambur balinalar kocaman vücutlarına rağmen çok hızlı hareket edebiliyor. Bu dev balinalar bu özelliklerini yüzgeçlerinin yapısına borçlu. Çünkü yüzgeçlerinde tüberkül adı verilen tümsekler bulunuyor. Yüzerken bu tümsekler suyun içinde bir hava akımı oluşturuyor. Böylece suyun kaldırma kuvvetine ek bir kaldırma kuvveti oluşuyor. Kambur balinalar da bu sayede az enerji harcayarak suyun içinde hızla ilerleyebiliyor. ABD’li bilim insanlarıysa kambur balinaların yüzgeçlerinin bu özelliğinden yararlanarak rüzgâr türbini pervanesi tasarladı. Bu sayede rüzgârın şiddetinin az olduğu havalarda bile yüksek verimle enerji elde edebilen rüzgâr türbinleri hayata geçmiş oldu.

Bilim insanlarına esin kaynağı olan canlılar yalnızca yalıçapkını, albatros ve kambur balina değil elbette. Bilim ve teknolojinin doğadan esinlendiğı sayısız örnek var. Örneğın daha bu yıl küçücük bir böceğın bir özelliğinden yola çıkılarak yeni bir ürün geliştirildi. **3** Tayland ve Endonezya’da görülen ve kınkanatlılar takımından olan bu böcek çok sıcak ortamlarda bile yaşayabiliyor. Böceğın bu özelliğı kanatlarının üzerindeki piramit benzeri yapılardan kaynaklanıyor. Bu yapılar güneş ışığını yansıtıyor ve böceğın vücut ısısını çevresine yaymasını sağlıyor. Böylece böceğın vücut ısısı düşüyor. İşte Çin ve ABD’den bilim insanları da bir tür polimer kullanarak bu böceğın kanat yapısına benzeyen esnek bir yüzey kaplama malzemesi üretti. Yapılan deneyler de bu malzemeyle kaplanan ürünlerin güneş ışığı altındaki sıcaklıklarının yaklaşık 9 santigrat derece düştüğü gözlemlendi.

Tuğçe INROGA

Nihan YAPICI

1. ANLAYALIM

Aşağıdaki soruların cevaplarına yönelik tahminlerinizi ve tahminlerinizin gerekçelerini yazınız. Metnin tamamını okuduktan sonra tahminlerinizin doğruluğunu ve gerekçelerinizin uygunluğunu (Evet / Hayır) tabloya yazınız.

	Cevaplarım ve gerekçelerim	Tahminlerim doğru mu?	Gerekçelerim uygun mu?
1	Sizce hangi ürünlerden söz edilecek?		
2	Yalıçapkınlarının tren tasarımına nasıl bir katkısı olabilir?		
3	Küçük bir böceğin hangi özelliğinden nasıl bir ürün geliştirilebilir?		

2. ANLAYALIM

a. Okuduğunuz metinde geçen “esin kaynağı” kavramı ile hangi kelimeler arasında bağ kurulabilir? Aşağıdaki bulmaca üzerinde bularak örnekteki gibi boyayınız. Boyamadığınız harfleri sırasıyla yan yana getirerek aşağıdaki ipucu sorunun cevabına ulaşınız.

T	E	K	N	O	L	O	J	İ
Y	B	G	Ö	Z	L	E	M	C
A	R	A	Ş	T	I	R	M	A
Ş	İ	B	İ	L	İ	M	Y	T
A	O	M	D	O	Ç	A	İ	M
M	E	R	A	K	E	T	İ	K

İnsanların karşılaştıkları günlük yaşam problemlerine doğadan esinlenerek çözüm bulan bilim dalı nedir?

b. Bulmacada belirlediğiniz kelimelerden hangileri metnin anahtar kelimeleri olabilir? Gerekçeleriyle açıklayınız.

c. Belirlediğiniz anahtar kelimelerin metinle ilişkisini sözlü olarak açıklayınız.

Tıklayalım

Yandaki karekodu okutarak “Gizemli Hikâye” adlı içeriğe ulaşınız.

3. ANLAYALIM

a. Okuduğunuz metni konu ve durum bakımından inceleyerek çözümleyiniz. Ardından içerikteki önemli ve önemsiz bilgileri sınıflandırıp aşağıdaki alanlara yazınız. İhtiyaç duymanız hâlinde metni tekrar okuyunuz.

Önemli Bilgiler**Önemsiz Bilgiler**

b. Etkinliğin “a” maddesinde yazdığınız önemli bilgilerin başına metinde geçtiği sıraya göre numara veriniz.

c. Etkinliğin “b” maddesinde sıraladığınız bilgileri de kullanarak “Bilimin İçinde Doğa Var” metnini kendi cümlelerinizle aşağıya özetleyiniz.

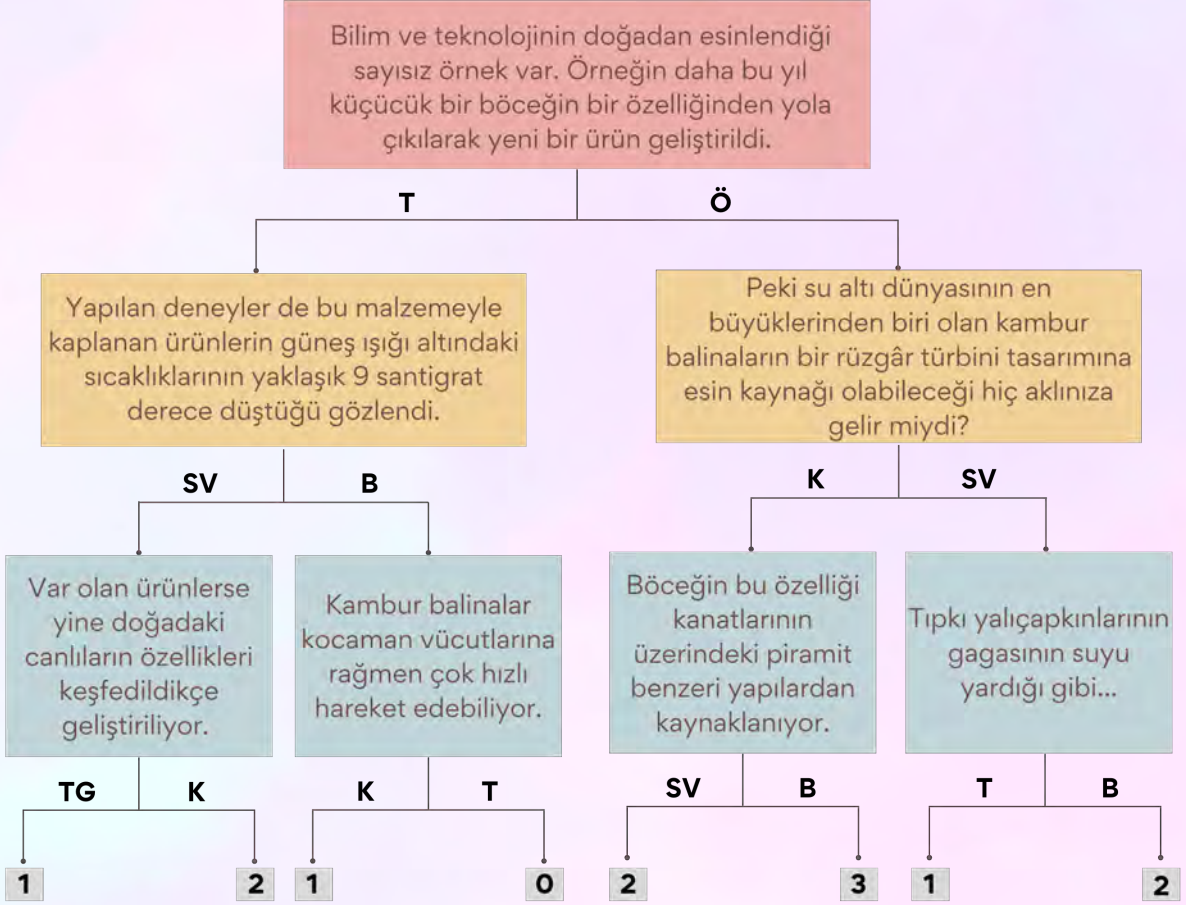

---

4. ANLAYALIM

a. Aşağıdaki şemayı inceleyiniz. Okuduğunuz metinden alınan ifadelerde düşünceyi geliştirme yollarından hangilerinin kullanıldığına karar vererek yönlendirici okları takip ediniz (Örneklendirme “Ö”, benzetme “B”, sayısal verilerden yararlanma “SV”, tanımlama “T”, tanık gösterme “TG”, karşılaştırma ise “K” harfi ile gösterilmiştir.). Ardından ulaştığınız çıkışı işaretleyiniz.

b. Metinde geçen düşünceyi geliştirme yollarının metnin anlatımına nasıl bir katkısı olmuştur? Açıklayınız.

5. ANLAYALIM

a. Okuduğunuz “Bilimin İçinde Doğa Var” metnini aşağıdaki özelliklerden ikisini seçerek inceleyiniz.

- Başlığın içeriği yansıtma durumu
- Örneklerin konuyu açıklamadaki yeterliliği
- Cümlelerin uzunluğu
- Anlamını bilmediğiniz kelimelerin kullanımı

b. İncelemenizden hareketle aşağıdaki ifadeleri tamamlayınız.

• Metni _____ bakımından
_____ buldum çünkü _____

• Metni _____ bakımından
_____ buldum çünkü _____

c. Etkinliğin “a” ve “b” maddelerinden hareketle metne yönelik eleştirinizi defterinize yazınız. Eleştiriniz olumlu yönde ise bunu örnekler ile açıklayınız. Eleştiriniz olumsuz yönde ise bu durumu nasıl değiştireceğinize yönelik çözüm önerilerinizi ekleyiniz.

a. Yandaki karekodu okutarak “Bugün Ne Öğrendim?” adlı içeriği izleyiniz ve aşağıdaki ifadeleri içerikten hareketle tamamlayınız.

- Doğanın küçük ama mucizevi detayları _____ ilham kaynağı olmuştur. Balinaların kuyruğundan esinlenilerek yapılan paletler, yalıçapkını kuşunun gaga yapısına benzetilen hızlı trenler, _____ hassas ama güçlü mimari yapılar...
- (...) Şu an bilinen _____ taklit edilen örümcek ağı ve daha nice.
- Doğanın iyi fikirlerini insan kullanımına uyarlamanın bir adı var ve _____ ve biyomimetik adıyla anılıyor.
- Üç genç bilim insanı bütün gün güneşi _____ bu bitki gibi güneş enerjisi panellerinde de _____ amacıyla incelemelerine başlıyor.
- “Doğanın derinliklerine bak, sonrasında her şeyi daha iyi anlayacaksın.” _____

b. Tamamladığınız bölümlerde hangi düşüncüyü geliştirme yollarına başvurulmuştur? Tablodan yararlanarak söyleyiniz.

tanık gösterme	örneklendirme	karşılaştırma	tanımlama	benzetme

c. İçerikte kullanılan düşüncüyü geliştirme yolları içeriğin anlatımını nasıl etkilemiştir? Söyleyiniz.

1. ANLATALIM

a. Aşağıdaki haber metnini okuyunuz.

Salyangozun Sümüksü Sıvısına Benzer Yapıştırıcı Madde Geliştirildi

Salyangozlar ilerledikleri yüzeyi kayganlaştırmak için kaygan ve sümüksü bir sıvı salgılar. Bilim insanları bu sıvıdan esinlenerek çok güçlü bir yapıştırıcı geliştirdi. Bu yeni ürün çok az kullanılsa da büyük ağırlıkları taşıyabilecek kapasitede. İki posta pulu boyutunda sürülen yapıştırıcı bir insanın ağırlığını taşıyabiliyor. Kullandığımız bazı yapıştırıcılar, yapıştırdıkları nesnelere sağlam tutmadığı için kolay ayrılabilir. Bazılarıysa sağlam yapıştırdıkları için nesnelere ayırmak zor. Oysa bu yeni ürün hem güçlü bir yapıştırıcı hem de ıslanınca kolayca ayrılabilir. Ancak ıslanınca ayrılması yalnızca kuru yerlerde kullanılabilir olmasına yol açıyor ve bu da bir dezavantaj.

Bilim Çocuk dergisinden alınmıştır.

b. Metinde sözü edilen icat ile ilgili problem nedir? Söyleyiniz. Bu problemi ve problemin yol açabileceği sonuçları kendi cümlelerinizle kısaca ifade ediniz.

c. Ön bilgilerinizden ve gözlemlerinizden hareketle bu probleme çeşitli çözümler üreterek defterinize yazınız. Çözümlerinizin arasından en uygun olanı belirleyiniz.

ç. Uygun bulduğunuz çözümü sözlü olarak ifade ediniz. Konuşmanızda çözümünüzün yeterli olma durumunu da değerlendiriniz.

2. ANLATALIM

a. Doğadaki canlıların usta oldukları özellikleri düşününüz. Canlıların bu özelliklerine uygun çeşitli meslekleri yerine getirdiği bir iş hanı hayal ediniz. Aşağıdaki sorular ve örnekten hareketle bu iş hanını tanıtan bir konuşma yapınız.

“Kantaron Hanım’ın Eczanesi”.
Kantaron bitkisi, bir telefon kadar uzağınızda! Yaraları hızla iyileştiren Kantaron Hanım, karşılığında eczanesindeki çalışmalarda kullanmak üzere bir avuç toprak almaktadır.

- > Burada hangi canlılar, hangi meslekleri yaparlardı?
- > Bu canlıların meslektaşları insanlardan farkı ne olurdu?
- > Bu iş hanında ödemeler nasıl yapılırdı?

b. Etkinlik sırasındaki rolünüze göre aşağıdaki yönergelere uyunuz.

Anlatıcıysanız

- Dinleyicileri uygun şekilde selamlayarak konuşmanıza başlayınız.
- İş hanındaki canlılardan, bu canlıların mesleklerinden kısa ve etkili bir şekilde söz ediniz.
- Soruları açık ve anlaşılır şekilde cevaplayınız.
- Arkadaşlarınızı sürece dâhil edecek ve onları meraklandıracak sorular sorunuz.
- Akılda kalıcı bir slogan ve iyi dileklerle konuşmanızı sona erdiriniz.

Dinleyiciyseniz

- Anlatıcıyı dikkatli ve saygılı bir şekilde dinleyiniz.
- Canlılar ve meslekleri hakkında açığa kavuşmayan noktaları sorunuz.
- Anlatıcının ya da arkadaşlarınızın etkisinde kalmadan özgün sorular sormaya çalışınız.

3. ANLATALIM

a. Hayatımızı kolaylaştıran pek çok icat vardır. Bunlardan sadece üçü aşağıda verilmiştir. Bu icatlardan en önemsiz olduğunu düşündüğünüzü seçiniz ya da boş etikete önemsiz olduğunu düşündüğünüz ama günlük hayatınızda sıkça kullanılan bir icat yazınız.

Silgi

Pil

Buzdolabı

b. Bir sabah uyandığınızda seçtiğiniz icadın artık olmadığını hayal ediniz. Günlük hayatınızda hangi değişiklikler yaşanabilir? Tahminlerinizden hareketle bu icadın günlük yaşamınızdaki yeri hakkında bir yargıya ulaşınız. Defterinize bu yargıyı da içeren bir yazı yazınız.

4. ANLATALIM

a. Aşağıdaki cümleleri kısa çizgilerin konulduğu yerlere dikkat ederek okuyunuz.

I. Defterini çıkarıp şöyle yazdı: “milyon-lar-ca”

II. Derste “dön-“ “anlat-” fiillerinden yeni kelimeler türettik.

III. Su ismine “-lık” ve “-la-” eklerini getirir misin?

b. Okuduğunuz cümlelerde kısa çizginin kullanım amaçlarını belirleyiniz. İlgili cümlenin numarasını tablonun ilk sütununa yazarak aşağıda verilen işlevlerle eşleştiriniz.

	Kökleri, gövdeleri ve eklerini birbirinden ayırma
	İsim yapma eklerinin başına, fiil yapma eklerinin başına ve sonuna konulma
	Fiil kök ve gövdelerini gösterme

c. Defterinize kısa çizginin öğrendiğiniz işlevlerine uygun kullanıldığı birer cümle yazınız.

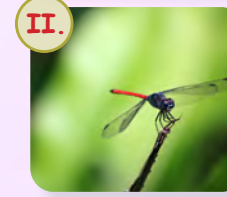
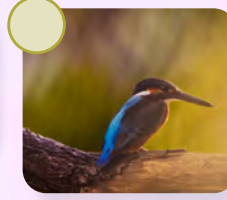
5. ANLATALIM

a. Aşağıdaki numaralandırılmış ifadeleri ve yan tarafta verilen görselleri inceleyiniz. İfadelerde sözü edilen durumlara esin kaynağı olan canlıları örnekteki gibi eşleştiriniz.

I. Hızlı trenlerin bazı özelliklerinde bu canlıdan ilham alınmıştır.

II. Helikopterlerin uçuş stili ve dengesi bu canlıdan ilham alınarak tasarlanmıştır.

III. Ayakkabılarda kullanılan bantlar bu canlıdan ilham alınarak üretilmiştir.

b. Öğrendiklerinizden hareketle aşağıdaki adımlar doğrultusunda defterinize bir yazma planı oluşturunuz.

1. Günlük yaşamdan bir problem belirleyiniz.
2. Problemi önce tanımlayınız sonra kendi cümlelerinizle özetleyiniz.
3. Probleme yönelik doğadan ilham arayınız.
4. Bu ilhamdan yola çıkarak bir çözüm üretiniz.
5. Çözümünüzü bir tasarıma dönüştürünüz.
6. Tasarımınızın modelini çiziniz.

c. Notlarınızdan hareketle tasarımınızı anlatan bir metin yazınız.

Değerlendirelim

a. Yazma sürecinizi aşağıdaki puan çizelgesini kullanarak değerlendiriniz. Ölçütteki her bir davranışı gerçekleştirme durumunuza göre puanınızı yay ayaç içine yazınız.

1

Gelişmeye Açık

2

Yeterli

3

Kısmen Güçlü

4

Güçlü

5

Çok Güçlü

Ölçütler

- ( ) Yazma planı adımlarını eksiksiz uyguladım.
- ( ) Tasarımımı doğadan esinlenerek açıkladım.
- ( ) Yazma planımı bir metne dönüştürdüm.
- ( ) Noktalama işaretleri ve yazım kurallarına dikkat ederek yazdım.

b. Aldığınız puanları gözden geçirerek aşağıdaki ifadeleri tamamlayınız.

Bundan sonra yazı yazarken _____
 _____ becerilerimi zenginleştirmeye, _____
 _____ becerilerimi geliştirmeye dikkat etmeliyim.

6. ANLATALIM

“Bilimin İçinde Doğa Var” adlı metni okuyan iki arkadaş, metin hakkındaki düşüncelerini mesajlaşarak tartışmaktadır. Aşağıdaki mesajlaşma metnini okuyup eksik bırakılan yerleri bağlamdan hareketle tamamlayınız.

Bu yazıyı okuyunca çok şaşırdım! Doğa harika bir şey ama gerçekten bir robot planör albatros gibi uçabilir mi? Albatroslar kanatlarını çırpmadan süzülebiliyor çünkü onlar albatros! Bizim zavallı robotlar rüzgârdan nasıl bu kadar iyi faydalanacak?

Sen albatroslara fazla güveniyorsun ama bilim insanları da boş durmuyor.

Peki, kuşlar mühendis olabilir mi?

Tamam, belki kuşları taklit edebiliyoruz. Ama balinaların yüzgeçlerindeki tümsekleri rüzgâr türbinlerine koymak da neyin nesin? Su ve hava aynı şey mi?

Biraz kapsamlı düşün, su ve hava ikisi de akışkan. Yani suyun içinde işe yarayan bir şey,

Hımmm, fena fikir değil. Peki ya o böceklerden esinlenen güneş yansıtıcı kaplama? Metne göre bu kaplama, yüzeyi 9 derece serin tutuyormuş. Eğer bu kadar iyiyse neden hâlâ yazları güneşin altında kavruluyoruz?

Cevabı basit: Yeni bir icat hemen her yere yayılmaz. Önce test edilir, _____

Emin ol eğer bu böcek kaplaması işe yarıyorsa yakın zamanda _____
_____ hatta belki plaj şemsiyelerinde bile göreceğiz.

Desene, gelecekte gölgede kalmanın yeni yolu böcekler olabilir! 😊

Gelecek Derse Hazırlanalım

Ülkemizde yapılan festivalleri ve bu festivallerin hangi amaçla düzenlendiğini araştırınız. Araştırma sonuçlarınızı arkadaşlarınızla paylaşmak üzere not alınız.

HAYDİ, BAŞLAYALIM!

- Bir teknoloji yarışmasına katılacak olsaydınız nasıl bir icatla katılırdınız? Fikirlerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.
- Hürkuş, Kaan, Gökbey, Bayraktar isimleri size neyi çağırıyor? Söyleyiniz.
- 📎 Yandaki görsel, ülkemizde yapılan bir festival logosuna aittir. Sizce logoda yer alan görsel öğelerin anlamları ne olabilir? Söyleyiniz.

Hatırlayalım

Ön bilgileri harekete geçirme ve kullanma stratejisi, metni okumadan önce metnin konusu, türü veya yazarıyla ilgili bildiklerimizin yanında daha önce okuduğumuz, dinlediğimiz veya izlediğimiz kaynaklardan edindiğimiz bilgileri hatırlayıp okuma sırasında bunları kullanarak metni daha iyi anlama sürecidir. Ardından metni sesli okuyunuz.

Metni okumadan önce geçen yıl öğrendiğiniz “ön bilgileri harekete geçirme ve kullanma” stratejisini uygulayarak metnin başlığını ve önceden bildiklerinizi “1. ANLAYALIM” bölümüne yazınız. Ardından metni sesli okuyarak yeni öğrendiklerinizi de sözü edilen etkinliğin ilgili alanına yazınız.

BU FESTİVAL BİR BAŞKA

Merhaba arkadaşlar. Ben Ali Öncü. Size bu hafta sonu yaşadığım harika bir deneyimden bahsetmek istiyorum. Kardeşim Ada, annem ve babamla birlikte geçtiğimiz hafta Cumartesi günü TeknoFest'e gittik. Adını mutlaka duymuşsunuzdur. Türkiye'nin ilk ve tek havacılık, uzay ve teknoloji festivali.

Hayallerin gerçeğe dönüştüğü bir dünyaya adım atmak gibiydi. Gözlerim fal taşı gibi açılmıştı ve oraya vardığımız andan itibaren gülümsememi durduramadım.

İlk olarak, her yere park edilmiş kimi devasa kimi küçük uçaklar vardı. Bunlar bulutlara dokunabiliyor, inanabiliyor musunuz? Gerçek bir savaş uçağı bile gördüm. Annem uçağın önünde fotoğrafımı çekti. İnanılmazdı, gökyüzünde uçan bir süper kahraman gibi hissettim.

Sonra, havalı bir kadın astronot gördüm. Bu festival için ülkemize Amerika Birleşik Devletleri'nden gelmiş. Büyüdüğümde astronot olmak istedim bir an! Ona uzaya gitmenin nasıl bir his olduğu hakkında sorular sordum. Bir bulutun üzerinde süzülme gibi olduğunu söyledi ve bu beni daha da heyecanlandırdı!

Şimdi söyleyeceğime inanamayacaksınız. Belki uzaya henüz gitmedim ama TeknoFest'te uzayı gördüm! Sanal Gerçeklik Tüneli diye bir yer vardı. Ailecek oraya girdik. Orada büyük gözlükler takan insanlar çok heyecanlı görünüyordu. O gözlüğün bize neyi gösterdiğini o kadar merak ettim ki! Meğer gözlükle Türkiye'ye ve dünyaya uzaydan bakabiliyormuşuz. Çok kalabalıktı, sıra vardı. Ama yine de sıramızı bekledik ve bu müthiş deneyimi biz de yaşadık.

Dışarı çıkıp gezmeye devam ederken, gözümüzün önünde bir roket fırlatıldı desem? Evet. Geri sayım, alevler, roketin fırlatılması... Gerçekten çok havalıydı. Roket fırlatıldığında olabildiğince yüksek sesle alkışladım.

Festivalde çok sayıda gösteri, aktivite ve yarışma vardı. Robot yarışmaları ilgimi çekti. Robotların insanlar gibi hareket edebilmesi size de büyüleyici gelmiyor mu? Keşke bir tanesini yeni robot arkadaşım olarak eve götürebilseydim.

(...)

Size biraz gösterilerden bahsetmek istiyorum. Orada Hürkuş, Gökbey, Kızıl Elma, Ak-sungur gibi ülkemize ait hava araçlarının gösterilerini herkes ağzı açık izledi. Ama beni en çok heyecandıran Türk Yıldızları oldu. Festivalde Türk Yıldızları gösterisini izleyebildiğime inanamıyorum! Kesinlikle harikaydı!

İlk olarak jet motorlarının gürültüsünü duyduğumda büyük bir heyecan hissettim. (...) Rengarenk kayan yıldızlar gibiydiler. Mükemmel uçuyorlardı. Arkalarında bıraktıkları duman izleri havada güzel desenler oluşturuyordu. Bulutlarda büyü bir dans izlemek gibiydi. Sanki gökyüzünü rengarenk boyuyorlardı ve ben gözlerimi onlardan alamıyordum. Keşke ben de böyle uçabilseydim!

Bazen birbirlerine çok yakınlaşıyorlardı. İşte bu anlarda kendimi biraz gergin hissettim. Nefesimi tuttum ve içimden onlara bir şey olmamasını diledim. Birbirlerinden ayrıldıklarında ise rahat bir nefes aldım. Bu gerginlik ve ardından rahatlamayı defalarca yaşadım.

Gösterinin sonunda heyecandan zıplıyordum. Kalabalıktaki diğer herkesle birlikte elimden geldiğince yüksek sesle alkışladım, “Yaşasın Türk Yıldızlarıııı!” diye bağırdım. Sanki hepimiz bu inanılmaz anı birlikte kutluyoruz.

Türk Yıldızları gösterisini izlemek festivalin en güzel yanlarından biriydi. Bana hissettirdiklerini asla unutmuyacağım. İnanılmaz bir gösterinin parçası olduğum için çok mutluyum. Türk Yıldızları beni havacılık ve uzay konusunda daha da tutkulu hale getirdi. Belki bir gün ben de Türk Yıldızı olurum.

TeknoFest'ten eve döndüğümde pek çok duyguyla doluydum. İçimde kelebekler uçuyordu adeta. O gece yatağıma uzandığımda gördüklerimi ve deneyimlediklerimi düşünmeden edemedim. Hatta festivalde yorulmuş olmama rağmen bir türlü uyuyamadım. Bu duygularımı kardeşim Ada'yla da paylaştım. O da bana orada hissettiklerini anlattı.

Festivalde gördüğüm her şey bir rüyanın gerçekleşmesi gibiydi. Uçaklardan roketlere kadar her şey beni çok etkiledi. Hepsini bir günde deneyimleyebildiğime inanamadım!

Ayrıca ilham aldığımı da hissettim. Festival bana dünyada ve ülkemizde pek çok harika şey olduğunu gösterdi. Ben de bunlar hakkında daha fazla şey öğrenmek istedim. Aileme uzay ve havacılık hakkında kitaplar okumak, belgeseller izlemek istediğimi söyledim. Böylece her şeyi daha iyi anlayabilecektim.

Festival sona erdiği için biraz da üzgündüm. Keşke geri dönüp Türk Yıldızları gösterisini tekrar izleyebilseydim ya da bir uçağın kokpitinde oturabilseydim. Aileme gelecek yıl tekrar gitmek istediğimi ve hatta belki büyüdüğümde pilot ya da astronot olmak istediğimi söyledim.

Beni festivale götürdükleri ve böylesine harika bir gün geçirmemi mümkün kıldıkları için aileme minnettarım. Onlara kocaman sarıldım ve tekrar tekrar teşekkür ettim. Sonsuza dek değerini bileceğim bir gündü. Hayallerimin beni nereye götüreceğini görmek için sabırsızlanıyorum.

(...)

*Öncü Çocuk dergisinden alınmıştır.
(Kısaltılmıştır.)*

Doğrusunu Bilelim

Metnin yazım ve noktalamasında orijinaline bağlı kalınmıştır. Günümüz yazım ve noktalama kurallarına uygun olmayan ifadelerin doğrusu şu şekildedir: • cumartesi • hâle • âdeta • rengârenk

a. Okuma sürecinizi aşağıdaki form ile değerlendiriniz.

	Evet	Kısmen	Hayır	Çünkü...
Okuduğum metnin konusuyla/türüyle/görselleriyle ilgili aklıma gelenleri not ettim.				
Okurken eski bilgilerimle yeni bilgilerimi karşılaştırdım.				
Yeni öğrendiklerimi notlarıma ekledim ve bunları günlük yaşamımda nasıl kullanabileceğimi düşündüm.				
Bu strateji metni daha iyi anlamamı sağladı.				
Bir dahaki okumamda bu stratejiyi kullanırım.				

b. "Hayır" cevabı verdiğiniz maddelere ilişkin kendinizi daha güçlü kılmak için neler yapabilirsiniz? Söleyiniz.

1. ANLAYALIM

Ön bilgileri harekete geçirme ve kullanma stratejisinden hareketle aşağıdaki tabloyu tamamlayınız.

Metnin Adı:

Önceden Bildiklerim:

Bu Metinden Öğrendiklerim:

2. ANLAYALIM

a. Aşağıdaki açıklamaların okuduğunuz metnin hikâye unsurlarından hangilerine (şahıs ve varlık kadrosu/mekân/zaman/olay örgüsü) yönelik olduğunu ilgili yerlere yazınız.

Ali, Ali'nin kardeşi Ada, Ali'nin annesi ve babası, kadın astronot

Ali ve ailesinin hafta sonu Teknofest'e gitmesi, Ali'nin gördüklerinden çok etkilenmesi, Ali'nin eve dönüşünde ailesine teşekkür etmesi

Cumartesi günü

Festival alanı, Ali'nin evi

b. Aşağıdaki ifadeleri tamamlayarak hikâye unsurlarının birbirleriyle bağlantısını ve unsurların arasındaki etkileşimi belirleyiniz.

- Ali'nin anne ve babası Teknofest'e gitmeseydi _____ ve _____ da gidemezdi.
- Teknofest hafta içi olsaydı _____ Teknofest'e gidemezdi.
- Ali Teknofest'te astronotu görmeseydi _____ istemeyecekti.

3. ANLAYALIM

a. Yandaki bilgi görselini inceleyiniz.

b. Bilgi görselinde aşağıdaki öğelerden hangileri yer almaktadır? Örnekteki gibi işaretleyiniz.

Yazı   Grafik   Görsel   Logo
Sayısal veri   Harita   Fotoğraf

c. Belirlediğiniz öğelerin hangi işlevlerde kullanıldığını örnekten hareketle söyleyiniz.

Fotoğraf: Festivale katılımın yüksek olduğu bilgisini desteklemek için kullanılmıştır.

ç. Farklı işlevlerdeki öğelerin bir arada kullanılmasının bilgi görselinin vermek istediği iletiyi nasıl etkilediğini açıklayınız.

4. ANLAYALIM

Gelecekteki TeknoFestlerden birini düzenleyen ekipte yer aldığınızı düşününüz. Okuduğunuz metinden hareketle bu festivali düzenlerken nelere dikkat edeceğinizi düşünerek aşağıdaki ifadeleri tamamlayınız.

- Düzenleyeceğim festival sadece _____ değil _____ kapsamlı.
- Okuduğum metindeki TeknoFest'te çoğunlukla _____ yer alıyor, ben buradan _____ anlıyorum.

5. ANLAYALIM

a. Yandaki karekodu okutarak “Uçarız Göklerde - Hürkuş - Gökbey” adlı içeriği izleyiniz.

b. İçerikte hangi söz sanatına başvurulmuştur? Söyleyiniz.

c. Bu söz sanatının anlatıma etkisini düşünerek aşağıdaki cümlede eğik yazılı ifadelerden uygun olmayan üzerini çiziniz.

- Söz sanatının kullanımı içeriği daha *ilgi çekici / açıklayıcı* hâle getirmiştir.

6. ANLAYALIM

a. “5. ANLAYALIM” etkinliğinde izlediğiniz içerikte geçen aşağıdaki ifadeleri inceleyiniz. Bu ifadelerdeki altı çizili kelime/kelime gruplarından hangileri içeriği daha iyi yansıtmaktadır? Belirleyip bu kelime/kelime gruplarının yanına örnekteki gibi yıldız çiziniz.

☐ Kanat kanata <u>gelinece</u>	☐ Ondan iyisi yok bu <u>dünyada</u>
☒ <u>Kıymet bilmek</u> gerekir	☐ <u>Her</u> koşulda seninledir
☐ Kalplerimiz <u>dolar iyilikle</u>	☐ Çünkü <u>dostlar</u> bir aile gibidir

b. Yıldız çizdiğiniz ifadelerin yerine yazılabilecek kelime/kelime gruplarını belirleyip örnekteki gibi yazınız.

Kıymet bilmek: Değer vermek, değerini bilmek, özen göstermek, önem vermek vb.

---

1. ANLATALIM

a. Okuduğunuz “Bu Festival Bir Başka” adlı metnin olay örgüsünü gözden geçiriniz.

b. Metnin ana fikrine göre önemli ve önemsiz bulduğunuz olayları aşağıda sınıflandırınız.

Önemli Olaylar

Önemsiz Olaylar

c. Sınıflandırmanızdan hareketle önemli bulduğunuz olayları kronolojik akışa uygun olarak sıralayınız ve metni kendi ifadelerinizle sözlü olarak özetleyiniz.

Değerlendirelim

a. Konuşma sürecinizi aşağıdaki yıldızlı puan çizelgesini kullanarak değerlendiriniz. Ölçütteki her bir davranışı gerçekleştirme durumunuza göre yıldızlarınızı yay ayraç içine çiziniz.

Gelişmeye Açık

Yeterli

Kısmen Güçlü

Güçlü

Çok Güçlü

Ölçütler

- ( ) Dinleyicilerle göz teması kurdum.
 ( ) Konuşmamda gereksiz ayrıntılara yer vermedim.
 ( ) Önemli bilgileri sıralı bir şekilde aktardım.
 ( ) Metni kendi ifadelerimle özetledim.

b. Topladığınız yıldızları gözden geçirerek aşağıdaki ifadeleri tamamlayınız.

Topladığım yıldızlar, _____

konusunda güçlü olduğumu gösteriyor. Daha iyi bir konuşmacı olmak için _____

2. ANLATALIM

a. Aşağıda “Teknoloji ve Doğa Dostu” bir şehrin sahip olması gereken özelliklerden bazıları verilmiştir. Bunlardan ikisini seçerek yaşadığınız yeri inceleyiniz.

- Akıllı atık toplama ve geri dönüşüm sistemleri
- Elektrikli araçlar, bisikletler ve toplu taşıma gibi sürdürülebilir ulaşım seçenekleri
- Güneş enerjisi ile çalışan duraklar, sokak aydınlatmaları vb.
- Çevre dostu teknolojiye yönelik düzenlenen seminer, atölye, eğitim vb. çalışmalar
- Çevre dostu teknolojiye yönelik seminerler, eğitimler ve bilgilendirme çalışmaları

b. Yaşadığınız şehri etkinliğin “a” maddesinde belirlediğiniz özellikler bağlamında eleştirdiğiniz bir konuşma yapınız. Konuşmanızda aşağıdaki sorulardan faydalanabilirsiniz.

Şehriniz belirlediğiniz özelliklere sahip mi? Neden?

Bu özelliklere sahip değilse “Teknoloji ve Doğa Dostu” olması için neler yapılabilir?

Şehriniz bu özelliklere sahipse şehrinizin bu konuda daha iyi hâle gelebilmesi için neler önerirsiniz?

3. ANLATALIM

a. Aşağıdaki konulardan birini seçiniz ya da kendiniz bir konu belirleyiniz.

- TeknoFest’te sergilenirken diğer robotlarla iletişime geçebildiğini anlayan bir robotun maceraları
- Bir kuş ile uçangözün (drone) arkadaşlığının hikâyesi
- Diğer:

b. Aşağıdaki aşamaları takip ederek bir konuşma yapınız.

1. Belirlediğiniz konuyla ilgili deneyim ve gözlemlerinizi hayal gücünüzle birleştirerek konuşmanızı zenginleştiriniz.
2. Karakterlerinizin karşılaşılabileceği sorunlara yaratıcı çözümler bulunuz.
3. Karakterleriniz arasında geçen özgün konuşmalar üretiniz.

4. ANLATALIM

a. Öğretmeninizin rehberliğinde gruplara ayrılıyorsunuz. Grup arkadaşlarınızla aşağıdaki örnek giriş ifadelerini inceleyiniz. Bu ifadelerden birini seçiniz ya da grup arkadaşlarınızla farklı bir icat seçerek giriş ifadenizi belirleyiniz.

Akıllı tahta icat edilmeseydi...

Uçak icat edilmeseydi...

b. Aşağıdaki adımları takip ederek “şart işlevli söz varlığı” oyununu oynayınız. Oyunun amacının en kısa sürede grup üyelerinin tümünün şart işlevli söz varlığını kullanarak cümle söylemesi olduğunu unutmayınız.

• Seçtiğiniz ifadeyle ilgili şart işlevli söz varlığını (-sA, ise, -DI ml, -DIKÇA, -IncA ama, yalnız, lazım, eğer, şayet, ki, mutlaka, kesinlikle, şu şartla, illa) kullanarak bir cümle oluşturunuz.

• Grup içindeki konuşma sıranızı belirleyiniz. Bu sıraya uygun olarak bir önceki konuşmacının cümlesinin devamı niteliğinde bir cümle kurunuz. Cümlelerde şart işlevli söz varlığı kullanmaya dikkat ediniz. Etkinliğe başlamadan aşağıdaki örneği inceleyiniz.

Örnek:

* Uçak icat edilmeseydi uzak mesafelere gitmek günler sürerdi.

* Şayet uzak mesafelere gitmek günler sürseydi turizm amaçlı seyahatler azalardı.

5. ANLATALIM

Ziyaretçi olarak katıldığınız TeknoFest'te beklemediğiniz bir anda “Sıra Sende” etkinliğinde size söz verildiğini düşününüz. Aşağıdaki yönergelerle göre doğaçlama yoluyla bir konuşma yapınız.

1. Konuşmanıza başlamadan önce festivalde ilginizi çekebilecek alanlar, etkinlikler veya bu festivalde sizi en çok etkileyebilecek tasarımlar vb. üzerine kısa bir süre düşünerek zihinsel planlama yapınız.
2. Planlamanız doğrultusunda festival ile ilgili bir konuşma yapınız.
3. Konuşmanız sırasında kurduğunuz cümlelerde özne-yüklem uyumuna dikkat ediniz.
4. Konuşmanızı bir sonraki TeknoFest'in şehrinizde düzenlenmesi, büyük küçük herkesin bu festivale katılım sağlaması, böyle projelerin daha sık gerçekleştirilmesi vb. dileklerle sonlandırınız.

6. ANLATALIM

Okulunuzda bir teknoloji festivali düzenleneceğini hayal ediniz. Bu festival için aşağıdaki yönergelerden hareketle bir davetiye metni yazınız.

1. Davetiyenizi kimin için hazırlayacağınıza karar veriniz (Yaşadığınız şehirdeki vali, kaymakam gibi idari yöneticilere, katılımcılara, öğrencilere vb.).
2. Davetiyenizi nasıl yazacağınıza karar veriniz (Dijital yazma araçlarını kullanarak, bir karta el yazısıyla vb.).
3. Davetiyenizi yazarken yazıyı başlatma, sürdürme ve sonlandırma aşamalarında uygun selam ve hitap ifadelerini (Sayın Valim, Sevgili Arkadaşlar vb.) kullanmaya özen gösteriniz.

Davetiye metninizi seçki dosyanıza eklemeyi unutmayınız.

7. ANLATALIM

a. Bir uzay gezisi yapacağınızı düşünerek defterinize bir yazı yazınız. Yazınızda iletilerinizi açık ve anlaşılır bir şekilde ifade ediniz. Örtük iletilerinizi desteklemek için ise aşağıdaki örneklerden yararlanınız.

Karşılaştırma (15)

Gittiğim gezegenin ısı kaynağı Güneş'ten bin kat küçüktü.

Benzetme (10)

Gittiğim gezegenin yüzeyi bir paten pisti gibi kaygandı.

Kişileştirme (10)

Yanımdan geçerken Satürn bana göz kırptı.

Konuşturma (10)

Plüton, gezegenlikten çıkarıldığı için çok üzgün olduğunu söyledi.

Abartma (20)

Böyle bir uzay gezisinin hayalini binlerce kez kurmuştum.

Atasözü (15)

Ninem hep "Yatan aslandan gezen tilki yeğdir." der.

Deyim (10)

Uzay aracına binerken arkamdan seslendi: "Yolun açık olsun."

Mecaz (10)

Bu gezegende yaşayanlar misafirlere karşı çok sıcaktı.

b. Kullandığınız her bir unsur için yazınıza unsurun yanındaki sayı değeri kadar puan veriniz. Topladığınız puan yazınızın anlatım gücünü nasıl etkiledi? Söyleyiniz.

8. ANLATALIM

a. Aşağıdaki bölümü altı çizili ifadelerle dikkat ederek inceleyiniz.

“O gözlüğün bize neyi gösterdiğini o kadar merak ettim ki! Meğer gözlükle Türkiye’ye ve dünyaya uzaydan bakabiliyormuşuz. Çok kalabalıktı, sıra vardı. Ama yine de sıramızı bekledik.”

b. Etkinliğin “a” maddesinden hareketle aşağıdaki ifadeleri yay ayraç içindeki uygun kelimelerle tamamlayınız. Bir kelimeyi birden çok kez kullanabilirsiniz.

(Ben, Biz, O)

_____ merak ettim.

_____ bekledik.

_____ bakabiliyormuşuz.

_____ vardı.

c. Etkinliğin “b” maddesinde oluşan cümlelerde iş, yargı bildiren ifadeler nelerdir? Bu işi, yargıyı yerine getiren varlık ya da kişiler kimlerdir? Söyleyiniz. Bu ifadeleri adlandırmak için aşağıdakilerden hangilerini kullanırdınız? Açıklayınız.

Özne-Yüklem

Özne-Nesne

ç. Aşağıda verilen özne-yüklem uyumu ile ilgili kuralı inceleyiniz.

“Türkçede **özne** ve **yüklem**in kişi yönünden uyumlu olması gerekir. Yüklem daima özneye ait kişi eklerini almalıdır.”

d. Bu kuraldan hareketle aşağıdaki cümleleri inceleyiniz. Yanlış ek alan yüklemelerin üzerini çizerek doğrusunu yazınız.

- Annem, babam, kardeşim ve ben Teknofest’e gittim.
- Ada da bana orada neler hissettiğini anlattık.
- Keşke biz de uçabilseydiniz!

9. ANLATALIM

Yanda verilen görseli inceleyiniz. Görselle ilgili cümleler kurarak cümlelerinizi defterinize yazınız. Cümlelerinizi kurarken özne – yüklem uyumunu dikkate alınız.

10. ANLATALIM

a. Sınıf mevcudunuza göre üç-dört kişilik gruplara ayrılıp grup arkadaşlarınızla aşağıdaki görseli inceleyiniz.

b. Görseldeki hava araçlarından birini bir afiş tasarlayarak tanıtacağınızı düşününüz.

c. Afişinizde kullanacağınız çoklu ortam öğelerini ve bu öğeleri hangi amaçla kullanacağınızı belirleyiniz.

ç. Afişinize seçtiğiniz hava aracına yönelik ilgi çekici bir slogan eklemeyi unutmayınız. Afişinizi sınıfta arkadaşlarınıza sununuz.

GÖREVİMİZİ BİLELİM!

Kütüphaneler, güvenilir genel ağ adresleri, öğretmenleriniz ve konuya dair bilgi sahibi olan büyükleriniz vb. kaynaklardan ulaşabileceğinizi belirleyiniz. Bu kaynaklardan yararlanarak "Türkiye'nin paralimpik spor takımları ve oyuncuları" konusu ile ilgili belgesel, video klip, kısa film vb. materyallere yönelik araştırma yapınız

Araştırma süreciniz boyunca gerekli gördüğünüz noktaları defterinize not alınız. Ulaştığınız kaynaklardan yeterli bilgiye erişemediğinizi düşünüyorsanız farklı kaynakları araştırmanıza dâhil edebilirsiniz.

- Paralimpik oyunlar nelerdir?
- Ülkemizi paralimpik oyunlarda kimler temsil etmektedir?

OKUMAK GİBİSİ YOK !

GELECEĞİN MESLEĞİ DİJİTAL OYUN TASARIMCILIĞI

Bu ay sizlere bir çoğunuzun yakından bildiği ve sevdiği dijital oyunlarla geldim. Fakat bu sefer size bir oyunu anlatmak yerine, hem bilgisayarda çalışarak hem de oyun oynayarak yapabileceğiniz bir meslek olan dijital oyun tasarımı hakkında bahsedeceğim.

Sürekli değişen ve dönüşen dünyamızda artık meslekler de değişiyor. Eğer bilgisayar kullanmaya ve oyunlara ilginiz varsa dijital oyun tasarımı tam size göre olabilir. Dijital oyun alanında, yazılımcı, grafik tasarımcı, senarist, sanat yönetmeni ve içerik planlamacı olarak çalışabilirsiniz.

Oyun tasarımcısı olmak için bir diploma şartı yok. Fakat iyi oyun tasarımcılarının çoğu bu alanlarda bir eğitime sahip. Peki bir dijital oyun tasarımcısında hangi özelliklerin bulunması gerekir, biliyor musun? Bakalım bunlardan hangileri sende var!

1. Meraklı olmak
2. Araştırmayı ve yeni bilgiler öğrenmeyi sevmek
3. Hayal gücünü kullanmak
4. Oyun senaryoları yazabilmek
5. Eleştirel ve analitik düşünmek
6. Ve tabii ki oyun oynamayı ve bilgisayar kullanmayı sevmek.

Dijital oyun tasarımcısı olmak ya da kendinizi bu alanda deneyimlemek için ilk adım olarak açık kaynak kodlu çevrimiçi oyunları oynayabilirsiniz.

Bu oyunlar, dünya çapında 15 milyondan fazla oyuncunun kayıtlı olduğu çevrimiçi ortamlar sağlar. Oynayabilmek için tek koşul ise 8 yaşından büyük olmak. "Açık kaynak kodlu" demek kendi oyunlarını ve hatta kendine ait avaturları (karakterleri) tasarlayabileceğin anlamına geliyor. Hatta başka kullanıcılarının yaptığı oyunları oynayabilirsiniz.

Dijital oyun tasarımcısı adayı küçük dostlarım, bu oyunu günde 1 saatten fazla oynamamamız gerektiğini de unutmayalım!

Şeyma CEVİZLİ

Türkiye'deki birçok üniversitede artık "Dijital Oyun Tasarımı" bölümü bulunuyor.

Doğrusunu Bilelim

Metnin yazım ve noktalamasında orijinaline bağlı kalınmıştır. Metindeki bazı ifadelerin günümüz yazım ve noktalama kurallarına göre doğrusu şu şekildedir: • çevrim içi

ÜRETMEK GİBİSİ YOK !

Yapay zekâ hayatımızın birçok alanında kullanılıyor. Örneğin akıllı telefonlarımızdaki asistanlar; sorularımıza cevap veriyor, istediğimiz müziği çalıyor, istediğimiz kişiye mesaj atıyor ya da istediğimiz kişiyi arıyor.

a. Yapay zekânın yukarıda bahsedilen kullanımını duydunuz mu? Yapay zekânın bu özelliğinin hayatınıza etkisi ile ilgili düşünceleriniz nelerdir? Söyleyiniz.

b. Yapay zekânın kullanım alanları ile ilgili bir sunum planı hazırlayınız. Planınıza göre yapay zekânın kullanım alanları ile ilgili güvenilir kaynaklardan araştırma yapınız. Araştırmada elde ettiğiniz bilgi ve görsellerden arkadaşlarınıza yapacağınız bir sunumda kullanmak üzere dosya oluşturunuz.

c. Dosyanızdaki verileri sunum planınıza göre düzenleyip sunum için hazır hâle getiriniz.

ç. Etkili bir sunum yapabilmek amacıyla prova yapınız.

d. Sesinizi dinleyicilerin duyabileceği şekilde ayarlayarak ve beden dilinizi etkili kullanarak sunumunuzu gerçekleştiriniz.

e. Sunum esnasında ve sunum sonunda dinleyicilerin sorularını cevaplayınız.

f. Konuşmanızı aşağıdaki puan çizelgesini kullanarak değerlendiriniz. Ölçütteki her bir göstergiyi gerçekleştirme durumunuza göre puanınızı (1-5) yay araç içine yazınız.

Ölçütler	Puanım
Sunum için plan yaptım.	( )
Plana uygun hazırlık ve prova yaptım.	( )
Dinleyicilerin sorularını saygılı ve açık bir şekilde yanıtladım.	( )
Sesimi ve beden dilimi etkili kullandım.	( )
Konuşma sürecimdeki güçlü ve geliştirmem gereken yönleri belirleyerek gelecek çalışmalarım için kendime hedefler koydum.	( )

g. Sunumunuzla ilgili değerlendirmenizi tamamladıktan sonra iyi yönlerinizi ve geliştirmeniz gerektiğini düşündüğünüz yönlerinizi belirleyerek aşağıya yazınız.

Geliştirmem gereken yönlerim _____

İyi olduğunu düşündüğüm yönlerim _____

Konuşmanızda kullandığınız materyalleri seçti dosyanıza eklemeyi unutmayınız.

a. Öğretmeninizin rehberliğinde arkadaşlarınızla teknolojinin insan hayatındaki yeri ile ilgili bir tartışma yapınız. Buna göre aşağıdaki alanlara düşüncelerinizi yazınız.

Konu ile ilgili düşüncem ve gerekçesi: _____

Katılmadığım görüş ve gerekçesi: _____

b. Varsa bulunduğunuz yerdeki bilim ya da teknoloji merkezlerini, müzelerini ya da alternatif olarak konuyla ilgili sanal müzeleri ziyaret ediniz. Ziyaretleriniz sırasında teknolojinin insan hayatındaki yeri ile ilgili veriler toplayınız.

c. Elde ettiğiniz verilerden hareketle teknolojinin insan hayatındaki yeri ile ilgili bir değerlendirme yazısı yazınız. Yazınızda aşağıdaki adımları uygulayınız.

- Konuyla ilgili görüşlerinizi elde ettiğiniz bilgilerle temellendiriniz.
- Elde ettiğiniz bilgilerde katılmadığınız görüşleri destekleyen yönler varsa o görüşlerin doğruluğunu kabul ediniz. Tutarsız ve geçersiz görüşleri ise çürütünüz.
- Yazınızda uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanınız.
- Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullandığınız cümleler kurunuz.

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

ç. Yazınızı aşağıdaki puan çizelgesini kullanarak değerlendiriniz. Ölçütteki her bir göstergeyi gerçekleştirme durumunuza göre puanınızı (1-5) yay ayaç içine yazınız.

Ölçütler	Puanım
Görüşlerimi gerekçelendirdim.	( )
Mantıklı görüşleri kabul ettim, tutarsız görüşleri çürüttüm.	( )
Uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini kullandım.	( )
Dili doğru ve etkili kullanmaya çalışarak kendime özgü ifadeler oluşturdum.	( )

BU TEMA BAŞKA TEMA!

Temayı tamamladınız, tebrikler! Her biriniz tek, eşsiz ve özelsiniz. Temanın sizde uyandırdığı duygular, düşünceler de eşsiz ve bambaşka! O hâlde temaya son bir kez de farklı bir açıdan bakmaya ne dersiniz?

Temayı bir kelimeyle anlatınız.

_____

Temanın adını siz koyunuz.

_____

Temadan günlük hayatınıza yansıyanları yazınız.

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Temayı anlatan bir slogan yazınız.

_____

_____

Bu ayrıntıların temanın hangi sayfasında yer aldığını yazınız.

TEMANIN ONUR KONUĞU

BİR OKURYAZARIN GÜNLÜĞÜ

TEMANIN OYUNU

1. Yandaki karekodu okutarak “Aslan’ın Deney Odası / Ay’ın Lekeleri” adlı içeriği izleyiniz ve aşağıdaki soruları cevaplayınız.

a. İzlediğiniz içerikteki deney, konuyu açıklamada yeterli mi? Olumlu ve olumsuz düşüncelerinizi söyleyiniz.

b. Sizce deneyin konuyu daha iyi açıklaması için neler yapılabilir? Önerilerinizi gerekçeleriyle yazınız.

Öneri: _____

Gerekçe: _____

Öneri: _____

Gerekçe: _____

2. Aşağıdaki metni okuyup soruları cevaplayınız.

Bu da ne Babaanne?

Yine her zamanki gibi kitaplığımın önünde, “Acaba bugün hangi kitabı okusam?” diye düşünürken aradığım cevap hiç beklemediğim bir yerden geldi. Sanki kararsızlığımı anlamış gibi arkamdan yaklaşıp kitaplığımdaki bir romanı göstererek, “Bence bunu oku, eminim beğeneceksin, çok sürükleyici bir kitaptır.” dedi. Dahası, bunu söyledikten sonra birkaç kitap daha önerip içeriklerinden de bahsetti. Büyük bir şaşkınlık içerisinde oracıkta kalakaldım. Çünkü bunu söyleyen babaannemdi...

Önerdiği kitapların babaannemin yaşına hitap etmemesine mi yoksa okuma yazma bilmediği hâlde bu kitapları bilmesine mi şaşırıyordum karar verememiştim. Hatta üstüne üstlük babaannemin gözleri de çok iyi görmüyordu. Peki, bu kitapları nasıl okumuştun? İçeriklerini nereden biliyordu? Yoksa okuma yazma biliyor muydu? Sorular zihnime art arda geliyor ve sıraya diziliyorlardı.

Aslında bu soruların cevaplarını hemen oracıkta babaanneme sorarak öğrenebilirdim. Ama o an yaşadığım şaşkınlıkla, “Hi hı teşekkürler babaanne, mutlaka okurum.” diyebilirdim sadece. Yani bu soruları kendisine sormadım. Sonrasında da benim aklım başıma gelene kadar, dedem ve babaannem çoktan evlerine gitmişlerdi. Peki, benim merakım ve aklımdaki sorular? Onlar artarak devam ediyordu tabii ki.

(...)

Bu böyle olmayacaktı. Artık bu işi çözmenin vakti gelmişti. Kahvaltımı yapar yapmaz hemen yola koyulup babaannemlere gittim. Kapıyı dedem açtı ve beni görünce çok sevindi. İçeri girip hemen babaannemi sordum. Oturma odasındaymış. (...)

Kapıdan içeri girdim ve o da ne! Babaannem, kulaklık ile telefonda bir şeyler dinliyordu. Ben babaanneme bakarken dedem de arkamdan geldi. Dedeme, “Babaannem müzik mi dinliyor?” diye sordum. Gülümsedi, “Hayır kitap okuyor, daha doğrusu dinliyor.” dedi.

(...)

Yunus Emre EVCİM

(Kısaltılmıştır.)

a. Okuduğunuz metnin hikâye unsurlarını belirleyerek yazınız.

Şahıs ve varlık kadrosu: _____

Yer: _____

Zaman: _____

Olay: _____

b. Okuduğunuz metne göre aşağıdaki ifadeyi tamamlayınız.

Hikâyedeki olay gelecek yüzyılda geçiyor olsaydı _____

c. Sesli kitap dinleyen kişinin babaanne olması metnin anlatımını nasıl etkilemiştir? Söyleyiniz.

3. Aşağıdaki metinleri okuyup soruları cevaplayınız.

Pasif Soğutma

Normalin üzerinde sıcak bir iklime sahip olan Zimbabve'nin (Zimbabve) Harare kentinde bulunan Eastgate Complex (Estgeyt Kompleks) binasının ofisler ve alışveriş merkezinden oluşan 31.000 kapalı alanının soğutma işinin çok büyük kısmını doğal havalandırma sistemi yapıyor. Bu doğal havalandırma sistemini yapan mühendisler termit yuvalarından esinlendiler. Termitler yuvalarının içerisinde ana besin kaynakları olan bir mantar üretirler. Bu mantarın yetişebilmesi için termit yuvasının içinin 30,5 °C sıcaklıkta sabit kalması gerekir ve yuvanın mükemmel havalandırma sistemi sayesinde dışarının sıcaklığı gün içerisinde 1,6 °C ile 40 °C arasında değişirken yuvanın sıcaklığında değişim olmaz. Bu, binadaki özel tasarlanmış havalandırma deliklerinin gün içerisinde açılıp kapanmasıyla çeşitli kalınlıklardaki duvarlarla ve ısı emilimini azaltan açık renkli boyalar kullanılarak sağlanıyor. Bu binanın ısıtma ve soğutma için harcadığı elektrik enerjisi, kendi boyutlarındaki diğer binalardan %90 daha az.

Kimyasal Kullanmadan Temizlenen Boya

Nilüfer bitkisi, çamurun içinde doğduğu hâlde birkaç su damlasıyla tamamen temizlenebilir. İşte nilüferin bu özelliğini inceleyen bir firma, su geçirmeyen ve hiçbir kimyasal madde kullanılmadan temizlenebilen bir dış cephe boyası geliştirdi. Bu boyanın üzerine kir ve toz da yapışmıyor ve üzerinden sadece su akması tüm kirin temizlenmesi için yeterli oluyor.

Genel ağdan alınmıştır.

• _____ metni anlatılanı daha iyi anlamamı sağladı çünkü bu metinde yazar _____ yararlanmıştır.

• İki metin birbirine _____ bakımından benzetilmiştir.

• İki metin birbirinden farklıdır çünkü _____

• _____ metnini daha kolay okudum çünkü _____

4. Aşağıdaki ifadelerde yay ayraç içinde verilen yerlere uygun noktalama işaretlerini koyunuz.
- Şair Ahmet Efe şöyle diyor bir şiirinde ( ) Bir küçük çocukla ( ) Bir küçük kuş ( ) Rüyalar içinde ( ) Arkadaş olmuş ( )
  - “Buluş” kelimesi “bul ( )” kökünden türetilmiştir.
  - Söylenmesi zor olan bir bilim öğrendik bugün. Hecelerine ayırarak söyleyebiliyorum ancak: bi ( ) yo ( ) mi ( ) mik ( ) ri.
7. Aşağıda iki ayrı mesajlaşma örneği verilmiştir. Bu mesajlaşmalardan biri yapay zekâ teknolojisi ile diğeri ise gerçek bir kişi ile gerçekleştirilmiştir. Metinleri okuyup soruları cevaplayınız.

Merhaba, seninle bugün okulda yaşadığım bir olayı paylaşmak istiyorum.

Tabii ki... Bugün okulda neler yaşadın? Anlatmanı bekliyorum.

Bugün akıl ve zekâ oyunları atölye çalışmasına geç kaldım. Çok üzüldüm ama en yakın arkadaşım beni teselli bile etmedi.

Arkadaşın belki durumun farkında olmamıştır. Belki onunla konuşup duygularını paylaşmak iyi bir fikir olabilir. Böylece senin üzüntünü ve kırgınlığını anlar ve gelecekte daha dikkatli olur.

Dost kara günde belli olur, diye boşa söylememiş atalarımız.

“Ayrıca kara dostlar hep karanlık günlerde ortaya çıkar.” mı demek istedin? Daha açık yazar mısın?

(...)

Merhaba, seninle bugün okulda yaşadığım bir olayı paylaşmak istiyorum.

Merhaba, mesajını çok geç gördüm. Afedersin, uygunsan şimdi okuyabilirim yazacaklarını.

Bugün akıl ve zekâ oyunları atölye çalışmasına geç kaldım. Çok üzüldüm ama en yakın arkadaşım beni teselli bile etmedi.

Bu gerçekten üzücü bir durum. Atölyeye geç kalman seni yeterince üzmüşken en yakın arkadaşının seni teselli etmemesi de eklenmiş. İnsan böyle anlarda en yakınlarından destek bekler, bu gayet doğal.

Dost kara günde belli olur, diye boşa söylememiş atalarımız.

“Derdini söylemeyen derman bulamaz.” da demiş atalarımız. Ona nasıl hissettiğini açık ve nazik bir şekilde anlatmanı öneririm.

- a. İki mesajlaşma arasındaki benzerlik ve farklılıkları listeleyiniz.

- b. Bu mesajlaşmalardan hangisi bir insan ile gerçekleşmiş olabilir? Bu yargıya nasıl ulaştınız? Söyleyiniz.

- c. Bu kişiye konuyla ilgili bir mesaj da siz yazınız.

Daha fazla ölçme ve değerlendirme için yandaki karekodu okutunuz.

6.TEMA LİDER RUHLAR

ANAHTAR KAVRAMLAR

Bilim
Sanat
Spor
Girişimcilik
Finansal Okuryazarlık
Zaman Yönetimi
Planlama
Meslekler
Değerlendirme

Eleştirme
Probleme Çözüm Üretebilme
Merak
Azim ve Kararlılık
Empati
Sorumluluk
Girişkenlik
Uzmanlaşma
Yaratıcılık
Açık Fikirlilik
Özgün Düşünme

EBA Tema Alanı

E-Özet

TEMANIN METİNLERİ

Avrupa Şampiyonu
Dünya ikincisi
Gönüllerin Birincisi
Sümeyye BOYACI

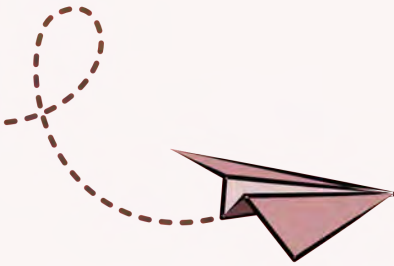
Dedemin Kırmızı Mızıkası

(Dinleme / İzleme)

Tarihimizin Gizli Kahramanları
(Jale İNAN)

Türk Denizcileri Piri Reis

Okumak Gibisi Yok!
(Nasrettin Hoca)

- Sizce başarıya ulaşabilmek için en önemli şart nedir? Söyleyiniz.
- Sizi temsil eden üç özelliğinizi düşününüz ve arkadaşlarınızla paylaşınız.
- 📎 Hayatınızdaki bir eksiklik, sizi beklenmedik bir şekilde nasıl güçlü yapabilir? Tartışınız.

Metni tür özelliklerine dikkat ederek işitilebilir bir ses tonuyla okuyunuz.

AURUPA ŞAMPİYONU DÜNYA İKİNCİSİ GÖNÜLLERİN BİRİNCİSİ SÜMEYYE BOYACI

Merhaba arkadaşlar. Ben, Sümeyye Boyacı. 2003 yılında Eskişehir’de dünyaya geldim. Herkesten farklı olarak iki kolum yoktu. Ailemin bunu önceden bilmesi ve beni daha doğmadan bu şekilde kabul etmesi en büyük şansımdı diyebilirim. Çünkü doğduğum andan itibaren bana engelli bir insan muamelesi yapmamaları beni bu noktaya getirdi. Daha 6 aylıkken annemin ayaklarımı evdeki çiçeklere değdirmesi, ayaklarımla birçok şeyi yapabileceğimin sinyalini vermişti beynime.

2 yaşında döke saça yemek yemeler derken 3,5 yaşında kalem tutmayı öğrenmiş, resim yapmaya bile başlamıştım. Yaklaşık 4 yaşlarında çizdiğim gül resmi ile resme olan yeteneğimi aileme göstermiştim. Bundan sonra renkler hayatımın vazgeçilmezi olacaktı; ta ki bir gün sokakta annemle birlikte yürürken, apartmanın birinden bir teyzenin balkondan sarkarak “Yok mu onun kolları, nerede onun kolları!” diye bağırmasına kadar... O kadar üzülmüştüm ki yol boyunca hiç konuşmadan eve geldik. Gelir gelmez rengârenk kalemlerimin başına oturup resim çizmeye başla-

dım ama yalnızca siyah kalemi kullanarak siyah bir resim çizmiştim. Böylece ifade edemediğim duygularımı resme dökerek bir nevi sanatla rahatlamayı öğrendim.

5,5 yaşında yüzme sporuna başlamak hayatıma ayrı bir hareketlilik katmıştı. 12 saatte öğrendiğim yüzmede bir gün bu noktaya geleceğim aklımın ucundan bile geçmezdi.

2008-2009 Rusya’da Türkiye kültür tanıtım yılı olması dolayısıyla iki ülkenin ortaklaşa hazırladığı Alexander Puşkin (Aleksandır Puşkin)’in “Altın Balık Rus Halk Masalları” kitabının kapak resmini çizdim. 6 yaşında 23 Nisan etkinlikleri kapsamında 6-7 tablodan oluşan ilk kişisel resim sergimi açtım.

2009 yılı benim için dolu dolu geçiyordu. Yine 6 yaşında Kur'an-ı Kerim'i hatmettim. Cumhurbaşkanlığı'nın himaye ettiği "Eğitim Her Engeli Aşar" kampanyasında aktif rol almak benim için ayrı bir gurur kaynağıydı.

Daha sonra ebru sanatıyla tanıştım. 31 tablodan oluşan ilk kişisel ebru sergimi Eskişehir'de açtım. Tüm bu sanatsal çalışmalarım devam ederken yüzme hâlâ hayatımın en önemli parçalarından biriydi. Bu arada açtığım sergiden kazandığım parayla dikiş makinesi aldım. Kendi tasarladığım kıyafetleri dikiyorum. Dikişi çok seviyorum.

(...) 2016'dan bu yana Meksika'dan Finlandiya'ya, Singapur'dan ABD'ye çok sayıda uluslararası yarışmalara ve büyük şampiyonalara katıldım. Hemen hemen hepsinden madalyalarla döndüm. Bunlardan en önemlisi 2018'de katıldığım Dublin'de yapılan Paralimpik Avrupa Şampiyonası idi. 1. olarak Türkiye Cumhuriyeti tarihinin yüzmede ilk Kadın Avrupa Şampiyonu oldum. Yine 2019'da Londra'daki dünya şampiyonasında 0.3 saliselik bir farkla birinciliği kaçırp ikinci oldum. Bu benim için çok üzücüydü. Rakibimin kollarının olması onun için büyük bir avantajdı. Şampiyonadan sonra Rusya'da ilk ebru sergimi açtım.

(...)

Hedeflerim sadece olimpiyatla sınırlı değil tabii ki. İleride spor psikoloğu olmak istiyorum. 17 yıllık hayatımda engelli bir sporcu ve bir ergen olarak olumlu veya olumsuz bir çok şey tecrübe ettim. Bu tecrübelerimle ve alacağım eğitimlerle iyi bir psikolog olup ülkeme ve ülkemizin insanlarına özveriyle hizmet edebileceğime inanıyorum. Sporla eğitim hayatını birlikte yürütmek, bununla birlikte sosyal hayatına aktif bir şekilde devam etmek gerçekten zor. Bunun için bir şeylerden vazgeçmek gerekiyor. Örneğin ben 3 yıldır ailemle tatil yapamadım. Günlerimin çoğu yurt dışında ve kamplarda geçiyor. Eskişehir'de olduğum sıralarda öğretmenler sağ olsunlar hafta içi her gün antrenman saatlerinin dışında evimizde bana ders veriyorlar. Son dört beş yılım havuz, yarış ve kamplardan ibaret diyebilirim.

En çok "17 yıllık hayatına bunca başarıyı nasıl sığdırdın, nedir seni motive eden şey?" sorusuyla karşılaşıyorum. Öncelikle şunu belirtmeliyim, bu başarıların arkasında büyük bir ekip var: Tüm kamplarda ve yarışmalarda yanımda bulunan annem; eğitim, sanat ve spor hayatımda maddi ve manevi desteğini esirgemeyen babam; annem benim yanımdayken yalnız kalan kardeşim ve o yalnız kalmasın diye onunla ilgilenen akrabalarım, bizlere kamp ve yurt dışına yarışlara gitme imkânı sunan TBESF-GSB (Türkiye Bedensel Engelliler Spor Federasyonu – Gençlik ve Spor Bakanlığı) ve yine eğitim, spor ve sanatta ders aldığım öğretmen ve antrenörlerim, bana evde eğitim imkânı sağlayan Millî Eğitim Bakanlığımız, dualarını eksik etmeyen halkımız... Hepsinin bu başarıda payı var.

(...)

Sevgili arkadaşlar, ülkemizin doğusundan batısına, kuzeyinden güneyine; her iklimden arkadaşlarım. Evet, kolay olmadığını ben de biliyorum ama her şey bir hayalle başlar. Bugüne kadar yaptıklarım hayallerimin, azmimin sonucu; eksikliğimin değil. Farklılıklarımız bizi özel kılar. Fark et, hayal et, farkını göster.

Sevgiyle kalın.

Özel Eğitim Çocuk dergisinden alınmıştır.

(Kısaltılmıştır.)

Doğrusunu Bilelim

Metnin yazım ve noktalamasında orijinaline bağlı kalmıştır. Günümüz yazım ve noktalama kurallarına uygun olmayan ifadelerin doğrusu şu şekildedir: • birçok

Değerlendirelim

a. Okuma sürecinizi aşağıdaki puan çizelgesini kullanarak değerlendiriniz. Ölçütteki her bir davranışı gerçekleştirme durumunuza göre puanınızı yay ayrıç içine yazınız.

1

Gelişmeye Açık

2

Yeterli

3

Kısmen Güçlü

4

Güçlü

5

Çok Güçlü

Ölçütler

- ( ) Sesimi mekâna ve dinleyiciye göre ayarladım.
- ( ) Metni okurken vurgu ve tonlamaya dikkat ettim.
- ( ) Her kelimeyi doğru okudum.
- ( ) Metni okurken anlamı yansıtmaya özen gösterdim.

b. Aldığınız puanları dikkate alarak aşağıdaki ifadeleri tamamlayınız.

Aldığım toplam puan _____.

Okumada _____

yönlerinde iyiyim fakat _____

_____ becerilerimi geliştirmeliyim.

1. ANLAYALIM

Aşağıdaki tabloyu inceleyiniz ve örnekten hareketle tamamlayınız.

	Aklının ucundan bile geçmemek	Dünyaya gelmek
Metinde bu deyim şu şekilde kullanılmıştır:	12 saatte öğrendiğim yüzmede bir gün bu noktaya geleceğim aklımın ucundan bile geçmezdi.	
Bu cümleyi deyim kullanmadan şu şekilde yazabiliriz:	12 saatte öğrendiğim yüzmede bir gün bu noktaya geleceğimi hiç düşünmezdim.	
Bu cümlelerin anlamını başka bir deyimle şu şekilde verebiliriz:	12 saatte öğrendiğim yüzmede bir gün bu noktaya geleceğim akla hayale gelmezdi.	

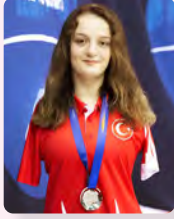
2. ANLAYALIM

a. Okuduğunuz metinden alınan ifadeleri verilen görsellerle numaralar yardımıyla eşleştiriniz.

I. Daha sonra ebru sanatıyla tanıştım. 31 tablodan oluşan ilk kişisel ebru sergimi Eskişehir’de açtım.

II. 2 yaşında döke saçta yemek yemeler derken 3,5 yaşında kalem tutmayı öğrenmiş, resim yapmaya bile başlamıştım. Yaklaşık 4 yaşlarında çizdiğim gül resmi ile resme olan yeteneğimi aileme göstermiştim.

III. Yine 2019’da Londra’daki dünya şampiyonasında 0.3 saliselik bir farkla birinciliği kaçırp ikinci oldum.

b. Etkinliğin “a” maddesinde verilen görsellerin çoklu ortam öğelerinin aşağıda verilen hangi işlevine uygun olduğunu belirleyerek işaretleyiniz.

Anlamı destekleme

Eş anlam oluşturma

Tek başına anlam oluşturma

c. Çoklu ortam öğelerinin işlevlerini anlamaya etkisine göre sıralasaydınız birinci sırada yer alan işlev hangisi olurdu? Söyleyiniz.

3. ANLAYALIM

Aşağıdaki tabloda verilen özellikler bakımından okuduğunuz metni eleştiriniz ve tablodaki ifadeleri eleştirileriniz doğrultusunda tamamlayınız.

Özellikler	
İlham Vericilik	Okuduğum metindeki başarı hikâyesini ilham verici buldum çünkü ..... Okuduğum metin ilham verici ancak ..... olsaydı .... daha iyi olurdu.
Cümelerin Uzunluğu	Metinde kullanılan cümleleri anlaşılır buldum çünkü ..... Okuduğum metinde kullanılan cümleleri anlaşılır buldum ancak ..... olsaydı ..... daha iyi olurdu.

4. ANLAYALIM

a. Okuduğunuz metinden alınan aşağıdaki cümlelerde hangi düşünceyi geliştirme yollarına başvurulduğunu belirleyerek yazınız.

Sayısal verilerden yararlanma

Benzetme

Karşılaştırma

- Ailemin bunu önceden bilmesi ve beni daha doğmadan bu şekilde kabul etmesi en büyük şansımı diyebilirim. _____
- Yine 2019'da Londra'daki dünya şampiyonasında 0.3 saliselik bir farkla birinciliği kaçı-
rıp ikinci oldum. _____

b. Etkinliğin "a" maddesinde belirlediğiniz düşünceyi geliştirme yollarıyla ilgili siz de metin-
den birer cümle yazınız.

- _____
- _____

c. Belirlediğiniz düşünceyi geliştirme yollarının metnin anlatımına katkısı ne olabilir? İşaret-
leyiniz.

Açıklık

İnanırcılık

Doğallık

Tutarlılık

1. ANLATALIM

a. Aşağıdaki cümleyi düşüncelerinizden hareketle tamamlayınız.

Bence yaratıcılık _____ demektir.

b. Etkinliğin "a" maddesinde belirlediğiniz normu göz önünde bulundurarak "Avrupa Şampiyonu Dünya İkincisi Gönüllerin Birincisi Sümeyye Boyacı" metnini tekrar okuyunuz.

c. Okumanız sonucunda Sümeyye Boyacı'nın belirlediğiniz norma uygun olup olmadığını belirleyiniz.

ç. Vardığınız sonuçları arkadaşlarınızla sözlü olarak paylaşınız.

2. ANLATALIM

a. Aşağıdaki haber metnini okuyunuz.

SARE AYDIN

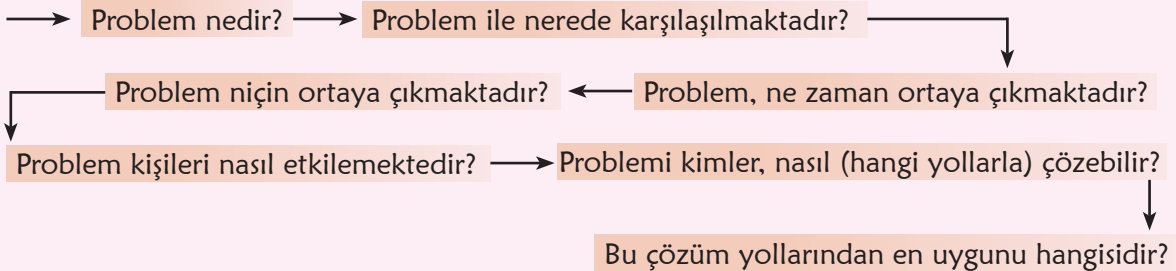
Tokatlı bir ailenin 5 çocuğundan biri olan Sare Aydın, doğuştan bedensel engelli. En büyük hayali doktor olmaktı Aydın'ın, çünkü hastalığı nedeniyle neredeyse evden çok hastanede zaman geçiriyordu. Aydın, kara tahtanın karşısına geçtiği ilk andan itibaren harikalar yarattı. Sınıflarını atlayarak ilkokuldan mezun oldu. Yüksek bir puanla kazandığı liseyi de birincilikle bitirdi. Sıra çocukluk hayalini gerçekleştirmeye gelmişti. Tıp fakültesinden mezun olan bir engelli olup olmadığını araştırdı, bulamadı. Bir öğretmenin "Bunun yolunu sen neden açmayasın, neden sen örnek olmayasın?" sözü cesaretlenmesini sağladı. Tıp Fakültesini kazandığı gibi eğitimini de birincilikle tamamladı.

Dr. Aydın, psikiyatri bölümünde uzmanlığına devam ediyor ve kendini şu sözlerle anlatıyor:

"Ben kendime 'tekerlekli doktor' derim. Bunu çocuk hastalarımın biri söylemişti. Benim çemberi çevirmekten başka engelim yok. Bana engel koyan fiziksel koşullar. Fiziksel koşulları yapan da insanlar. Benim park yerime park ediyorlar. Hâlâ rampaların önüne park eden araçları görüyorum. Engelli lavaboları depo niyetine kullanılıyor, hâlâ kilitli. Dışarıdan bakınca benim hayatım zor görünüyor olabilir. Ama öyle olmuyor. Araba kullanabiliyorum, kendi işlerimi halledebiliyorum. Hayatta olumsuzluklar her zaman var olacak. Engelim de benim bu yoldaki tümseklerimden bir tanesi. Herhangi birimiz için yolda giderken tümseklerimiz olacak. Ben Sare'yim. Engelli Sare değilim. Hekim Sare'yim. Tekerlekli doktorum."

Genel ağdan alınmıştır.

b. Aşağıdaki 5N 1K sorularından hareketle metinde sözü edilen problemi kendi bakış açınızla ele aldığınız bir konuşma yapınız.

c. Önerdiğiniz çözüm yolunu açıkladığınız ve bu çözümün işe koşulduğunu varsayarak çözümünüzü değerlendirdiğiniz bir konuşma yapınız.

3. ANLATALIM

S. 104

a. "GÖREVİMİZİ BİLELİM!" bölümünde yaptığınız araştırmayı gözden geçiriniz. Paralimpik takım ve sporcularımız ile ilgili bilgi veren bir konuşma planlayınız. Konuşmanızı hazırlarken aşağıdaki adımları uygulayınız.

1. Amacınıza uygun çoklu ortam öğelerini belirleyerek işaretleyiniz (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.).

Fotoğraf/resim/tablo Ses kaydı/müzik/video Grafik/harita Diğer

2. Seçtiğiniz çoklu ortam öğelerinin işlevlerini belirleyerek işaretleyiniz (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.).

Eş anlam oluşturma Anlamı destekleme Tek başına anlam oluşturma

b. Konuşmanızı belirlediğiniz çoklu ortam öğelerinin birbirleriyle olan bağlantısını vurgulamaya özen göstererek yapınız.

4. ANLATALIM

Okuduğunuz metni bir masala dönüştürecek olsaydınız nasıl anlatırdınız? Aşağıdaki sorulardan hareketle masalınızı arkadaşlarınızla paylaşınız.

Masal nasıl bir olayla başladı?

Masalda varsa kötü kahraman sonra iyiye dönüşür müydü?

Masalınızda Sümeyye Boyacı'nın hangi kişisel özelliklerinden söz ederdiniz?

Sümeyye Boyacı'yı bir masal kahramanı olarak nasıl betimlersiniz?

Masalınızın sonu nasıl olurdu?

5. ANLATALIM

a. Başarılı insanların yaşamlarındaki karşılaştıkları zorlukları aşması için öneri niteliğinde bir kural oluşturup defterinize yazınız.

b. Sümeyye Boyacı başarıya ulaşmak için karşılaştığı zorlukları nasıl aşmıştır? Düşüncelerinizi defterinize yazınız.

c. Belirlediğiniz kural ile Sümeyye Boyacı'nın zorlukları aşması arasındaki benzerlik ve farklılıkları belirleyip yazınıza ekleyiniz.

ç. Seçtiğiniz kural ve metinden aldığınız örnekleri karşılaştırarak başarılı insanların zorlukları aşmasına yönelik bir slogan hazırlayıp aşağıya yazınız.

6. ANLATALIM

a. Aşağıda verilen cümlelerde renkli yazılan noktalama işaretlerinin işlevlerini belirleyiniz. Cümle numarasını deniz fenerindeki uygun kullanım alanının altına yazınız.

- I. Evet, İdil Biret Türkiye'nin dünyaca ünlü piyanistlerinden biri olarak tanınmaktadır.
- II. Başarıyla ilgili şu sözü not aldı: "Düşünmek ve söylemek kolay fakat yaşamak, hele başarı ile sonuçlandırmak çok güçtür."
- III. "Bilim" kelimesinin ek ve kökü "bil-im" şeklinde gösterilir.
- IV. Kırmızı gülün alı var / Kolay kolay gelir miydi bir Mustafa Kemal / Bir Mustafa Kemal yetmedi bre şahin aman / Bir Mustafa Kemal daha

Bir açıklama, örnekleme veya liste öncesinde kullanılır.

Kelimelerin kökleri, gövdeleri ve eklerini birbirinden ayırmak için kullanılır.

Şiir dizelerini yan yana yazarken ayırmak için kullanılır.

Ret, kabul ve teşvik bildiren ifadelerden sonra kullanılır.

b. Defterinize bu noktalama işaretlerini kullandığınız birer cümle yazınız.

GÖREVİMİZİ BİLELİM!

Kütüphaneler, güvenilir genel ağ adresleri, öğretmenleriniz ve konuya dair bilgi sahibi olan büyükleriniz vb. kaynaklardan ulaşabileceğinizi belirleyiniz. Bu kaynaklardan yararlanarak Barış Manço ve Neşet Ertaş'ın şarkılarında deyim ve atasözlerinin kullanımı hakkında metinler bulmak amacıyla araştırma yapınız. Araştırmanız sırasında yukarıdaki sorulardan yararlanabilirsiniz.

Araştırma süreciniz boyunca gerekli gördüğünüz noktaları defterinize not alınız. Ulaştığınız kaynaklardan yeterli bilgiye erişemediğinizi düşünüyorsanız farklı kaynakları araştırmanıza dâhil edebilirsiniz.

- Neşet Ertaş, şarkılarında hangi deyim ve atasözlerine yer vermiştir?
- Barış Manço'nun şarkılarının sevilmesinde Türkçenin zenginliklerine yer vermesinin etkisi nedir?

HAYDİ, BAŞLAYALIM!

- Aşağıdaki şarkı sözlerini inceleyerek bu söz yazarının hangi değerlere sahip biri olabileceğini söyleyiniz.

*Leylekler lal lak edip peynir gemisi yüklerken
Kul Ahmet erken yatar, "sabaha ya kısmet" derdi.*

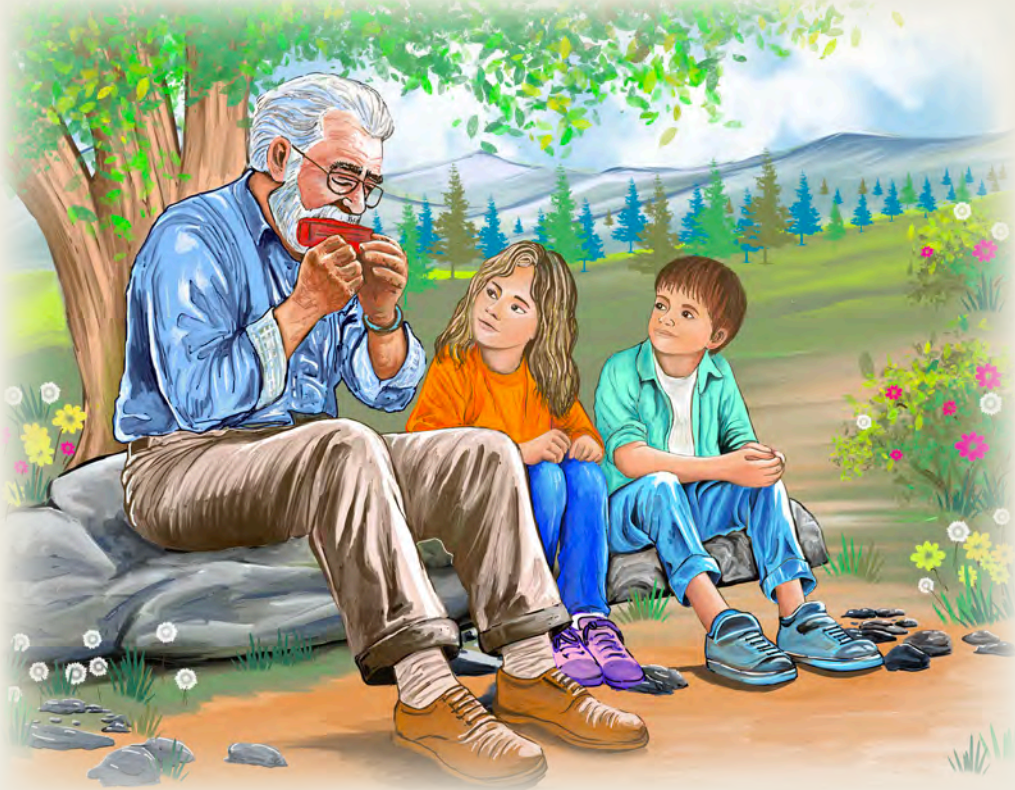
*Sabırlı derviş muradına ermiş.
Acelesi olana "ağır ol" demiş.*

*Bir gün dönsem sözümden
Düşerim dost gözünden*

- Türkiye'deki ilk Barış ismi kime, niçin verilmiş olabilir? Tahminlerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.
- 📎 Gerçek bir sanatçı hangi kişilik özelliklerine sahip olmalıdır? Tartışınız.

Aşağıda verilen metni işitilebilir bir ses tonuyla anlamını yansıttak şekilde okuyunuz.

DEDEMİN KIRMIZI MIZIKASI

Adım Turna. Küçük, kendi hâlinde bir kasabanın çocuğuyum. İlkokuldan ortaokula kadar gazozcu Tahir amcanın yanında çıraklık ettim. Saçlarımı liseye gidene kadar mahalledeki Salim amcaya tıraş ettirdim. Kitap okumayı pek sevmezdim. Ama yine de kitaplarımı kimseye vermek istemez, okumasam bile dedemin sandığında biriktirirdim. Defterlerimi, kitaplarımı kâğıtla kaplamayı dedemden öğrendim. ıslık çalmayı, dondurmanın külahını delip tersinden yemeyi, artan ekmeikleri ıslatıp kuşlara vermeyi de bana dedem öğretti. Dedem hayatta en çok şarkı söylemeyi severdi. Bir de mızıka çalmayı. Almanya'da yaşayan dayısının getirdiği

kırmızı bir mızıkası vardı. Yaz akşamları bahçedeki erik ağacının altına dayadığı sandalyesinde mızıka çalarken, kasabanın bütün çocukları tek tek bahçeye üşüşürdü. Dedem birkaç şarkıdan sonra mızıkeyi bırakınca hep birlik olup “Yaaa, Memet amca biraz daha çal.” diye ısrar ederlerdi. Dedem ısrarlara dayanamaz şarkıların birini bitirir diğerine geçirdi. Bazen adını hiç bilmediğimiz şarkılar çalardı. Bu şarkıları nereden öğrendiğini sordüğümüzde kuşlardan, ağaçlardan öğrendim derdi.

Böylece ben de dedem gibi kuşları, ağaçları dinlemeyi öğrendim. Notalarla birlikte kuşları, yaprakları, ırmakları daha çok sevdim. Kalbimin pencereleri ardına kadar açıldı sanki. Bir gün; “Her nesnenin mırıldandığı bir şarkısı vardır, yalnızca kulak ver.” dedi. O günden sonra etrafıma kulak kesilmeye başladım. Dikkatle dinleyince göğün, yerin, dağın, taşın, rüzgârın şarkısını duyabiliyordum.

Dedem türlü türlü müzikler dinlerdi. Klasik Türk Sanat Müziği, Halk Müziği, Batı Müziği ayırt etmezdi. Ama en çok türkülerini severdi. “Türkülerde halk var. Millet var. İnsan var. Türküler ve şarkılarda şiir var, hikmet var. Türkülerde ahlâk var, töreler var, gelenekler var. Ve asıl en mühimi yüreğimiz var.” derdi. Neşet Ertaş’ı onunla tanıdım. Bu adam toprak gibi derdi dedem. Yumuşak, bereketli, fedakâr... Ne zaman böbürlenecek olsan Neşet’i dinle, o sana toprak gibi olmayı öğretir derdi.

(...)

Benim dinlemekten en keyif aldığım sanatçı ise Barış Manço’ydu. Galiba sadece benim değil bizim kasabanın hemen hemen bütün çocuklarının en çok dinlediği kişiydi Barış Manço. Halk müziğini rock (rak) müzikle birleştiriyordu. Şarkılarını kolay ezberliyorduk. Söylemesi de kolaydı. Barış Manço dedemin söylediğine göre Türkiye’deki ilk Barış isimli çocuğu. (...)

Barış Manço’nun o günlerde “Yediden Yetmiş” diye bir programı vardı. Dedemle birlikte o programı hiç kaçırmazdık. Sonra “Adam Olacak Çocuk” diye bir program sunmaya başladı. Kasabanın bütün çocukları Barış Manço’yu izlemek için bizde toplanırdı. Program bittikten sonra hepimiz, bir gün Adam Olacak Çocuk’a katılıp orada şarkı söylediğimizi hayâl ederdik. Ama bu hayâlin hiçbir zaman gerçekleşmeyeceğini de bilirdik. O günlerin birinde, yine söyleyeceğimiz şarkıların hayâlini kurarken odaya dedem geldi. Hepimizin şaşkınlıktan ağzı açık kalmıştı. Dedem başına nerden bulduğunu anlamadığımız bir peruk takmıştı. Parmaklarında da rengârenk yüzükler vardı! Sesini de biraz değiştirdikten sonra Adam Olacak Çocuk programını sunmaya başladı. Hepimiz çok heyecanlanmıştık. Sanki gerçekten Barış Manço duruyordu karşımızda. Sırayla her birimizi halının ortasına çağırıp önce şarkılar söyletiyor sonra da sorular soruyordu. O günkü mutluluğumuzu tarif etmenin imkânı yoktu. Odadaki çocukların hepsi dişlerini her gün fırçalayacağına, sütünü her gece düzenli içeceğine ve hatta artık ıspanak yerken mızıkçılık yapmayacağına dair sözler vermişti. Tabii ben de!

Program bittikten sonra arkadaşlarım dedemden mızıkasını çalmasını istediler. Dedem biraz durakladıktan sonra çok yorulduğunu, başka zaman istedikleri şarkıyı çalacağını söyledi. Ama dedem hiç böyle yapmazdı. Bu işte bir tuhafılık olduğu belliydi. Bir kaç gün sonra, dedemin Barış Manço olmak için satın almak istediği peruğa parası yetmediğinden mızıkasını sattığını öğrendik. Bizi mutlu edebilmek için mızıkasından vazgeçmişti. Hâlbuki mızıkası dedemin çocuğu gibiydi. Onsuz eksik hissedirdi kendini. Mızıkeyi tekrar satın almak için hemen bir plan yaptık. Peruğu satın aldığı yere gidip onu iade edecektik. Sonra da doğruu dedemin mızıkeyi sattığı dükkâna...

Ama durum sandığımız gibi olmadı. Adam kullanılmış peruğu bir türlü geri almak istemiyordu. Biz ısrar ettikçe sıkıntıdan terliyor ama yine de isteğimizi yerine getirmiyordu. Ne kadar yalvardıysak yine de onu peruğu geri almaya ikna edemedik. Ne yapacağımızı bilemiyorduk. Çocuklar annelerinden babalarından aldıkları harçlıkları biriktirmeye ve birkaç hafta sonra mızıkaı mutlaka geri almaya karar vermişlerdi. Hepimiz üzgündük. Boynumuz bükük bir halde evin yolunu tuttuk. Eve yaklaştığımızda içeriden bir mızıka sesi duyar gibi olduk. Hepimiz aynı anda birbirimize bakıp hızla eve koştuk. Dedem oturduğu yerden mızıkasını çalıyor, komşular da etrafında toplanmış onu dinliyordu. Meğer kasabalı eş dost durumdan haberdar olup mızıkaı bizden önce alıvermişti. Dedemin o gün çaldığı şarkılar, ömrü boyunca çaldıklarından en güzelleriydi sanki.

Firdevs KAPUSIZOĞLU

(Kısaltılmıştır.)

Doğrusunu Bilelim

Metin orijinaline sadık kalınarak yazılmıştır ancak metindeki bazı kelimelerin günümüz yazım ve noktalama kurallarına göre doğrusu şu şekildedir: • Birkaç • hâlde • ahlak • herhâlde • doğru • hayalini

1. ANLAYALIM

a. Aşağıdaki kelimelerin okuduğunuz metinde hangi anlamda kullanıldığını tahmin ederek işaretleyiniz. Tahminlerinizin doğruluğunu TDK Güncel Türkçe Sözlük'ten ya da büyükelinize sorarak kontrol ediniz.

- Klasik**
- Üzerinden çok zaman geçtiği hâlde değerini yitirmeyen, türünde örnek olarak görülen eser
  - Eski Yunan ve Roma çağı dili ve sanatı ile ilgili olan
- Kulak vermek**
- Değer vermek, önemsemek
  - Merak edip dinlemek, işitmeye çalışmak
- Hikmet**
- Öğüt verici söz
  - Eskiden fizik bilimine verilen ad

b. Aşağıda verilen anlamların metinde yer alan hangi kelime/kelime grubuna ait olduğunu belirleyiniz. Bu kelime/kelime grubunu yazarak metinde hangi anlamda kullanıldığını işaretleyiniz.

- Bando
- Yan yana sıralanmış deliklerden her biri üflendiğinde ayrı notada sesler çıkaran küçük ağız çalgısı; mızıka

2. ANLAYALIM

a. Okuduğunuz metnin kişi, yer ve zaman unsurlarını belirleyerek aşağıya dağınık biçimde yazınız. Daha sonra örnekteki gibi yer unsurlarını üçgen, kişi unsurlarını daire ve zaman unsurlarını dikdörtgen şekilleri içerisine alınız.

b. Ardından bu unsurlar arasındaki bağlantıyı olay örgüsünden hareketle oklar ve açıklamalar yardımıyla gösteriniz.

c. Etkinlik sonunda en çok bağlantı kurulan unsuru belirleyiniz ve bu unsurun olay örgüsüne katkısını aşağıda açıklayınız.

---

3. ANLAYALIM

a. Aşağıdaki ifadelerin okuduğunuz metnin hangi paragrafından alındığını belirleyiniz. Metindeki her bir paragrafa numara vererek ifadelerin başına örnekteki gibi yazınız.

(5) Dedenin peruk ve rengârenk yüzükler takıp kasabadaki çocuklar için “Adam Olacak Çocuk” programı yapması

( ) Kasabadaki çocukların dedenin Barış Manço olmak için mızıkasını sattığını öğrenmesi

( ) Turna'nın dedesi gibi kuşları, ağaçları dinlemeyi öğrenmesi

( ) Çocukların hepsinin dişlerini her gün fırçalayacağına söz vermesi

( ) Kasabadaki çocukların dedenin mızıkasını geri almak için plan yapması

( ) Dedenin yaz akşamları erik ağacının altına dayadığı sandalyesinde mızıka çalması

b. Yaptığınız eşleştirmeden hareketle metnin serim, düğüm, çözüm bölümlerine ait numaraları ilgili yerlere yazınız.

Serim

Düğüm

Çözüm

c. Düğüm bölümünde anlatılan olaylar, çözüm bölümünde nasıl sonuçlanmıştı? Söyleyiniz.

4. ANLAYALIM

a. Okuduğunuz metninden hareketle aşağıdaki cümleleri tamamlayınız.

• Dedesi Turna'ya _____ öğretti.

• Yaz akşamları kasabanın çocukları tek tek bahçeye üşüşürdü çünkü _____

• Dede türkülerde _____ var, derdi.

• Neşet amca _____ gizli bir yol olduğunu söylerdi.

• Kasabanın tüm çocuklarının dinlemeyi en çok sevdiği kişiydi _____

• Çocukların mızıkayı geri alamamasının sebebi _____

• Dedeye mızıkasını _____ geri almıştı.

b. Tamamladığınız cümleleri metnin olay örgüsünden hareketle önemli/önemsiz olarak sınıflandırınız.

c. Önemli bulduğunuz bilgilerden yola çıkarak metni defterinize özetleyiniz.

5. ANLAYALIM

a. “Dedemin Kırmızı Mızıkası” metninde yer alan problemi belirleyip kendi bakış açınızla sözlü olarak ifade ediniz.

b. Problem için çözüm önerilerinizi aşağıya yazınız.

---

c. Yazdığınız çözüm önerilerinden en uygun olanı belirleyerek söyleyiniz.

ç. Sınıf arkadaşlarınızın çözümlerini dinledikten sonra kendi çözümünüzü işe yararlık açısından değerlendiriniz.

6. ANLAYALIM

a. Yandaki karekodu okutarak “Canım Kardeşim-Bariş Manço” adlı içeriği izleyiniz.

b. İzlediğiniz içeriği değerlendirmek üzere aşağıdaki kutulardan birini seçiniz. Kutudaki ifadeyi uygun sayılarla tamamlayıp gerekçelerini yazınız. Gerekçelerinizden yola çıkarak eğik yazılmış ifadelerden uygun olanı daire içine alınız.

Bence içerikteki Bariş Manço şarkısı _____ yaş grubu için uygun.

Çünkü _____

Sonuç olarak bu şarkı benim için *uygun/uygun değil*.

Bence içerikteki görseller _____ yaş grubu için uygun.

Çünkü _____

Sonuç olarak görseller benim için *uygun/uygun değil*.

1. ANLATALIM

a. Yandaki karekodu okutarak “Barış Manço ile 23 Nisan Çocuk Şenliği” adlı içeriği izleyiniz.

b. İçerikteki çocuklar söyledikleri şarkının sözlerini anlayabilmiş midir? Gerekçesiyle söyleyiniz.

c. İçerikten hareketle yandaki önermelerden size uygun olanı seçiniz.

Şarkıda müzik daha önemlidir.

Şarkıda sözler daha önemlidir.

ç. Sınıfta sizinle aynı seçeneği tercih eden arkadaşlarınızla grup oluşturunuz. Diğer seçeneği tercih eden arkadaşlarınızla öğretmeninizin rehberliğinde aşağıdaki adımlara dikkat ederek önermelerin doğruluğunu tartışınız.

1. Karşınızdakinin konuşmasını dikkatle dinleyiniz.

2. Katılmadığınız ve tutarsız olan görüşleri daha sonra cevaplamak ve çürütmek üzere not alınız.

3. Karşı grubun katıldığınız görüşlerini kabul ediniz.

2. ANLATALIM

Lider ruhların öne çıkan özelliklerinden biri de ana dilini iyi bilmek ve onun zenginliklerini topluma tanıtılabilmek, genç nesillere öğretebilmektir.

a. Yukarıdaki ifadeyi göz önünde bulundurarak daha önce yaptığınız “Barış Manço şarkılarında deyim ve atasözlerinin kullanımı” konulu araştırmanızdan hareketle bir sunum hazırlayınız. Sunumunuzdan önce şu adımları takip ediniz:

1. Aldığınız notlardan hareketle bir konuşma planı yapınız.

2. Planınıza uygun hazırlıklarınızı ve ardından provanızı yapınız.

3. Sunumunuzu yapacağınız kişilerin yaş ve kültürel durumuna uygun ses, beden dili ve görsellerle destekleyiniz.

b. Sunumunuzu amacına uygunluk, içerik seçimi, dil ve anlatım açısından değerlendirerek 10 üzerinden puanlayınız.

Amaca uygunluk: .../10

İçerik seçimi: .../10

Dil ve anlatım: .../10

Konuşmanızda kullandığınız materyalleri seçti dosyanıza eklemeyi unutmayınız.

3. ANLATALIM

a. “Dedemin Kırmızı Mızıkası” adlı metinden alınan aşağıdaki bölümü yeniden okuyunuz ve dedenin verdiği tepkiyi sorgulayınız.

“Program bittikten sonra arkadaşlarım dedemden mızıkasını çalmasını istediler. Dedem biraz durakladıktan sonra çok yorulduğunu, başka zaman istedikleri şarkıyı çalacağını söyledi. Ama dedem hiç böyle yapmazdı.”

b. Dedenin doğruyu gizleme davranışı ile ilgili olumlu ya da olumsuz düşünceniz nelerdir? Aşağıda eğik yazılmış ifadelerden uygun olanı seçerek açıklayınız.

Dedenin bu davranışını *olumsuz* / *olumlu* buluyorum çünkü _____

Bu durumu *çözmek* / *iyileştirmek* için bir fikrim var: _____

c. Arkadaşlarınıza bu durum ile ilgili ulaştığınız yargıyı içeren bir konuşma yapınız.

4. ANLATALIM

a. Okuduğunuz metinde sözü edilen Neşet Ertaş ile Barış Manço'nun özelliklerini düşününüz. Bu özelliklerden karşılaştırabileceğiniz unsurları belirleyiniz.

b. Belirlediğiniz unsurlardan hareketle aşağıda sol tarafa Neşet Ertaş'a, sağ tarafa Barış Manço'ya özgü özellikleri ve ortadaki alana ise bu sanatçıların ortak özelliklerini yazınız.

Neşet Ertaş

}

}

Barış Manço

c. Etkinliğin “b” maddesindeki listenize göre bu sanatçıların özellikleriyle ilgili hangi sonuçlara ulaştığınızı anlatan bir yazı yazınız.

5. ANLATALIM

a. Aşağıdaki yönergelerden hareketle bir metin yazınız.

1. Aşağıdaki konulardan birini seçiniz veya kendiniz bir konu belirleyiniz.

Sevilen, saygı duyulan bir aile büyüğünü tanıtınız.

Şarkılarını / eserlerini beğendiğiniz bir sanatçıyı tanıtınız.

Yakın çevrenizde bulunan ve yenilikçi fikirler geliştirip bu fikirleri hayata geçiren bir kişiyi anlatınız.

2. Metni hangi hedef kitlenin okuması için yazdığınızı işaretleyiniz.

7 yaşındaki okuyucular için

Akranlarınız için

70 yaşındaki okuyucular için

3. Metni yazacağınız ortamı belirleyip işaretleyiniz.

Defter

Dijital ortam

A4 kâğıdı

4. Yazınızı oluştururken uygun bir giriş cümlesiyle ve selamlamayla başlamaya, bölümler arasındaki bağlantıları uygun kurmaya, metninizi uygun ifadelerle sonlandırmaya özen gösteriniz.

b. Yazdığınız metni tekrar gözden geçirerek düzenleyiniz ve seçtiğiniz ortama uygun şekilde paylaşınız.

Değerlendirelim

a. Yazma sürecinizi aşağıdaki yıldızlı puan çizelgesini kullanarak değerlendiriniz. Ölçütteki her bir davranışı gerçekleştirme durumunuza göre yıldızlarınızı yay ayaç içine çiziniz.

Gelişmeye Açık

Yeterli

Kısmen Güçlü

Güçlü

Çok Güçlü

Ölçütler

- ( ) Yazma konumu ve hedef kitlemi belirledim.
 ( ) Yazma aracımı ve ortamımı belirledim.
 ( ) Yazımda uygun selam, hitap ve bitirme ifadelerini kullandım.
 ( ) Yazdığım metni kontrol ederek gerekli düzenlemeleri yaptım.

b. Topladığınız yıldızları hesaplayarak aşağıdaki ifadeleri tamamlayınız.

Yazma becerimdeki güçlü yönlerim: _____

Yazma becerimdeki geliştirilebilir yönlerim: _____

Geliştirmek için yapabileceklerim: _____

6. ANLATALIM

a. Aşağıdaki konulardan birini seçiniz ya da siz bir konu belirleyerek aşağıda verilen alana yazınız.

Her biri farklı lider ruh özelliklerine sahip hayvanların ormandaki macerasını anlatan bir fabl yazınız.

“Birikim” adlı bir süper kahraman var. Zor günler için birikim yapanların imdadına yetişiyor. Bu süper kahramanı anlatan bir karikatür çiziniz.

Türk toplumuna hizmet etmiş bir lider ruh adına ödül töreni düzenlenecek. Kimin adına düzenlenir, kimlere hangi ödüller verilirdi? Bu ödül törenini anlatan bir haber metni yazınız.

Diğer:

b. Seçtiğiniz konudan hareketle defterinize bir yazı yazınız. Bu sırada deneyim, duygu, düşünce ve gözlemlerinizi hayal gücünüzle birleştirerek yazınızı zenginleştirmeyi unutmayınız.

Gelecek Derse Hazırlanalım

Arkeoloji ile ilişkili meslekler ve bu meslek grubundakilerde aranan özellikler hakkında araştırma yapınız.

HAYDİ, BAŞLAYALIM!

- Geçmişteki uygarlıklar hakkında bilgi edinmemizi sağlayan meslekler hangileri olabilir? Söyleyiniz.
- Ulaşılmak istenen bir hedefin ya da hayalin önünde karşılaşılan engelleri nasıl aşarsınız? Tartışınız.
- 📎 Gelecekteki yaşamınızda sizi yönlendirecek, davranışlarını örnek aldığınız bir kişi var mı? Bu kişiyi neden kendinize örnek alıyorsunuz? Söyleyiniz.

Aşağıdaki başlık ve görsellerden hareketle izleyeceğiniz içeriğin konusunu tahmin ediniz. Tahminlerinizi sözlü olarak arkadaşlarınızla paylaşınız. Yandaki karekodu okutarak içeriği izleyiniz. Dinleme/izleme sonrasında tahminlerinizin doğruluğunu değerlendiriniz.

Değerlendirelim

a. Dinleme/izleme sürecinizi aşağıdaki puan çizelgesini kullanarak değerlendiriniz. Ölçütteki her bir davranışı gerçekleştirme durumunuza göre puanınızı yay ayraç içine yazınız.

1	2	3	4	5
Gelişmeye Açık	Yeterli	Kısmen Güçlü	Güçlü	Çok Güçlü

Ölçütler

- ( ) Dinleme/izleme içeriğine yönelik tahminde bulundum.
- ( ) İçeriği dikkatim dağılmadan odaklanarak izledim.
- ( ) Tahminlerimde başlık ve görsellerdeki ipuçları ile ön bilgilerim arasında ilişki kurdum.
- ( ) Tahminlerimin doğruluğunu kontrol ettim.

b. Aldığınız puanları dikkate alarak aşağıdaki ifadeleri tamamlayınız.

Dinlerken/izlerken _____ zorlandım.

Dinlerken/izlerken _____ kolaydı.

c. Tahminlerinizin doğruluğunu aşağıdaki uygun seçeneği işaretleyerek değerlendiriniz.

- Tahminlerim doğru değildi. Tahminlerim kısmen doğrudu. Tahminlerim doğrudu.

1. ANLAYALIM

İzlediğiniz içerikten hareketle aşağıdaki formu doldurunuz.

Konu: _____

Öncelik-sonralık belirten kelime/kelime grupları: _____

Zaman çizelgesi:

1. Adım

_____

_____

2. Adım

3. Adım

_____

_____

4. Adım

Adımların birbiriyle ilişkisi:

1. adımdaki _____ olmasaydı, Jale İnan
_____ olmazdı.

2. adımdaki _____

3. adımdaki _____

2. ANLAYALIM

İzlediğiniz “Jale İnan” adlı içeriğin anahtar kelimelerini belirleyiniz. Belirlediğiniz anahtar kelimelerin metinle ilişkisini örnekteki gibi açıklayınız.

Arkeoloji

İçeriğin ana karakteri Jale İnan çocukluğundan beri arkeolojiye merak duymuştur ve önüne çıkan tüm engellere rağmen bu bölümde eğitim almıştır.

3. ANLAYALIM

a. İzlediğiniz içerikten hareketle aşağıdaki soruları sözlü olarak cevaplayınız. Sorulara verdiğiniz cevapların içeriğin hangi bölümüne ait olduğunu belirleyerek soruların sonundaki ilgili alanlara örnekteki gibi yazınız.

- Anlatıcının çocukken arkeolog olmayı isteme sebebi nedir? **Giriş**
- İlk kadın arkeolog neler yapmıştır? _____
- Jale İnan'ın çalışmaları kime miras kalmıştır? _____
- Jale İnan'ın arkeolog olmayı istemesinin sebebi nedir? _____
- Jale İnan'ın arkeolog olmasının önündeki engeller nelerdir ve bu engelleri nasıl aşmıştır?

- Türkiye'nin ilk kadın arkeoloğu kimdir? _____
- Jale İnan'ın arkeoloji bölümü için yaptıkları nelerdir? _____
- Jale İnan hangi müzelerin kurulmasına ön ayak olmuştur? _____
- Jale ve Mustafa İnan'ın gelecek nesillere ilham olması için neler yapılmıştır? _____
- Herakles (Heraklıs) heykelinin üst parçasını nereden, nasıl getirtmiştir? _____
- Jale İnan'ın üyesi olduğu kurumlar nelerdir? _____

b. İçeriğin bölümlerinin birbirleriyle bağlantısını belirleyerek söyleyiniz.

4. ANLAYALIM

a. İzlediğiniz içeriği müziğin kullanımı bakımından aşağıdaki ölçütlere göre inceleyiniz. Ölçütlerin gerçekleştirilme durumunu yay ayaç içine yıldız çizerek (uygun: ★★ ★, kısmen uygun: ★★, uygun değil: ★) değerlendiriniz.

- ( ) Müziğin ritmi içerikte anlatılanlar ile uyumluydu.
 ( ) Müziğin süresi yeterliydi.
 ( ) Müziğin ses düzeyi anlatıcının sesini duyabilmek için uygundu.

b. En az yıldız çizdiğiniz ölçüt bakımından izlediğiniz içeriği iyileştirmek için neler önerirsiniz? Söyleyiniz. Çizdiğiniz yıldız sayıları eşitse içeriği müzik kullanımı bakımından zenginleştirmek için önerilerde bulununuz.

5. ANLAYALIM

a. İzlediğiniz içerikte Jale İnan'ın arkeolog olmasının önündeki ilk engel nedir? Kendi bakış açınızla kısaca özetleyiniz.

b. Jale İnan bu engeli nasıl aşmıştır? Siz olsaydınız bu problemi çözmek için neler yapabirdiniz? Çözüm önerilerinizi tahtaya yazınız.

c. Çözümleriniz arasından en uygun olanı belirleyiniz. Çözümünüzün dönemin şartlarında problemi çözmeye bakımından ne kadar işe yarar olduğunu sözlü olarak değerlendiriniz.

6. ANLAYALIM

a. Yorgun Herkül heykelinin anlatıldığı bölümü incelemek üzere içeriği yeniden izleyiniz.

b. Aşağıdaki bakış açılarından birini seçiniz. Seçtiğiniz bakış açısına göre içeriğin sözü edilen bölümünü kendinize özgü bir biçimde defterinize yeniden ifade ediniz.

- Yorgun Herkül'ün ülkemize getirilişini aktaran bir haberci
 Yorgun Herkül'ün sergileneceği müzenin müdürü
 Yorgun Herkül'ü ziyaret eden bir sanatsever

7. ANLAYALIM

a. İzlediğiniz içerikte sizi Jale İnan'ın karakter özelliklerine ulaştıracak hangi bilgiler bulunmaktadır? Yazınız.

---

b. Bu karakter özelliklerinden hangileri Jale İnan'ın lider bir ruh olduğunu kanıtlamaktadır? Ön bilgilerinizden hareketle belirleyip bu özelliklerin altını çiziniz.

c. Belirlediğiniz karakter özelliklerinden en çok hangisine sahip olmak isterdiniz? Arkadaşlarınızla paylaşınız.

8. ANLAYALIM

a. İzlediğiniz içerikten alınan aşağıdaki görselleri bir bütün olarak inceleyiniz. Jale İnan'ın görsellerdeki yeri ve konumu değişmezken görsellerdeki diğer unsurların değişmesi ile ne anlatılmak istenmiş olabilir? Açıklayınız.

b. Aşağıdaki görseli inceliyiniz. Görseldeki kişiler kimlerdir? İçeriğin bu görselle son bulması, lider bir ruhun taşınması gereken özelliklerden hangisi ile ilgili olabilir? Söyleyiniz.

1. ANLATALIM

a. Öğretmeninizin rehberliğinde iki kişilik gruplar oluşturunuz. Aşağıdaki konu başlıklarından birini seçiniz ya da grup arkadaşınızla bir konu belirleyiniz.

☐ Sinema önünde buluşan iki arkadaş	☐ Tutumlu olmak konusunda öğüt veren dede ve torun
☐ Sınav kâğıdına bakmak isteyen öğretmen ve öğrenci	☐ Diğer:

b. Konuyla ilgili arkadaşınızla doğaçlama bir konuşma gerçekleştiriniz. Doğaçlamanız esnasında her cümlenizin ilk harfinin alfabedeki harf sırasına uygun olmasına dikkat ediniz. Konuşmaya başlamadan önce aşağıdaki örneği inceleyebilirsiniz.

Pazarlık yapan müşteri ve satış sorumlusu arasında geçen konuşmanın bir bölümü:

— Acaba bu ürünün fiyatı nedir?

— Bakayım efendim. 1200 TL.

— Ciddi misiniz? Ne kadar da pahalı!

— Çok kalitelidir ama...

— Doğrusu bu fiyat bütçemi aşar.

— Eğer isterseniz farklı modeller göstereyim.

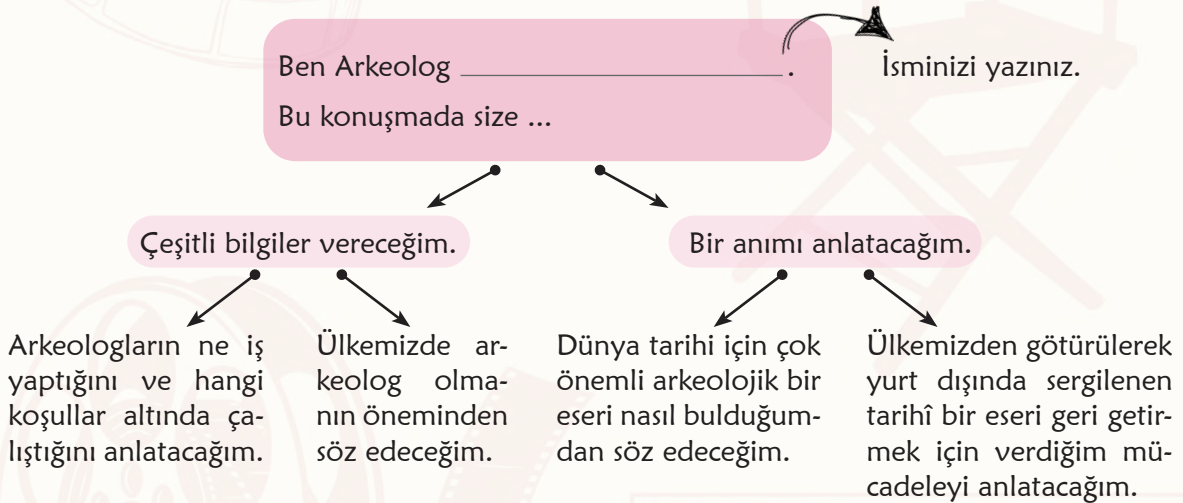
— Fiyatta biraz indirim yapmanız.

— Geliş fiyatı zaten bu civarda...

2. ANLATALIM

a. Bir arkeolog olduğunuzu düşününüz. Aşağıda size uygun olan okları takip ederek ilerleyiniz ve konuşmanıza dair özellikleri belirleyiniz.

b. Son olarak konuşmanızın türünü (hazırlıklı / hazırlıksız) belirleyiniz. Hazırlıklı konuşma yapmayı tercih ederseniz konuşmanızı öğretmeninizle belirlediğiniz uygun bir zamanda sınıfta sunmak üzere hazırlayınız. Hazırlıksız konuşma yapmayı tercih ederseniz seçimlerinizden hareketle sınıfta konuşmanızı yapınız.

3. ANLATALIM

a. Aşağıdaki metni okuyup görselini inceleyiniz.

DÜNYANIN EN ESKİ OYUNCAĞI MI?

Kayseri'deki Kültepe antik kentinde 1948 yılından beri arkeolojik kazılar yapılıyor. Bu antik kentte o zamandan bu yana bardak, tabak gibi günümüzde de kullanılan çeşitli eşyalar bulundu. Ankara Üniversitesi Arkeoloji bölümünden Prof. Dr. Fikri Kulakoğlu ve çalışma arkadaşları burada yaptıkları kazıda dört bin yıl öncesine ait olan bir çingirak bulmuş. Kilden yapılmış bu çingirağın içinde küçük çakıl taşları var. Araştırmacılar bu çingirağın bilinen en eski oyuncak olabileceğini düşünüyor.

Kübra SIVIŞOĞLU

b. Dört bin yıl önce yaşadığınızı ve görseldeki oyuncakın size ait olduğunu düşününüz. Bu oyuncakın hikâyesini (kimin yaptığını, kaç yaşında oynadığınızı, oyuncakın aslında renkli olup olmadığını, kardeşinize verip vermediğinizi vb.) anlattığınız bir konuşma yapınız. Konuşmanızda uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanınız.

4. ANLATALIM

S. 131

a. "Gelecek Derse Hazırlanalım" bölümünde yaptığınız "arkeoloji ile ilişkili meslekler ve bu mesleklerin aranan özellikleri" konulu araştırmanızda hangi kaynak ya da kaynaklardan yararlandığınızı işaretleyiniz. Seçimlerinizin gerekçesini söyleyiniz.

Basılı kaynaklar Dijital kaynaklar Uzman görüşü/görüşme Diğer: _____

b. Araştırmanız sonucu edindiğiniz bilgilerden hareketle bir yazı planlayınız. Yazınızı planlarken amacınıza uygun çoklu ortam öğelerini ve bunların işlevlerini belirleyip aşağıya yazınız.

---

c. Bir A4 kâğıdına belirlediğiniz çoklu ortam öğelerini birbirleriyle tutarlı şekilde kullanarak bilgilendirici bir metin yazınız.

Metninizi seçki dosyanıza eklemeyi unutmayınız.

5. ANLATALIM

a. Aşağıdaki metni okuyunuz.

MARCUS AURELIUS HEYKELİ TÜRKİYE'YE İADE EDİLDİ

Türkiye'den kaçak kazılarla 1960'lı yıllarda yurt dışına kaçırılan Roma İmparatoru Marcus Aurelius'un (Markus Aurelyus) bronz heykeli, ABD'deki (Amerika Birleşik Devletleri) Cleveland (Kılıv-lend) Sanat Müzesi'nde düzenlenen törenle resmen Türkiye'ye iade edildi.

Kültür ve Turizm Bakan Yardımcısı, paylaşımında şunları kaydetti:

"1960'lı yıllarda Boubon (Bubon) Antik Kenti'nden yasa dışı yollarla yurt dışına çıkarılan ve Roma İmparatoru Marcus Aurelius'u filozof kimliğiyle betimleyen eşsiz bronz heykel, düzenlenen törenle resmen Türkiye'ye iade edilmiştir. Yaklaşık 65 yıl süren bilimsel, hukuki ve diplomatik girişimlerin ardından, Marcus Aurelius'un heykeli nihayet ait olduğu Anadolu topraklarına dönmektedir.

Söz konusu eser, Türkiye'ye getirilişinden önce, üç ay süreyle Cleveland (Kılıv-lent) Sanat Müzesi'nde özel bir sergi kapsamında ziyaretçilerin ilgisine sunulacaktır. Temmuz ayında ise ülkemizde, kendi kültürel bağlamı içerisinde yeniden hayat bulacaktır."

Genel ağdan alınmıştır.

b. Okuduğunuz metni aşağıdaki özelliklerden birine göre inceleyiniz.

Akıcılık

Metinde yabancı ve anlaşılması güç ifadeler kullanılmış mı? Bu ifadeler metnin anlamını nasıl etkiliyor?

Objektiflik

Metinde anlatılanlar tarafsız bir şekilde ele alınmış mı? Bu durum metnin güvenilirliğini nasıl etkiliyor?

Önemlilik

Metinde anlatılanlar toplumun büyük bir kısmını ilgilendirecek kadar önemli mi? Bu durum metnin değerini nasıl etkiliyor?

c. İnceleme sonuçlarınızdan hareketle metinle ilgili olumlu ve olumsuz görüşlerinizi defterinize yazınız. Ulaştığınız olumsuz sonuçların çözümü konusunda neler yapılabileceğini de yazınıza eklemeyi unutmayınız.

Gelecek Derse Hazırlanalım

Cahit Arf, Afife Jale, Hulusi Behçet, Sabiha Gökçen, Naim Süleymanoğlu ve Afet İnan isimlerinden birini araştırınız.

- Mahallenizin bir haritasını çizecek olsanız hangi noktayı merkez olarak alırsınız? Arkadaşlarınızla paylaşınız.
- Piri Reis, Turgut Reis ve Barbaros Hayrettin Paşa'nın hangi alanda öne çıkan kişiler olduğunu tahmin ediniz.

<https://pirireis.mgm.gov.tr/ayrintili-haritalar>

- 📎 Yukarıdaki güvenilir genel ağ adresini inceleyiniz. Bu ağ adresinden nereye ulaşılabilir? Tahminlerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

Aşağıdaki metni kelimeleri doğru seslendirme, metnin türüne uygun hızda okuma vb. unsurlara dikkat ederek sesli okuyunuz.

TÜRK DENİZCİLERİ-PİRİ REİS

Mehmet, okul çıkışı hemen hemen her gün limana uğradı. Dayısı Kemal Reis'in teknesinde yapılacak bir iş varsa onu yapardı.

Kemal Reis, yeğenin denize olan hevesinden çok gurur duyuyordu.

Okulu biten Mehmet 14-15 yaşlarına gelmişti. Kemal Reis, her gün limana uğrayan Mehmet'e bir gün;

"Mehmet sana teknede iş versem çalışır mısın?" dedi.

Mehmet için dünyada bundan güzel bir teklif olamazdı. Teşekkür ederek dayısına sarıldı. Artık Mehmet bir denizciydi.

Kemal Reis, donanmada kaptan olmuştu. Yeğeni Mehmet'i de yanına levent olarak almıştı. Mehmet'e gemcilik ve denizcilikle ilgili bildiklerini anlatıyordu. Neler yapması, neler yapmaması ve nelere dikkat etmesi gerektiğini tek tek ona öğretiyordu.

Bir süre sonra Mehmet artık iyi bir denizci olmuştu.

Mehmet, İnebahtı, Modan ve Mora seferlerine katıldı. Bu deniz savaşlarında bilgi ve görgüsü daha da artmıştı. Zekâsı ve bilgisi, her reisin ve kaptanın dikkatini çekiyordu.

Ünü, denizcilerin piri Barbaros'un kulağına kadar gitti. Zekâ ve yeteneğin gücünü bilen Barbaros, bıyıkları yeni terlemiş bu gence kendi kalyonunda görev verdi. Amacı, onu daha iyi yetiştirmektir.

Sefere her çıktıklarında, Mehmet gemiden sandalla açılıp o yerlerle ilgili araştırmalar yapıyordu. Bitkileri, toprağı, hayvanları inceliyordu. Sonra onları dikkatle not ediyordu.

Bir gün tuttuğu notları, denizlerin kaptanı Barbaros Hayrettin Paşa'ya gösterdi. Barbaros, onu tebrik etti. Mehmet'i yanına almanın ne kadar isabetli bir karar olduğunu şimdi daha iyi anlamıştı.

Bu arada Mehmet'in dayısı Kemal Reis ölmüştü. Mehmet buna çok üzölmüştü. Kendisini çok sevdiği denize kavuşturana ilk reisini daima rahmetle andı.

Barbaros Hayrettin Paşa, Mehmet'i başarılarından dolayı bir gemiye reis yapmıştı.

Mehmet Reis uğradığı limanlardaki gemicilerle konuşuyor, onların edindiğı tecrübeleri dinliyordu. Bu gemicilere sorular soruyor, onlardan aldığı bilgileri not ediyordu.

Mehmet artık dünyanın bütün limanlarını dolaşıyordu. Çeşit çeşit araziler, insanlar, hayvanlar görüyordu.

Gittiğı her yerin uzaklığını ölçüyor, inceliyor, planlar yapıyor ve buraların haritasını çiziyordu.

Aklında bir şey vardı: Parça parça ölçerek gezdiği yerlerin haritasını çıkarmıştı. Araştırmalarını tamamladıktan sonra elindeki ölçümleri birleştirerek dünyanın haritasını çizecekti.

Uğradığı limanlardan birinde yaşlı bir İspanyol denizci ile sohbet ediyordu. Onu dünyanın haritasını hazırladığından bahsetti.

Yaşlı denizci, bilge biri idi. Buna çok sevindi. Çünkü bu harita denizcilerin işini çok kolaylaştıracaktı. Elindeki bilgi ve belgeleri ona vererek başarı diledi.

Mehmet Reis'in tuttuğı notlar artık olgunlaşmıştı. Bunları kitap hâline getirip denizcilerin hizmetine sunmalıydı.

Mehmet Reis, o güne kadarki tüm araştırmalarını bir araya getirerek Kitab-ı Bahriye'yi (Denizciliğın Kitabı) kaleme aldı.

Kitab-ı Bahriye'de çeşitli yerlerin haritaları vardı fakat bunların bir dünya haritası ile tamamlaması gerekiyordu. Mehmet Reis dünya haritasını da çizerek o zamanlar yazılması imkânsız bir esere imzasını attı.

Mehmet Reis bu çalışmalarını, Osmanlı Padişahı Yavuz Sultan Selim'e sundu. Çok takdir gördü, tebrik edildi. Bu başarısından dolayı ona en büyük reis anlamına gelen "Piri Reis" adını taktı. Mehmet Reis o günden sonra Piri Reis olarak anıldı.

Piri Reis, daha sonra Mısır donanmasına komutan olarak atandı ve büyük denizci, Mısır'a doğru yelken açtı.

Bugün bile bu büyük bilgin denizcimizin bıraktığı eserler bilim çevrelerince takdirle karşılanmaktadır.

Necdet KURU

Doğrusunu Bilelim

Metnin yazım ve noktalamasında orijinaline bağlı kalınmıştır. Metindeki bazı ifadelerin günümüz yazım ve noktalama kurallarına göre doğrusu şu şekildedir: • Modon

1. ANLAYALIM

a. Okuduğunuz metni aşağıdaki ölçütlerden hareketle değerlendiriniz.

Ölçütler	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum
Metinde açık ve anlaşılır bir anlatım vardır; söz gereksiz yere uzatılmamış, karmaşık cümleler kullanılmamıştır.			
Anlaşılması kolay kelimeler seçilmiştir.			
Metinde yazım kurallarına ve noktalama işaretlerine dikkat edilmiştir.			
Olaylar kronolojik akışa dikkat edilerek aktarılmıştır.			

b. Boş kalan satıra kendiniz bir ölçüt ekleyerek değerlendirmenizi tamamlayınız.

c. Ölçütlerden hareketle metne yönelik yargınızı arkadaşlarınızla sözlü olarak paylaşınız.

2. ANLAYALIM

a. Aşağıdaki bilgiler, Piri Reis'in hangi liderlik özelliklerine (çalışkanlık, üretkenlik vb.) sahip olduğunu göstermektedir? Tema boyunca öğrendiklerinizden hareketle söyleyiniz.

- Mehmet, okul çıkışı hemen hemen her gün limana uğradı. Dayısı Kemal Reis'in teknesinde yapılacak bir iş varsa onu yapardı.
- Sefere her çıktıklarında, Mehmet gemiden sandalla açılıp o yerlerle ilgili araştırmalar yapıyordu.
- Kendisini çok sevdiği denize kavuşturan ilk reisini daima rahmetle andı.
- Gittiği her yerin uzaklığını ölçüyor, inceliyor, planlar yapıyor ve buraların haritasını çiziyordu.
- Mehmet Reis, o güne kadarki tüm araştırmalarını bir araya getirerek Kitab-ı Bahriye'yi (Denizciliğin Kitabı) kaleme aldı.

b. Piri Reis, bugün yaşıyor olsaydı sahip olduğu bu özelliklerle hangi mesleği yapardı? Söyleyiniz.

3. ANLAYALIM

a. Aşağıdaki cümleleri tamamlamak üzere yandaki karekodu okutarak “Kâtip Çelebi” adlı içeriği izleyiniz.

- Zekâsıyla, bilgeliğiyle ve _____ Osmanlı'nın yetiştirdiği en önemli entelektüellerden olan örnek bir araştırmacı.
- İslam dünyasının basılı ilk _____ kitabının yazarı.
- (...) Babası neredeyse tüm mal varlığını satarak onu _____ okutmaya muvaffak oldu.
- _____ evindeki _____ kütüphanesi padişahinkinden sonra İstanbul'daki en geniş kütüphaneydi.
- (...) Fransızca ve Latince makalelerin ışığında _____ üç yıl uğraşarak bir coğrafya kitabı yazdı.
- _____ tamamladığı kitabı Cihannüma'nın ilk yayınlanan kısmı sadece İslam coğrafyasını anlatıyordu.

b. Tamamladığınız cümlelerden hangilerinde karşılaştırma bulunmaktadır? Söyleyiniz.

c. Belirlediğiniz düşüncelyi geliştirme yolunun anlama olan katkısını sözlü olarak açıklayınız.

4. ANLAYALIM

a. “3. ANLAYALIM” etkinliğinde izlediğiniz içerikte aşağıda verilen öğelerden hangileri yer almıştır? İşaretleyiniz.

- Metin Resim Fotoğraf Ses Grafik Müzik Bilgi Görseli

b. Belirlediğiniz öğeler içerikte hangi işlevlerde kullanılmıştır? İşaretleyiniz.

- Görselle desteklenen sesler, bazı sahnelerde eş anlam oluşturmuş ve bilgiyi akılda daha kalıcı hale getirmiştir.
- Arka plan müziği, içerikteki mesajın daha güçlü iletilmesine yardımcı olmuştur.
- İçerikteki görseller, ana fikri güçlendirmek için tek başına anlam oluşturmuştur.

5. ANLAYALIM

a. Aşağıda denizcilerin mesaj göndermek için kullandığı evrensel kod bayrakları verilmiştir. Bu bayrakları ve anlamlarını inceleyiniz.

Tehlikeye doğru gidiyorsunuz.

Benden uzak durun, güçlükle manevra yapıyorum.

Hayır.

Tıbbi yardım istiyorum.

Sizinle haberleşmek istiyorum.

Evet.

b. Etkinliğin “a” maddesinden hareketle aşağıdaki metnin olay örgüsüne uygun kod bayraklarını belirleyiniz.

Karadeniz’in hırçın dalgaları arasında karşı karşıya gelen iki gemi vardır: Hızır Reis ve Derya. Gemilerin her ikisi de fırtına sebebiyle telsiz iletişimini kaybeder. Kod bayraklarını kullanan ilk gemi Derya olur. Hızır Reis Derya'ya olumlu bir yanıt verir. Ardından Derya karşı taraftan sağlık ile ilgili bir durum için istekte bulunur ancak Hızır bu isteğe olumsuz yanıt verir. Bunun üzerine Derya teknik bir sorun yaşadığını belirten bir bayrak gösterir. Bir süre sonra Derya'nın açığa doğru hareket ettiğini gören Hızır Reis, son bir kod bayrağı ile uyarıda bulunur.

c. Gemilerin üçer kod bayrağı gösterdiği bilindiğine göre aşağıdaki ifadelerden doğru olanları “✓” ile işaretleyiniz.

- Derya'nın kullandığı ilk iki kod bayrağı aynı renklindedir.
- Hızır Reis'in gösterdiği son kod bayrağındaki kare sayısı, bir önceki kod bayrağındaki kare sayısından azdır.
- Hızır Reis'in kullandığı ilk iki kod bayrağı aynı renklindedir.
- Hızır Reis'in kullandığı kod bayraklarından birinde sarı renk vardır.
- Derya ve Hızır Reis aynı kod bayrağını hiç kullanmamıştır.

Tıklayalım

Yandaki karekodu okutarak “Girişimcilik ve Yaratıcılık” adlı içeriğe ulaşınız.

Etkileşimli İçerik

1. ANLATALIM

a. Bir arkadaşınızın hafta sonu sizinle sinemaya gitmek istediğini düşününüz. Ancak hafta sonu için farklı planlarınız var. Arkadaşınızı incitmeyecek şekilde bu öneriye hangi ifadeleri kullanarak olumsuz cevap verebileceğinizi sınıfta tartışınız.

b. Aşağıdaki diyalogu okuyunuz. Diyalogdaki olumsuzluk işlevli söz varlıklarını belirleyip altını çiziniz.

Hoş geldin Karagöz'üm.

Hayır, gelmedim.

Ee, buradasın ama?

Yok, değilim.

Şaşırdın herhâlde, bir bardak su vereyim de kendine gel.

Asla olmaz.

Peki, yiyecek bir şeyler?

Maalesef efendim, yiyemem.

Oldu o zaman.

Ne yazık ki olmadı.

Ne olmadı?

Oruçlu insan bu kadar konuşur olmaz.

Aman, sen niyetli miydin?

Tabii, ne sandın?

Şekerin düştü, tansiyonun fırladı sandım.

Öyle olmadı Hacı Cavcav, sen konuşup durdun, iftara geç kaldım.

Hacivat

Karagöz

c. Öğretmeninizin rehberliğinde sınıfta ikili gruplara ayrılıңыз. Grup arkadaşınızla etkinliğin "b" maddesinde belirlediğiniz söz varlıklarından dördünü seçiniz. Seçtiğiniz bu söz varlıklarını kullandığınız bir diyalog kurgulayıp sınıfta canlandırınız.

2. ANLATALIM

S. 139

a. "Gelecek Derse Hazırlanalım" bölümünde yapmış olduğunuz araştırmadan hareketle seçtiğiniz kişinin topluma katkılarını gözden geçiriniz.

b. Öğretmeninizin sunucu, sınıf arkadaşlarınızın seyirci olacağı bir televizyon programına katılacağınızı düşününüz. Programda seçtiğiniz kişinin yerine geçerek onun ağızından başarılarını, başarılı olmasını sağlayan özelliklerini ve neden bu alanda tanınıp ön plana çıktığını açıklayacağı bir konuşma yapınız. Konuşmanız sırasında aşağıdaki yönergelere uymaya dikkat ediniz.

Anlatıcıysanız

- Konuşmanızı yaparken gerekli hitap, selam ve sonlandırma ifadelerini kullanınız.
- Konuşmanız sırasında dinleyicilerin dikkatini çekmek için merak uyandırıcı sorular sorunuz.
- Dinleyicilerin anlamadığı noktaları sorması için uygun zamanda söz veriniz ve soruları nezaketle cevaplayınız.

Dinleyiciyseniz

- Konuşmacıyı dikkatli ve saygılı bir şekilde dinleyiniz.
- Anlamadığınız noktaları açıklığa kavuşturmak için uygun zamanda söz alıp konuşmacıya sorularınızı sorunuz.

Değerlendirelim

a. Konuşma sürecinizi aşağıdaki yıldızlı puan çizelgesini kullanarak değerlendiriniz. Ölçütteki her bir davranışı gerçekleştirme durumunuza göre yıldızlarınızı yay ayrıç içine çiziniz.

Gelişmeye Açık

Yeterli

Kısmen Güçlü

Güçlü

Çok Güçlü

Ölçütler

- ( ) Konuşmamda uygun selam, hitap ve sonlandırma ifadelerini kullandım.
- ( ) Sesimi herkesin duyabileceği şekilde ayarladım.
- ( ) Dinleyicilerle göz teması kurdum.
- ( ) Soru-cevap sırasında uygun ve anlaşılır cevaplar verdim.

b. Topladığınız yıldızları hesaplayarak aşağıdaki ifadeleri tamamlayınız.

Konuşma becerimdeki güçlü yönlerim: _____

Konuşma becerimde geliştirmem gereken yönlerim: _____

3. ANLATALIM

a. Aşağıdaki yönergelere uyarak birbirinden farklı üç meslek belirleyiniz.

- Yakın çevrenizde gözlemediğiniz ve sizin de ileride yapabileceğinizi düşündüğünüz bir meslek belirleyiniz.
- Yakın çevrenizde gözlemediğiniz ancak size uygun olmadığını ve ileride yapamayacağınızı düşündüğünüz bir meslek belirleyiniz.
- Merak ettiğiniz, ileride yapmayı hayal ettiğiniz ilginizi çeken bir meslek belirleyiniz.

b. Seçimlerinizden hareketle ön bilgilerinizi göz önünde bulundurarak “Büyüyünce Ne Olacağım?” başlıklı bir konuşma yapınız.

4. ANLATALIM

a. Aşağıdaki paragrafı okuyunuz. Paragraftaki benzerlik işlevli söz varlıklarını belirleyip daire içine alınız.

İbni Sina özellikle tıp alanındaki çalışmalarıyla dikkat çeken çok yönlü bir bilim insanıdır. “Tıbbın Kanunu” adlı eseri, Batı’da uzun yıllar ders kitabı olarak okutulmuştur. 200’ü aşkın kitabı 450’den fazla makalesiyle sanki bir yazı makinesidir. Batı’da “Avicenne” (Avisene) olarak tanınan İbni Sina âdeta rakipsiz bir otorite olarak kabul edilir. Bir astronom gibi gökyüzünü incelemiş ve çeşitli gök bilimi icatları yapmıştır. Benzer şekilde bir jeologmuş gibi erozyon ve kayalar hakkında yazılar kaleme almıştır. “İyileşme Kitabı” insanlık tarihinde tek bir kişi tarafından yazılan en kapsamlı eser olarak nitelenir.

b. Aşağıdaki isimlerden bir tanesini seçerek bu kişiyi anlatan bir konuşma yapınız. Konuşmanızda etkinliğin “a” maddesinde belirlediğiniz söz varlıklarından en az üçünü kullanınız.

Cahit Zarifoğlu

Ali Kuşçu

Cengiz Aytmatov

Sabiha Gökçen

Naim Süleymanoğlu

Suna Kan

5. ANLATALIM

a. Metni tekrar okuyunuz. Okuma sırasında metinde geçen olayları önemli ve önemsiz olarak sınıflandırıp aşağıdaki alanlara yazınız.

Önemli Olaylar

Önemsiz Olaylar

b. Okuduğunuz metni olay akışına göre kendi cümlelerinizle defterinize özetleyiniz.

6. ANLATALIM

Piri Reis, çok gezmiş ve gezdiği yerleri inceleyerek notlar almış, haritalar çizmiştir. Piri Reis söz konusu yerleri gezdiği için biliyor, onun kitabını okuyanlar ise okudukları için biliyor.

a. Aşağıdaki konulardan birini seçip defterinize bu görüşü mantıklı temellendirmelerle savunduğunuz bir metin yazınız.

• Çok gezen bilir.

• Çok okuyan bilir.

b. Yazma süreciniz sona erdikten sonra sınıfta diğer görüşü seçen arkadaşlarınızdan biriyle defterlerinizi değiştirerek birbirinizin yazısını inceleyiniz. İnceleme sırasında aşağıdaki adımları uygulayınız.

1. Varsa tutarsız ve geçersiz görüş / bilgileri tespit edip çürütmek üzere not alınız.

2. Doğru görüş ve bilgileri kabul edip gerekçesini not alınız.

c. İnceleme süreci sona erince arkadaşınızla notlarınızı tartışınız.

7. ANLATALIM

Aşağıdaki yazışmada Zehra'nın verdiği cevaplardan hareketle Emre'nin yazdıklarını tamamlayınız. Yazışmanın sonunda getirdiğiniz çözüm yolunu sınıf arkadaşlarınızla da paylaşınız.

Merhaba Zehra,

Merhaba Emre, bu problemi duymamıştım. Demek ki biz parkta bu sebepten oynayamayacağız. Salıncağın zincirinin koptuğunu söylemişlerdi en son. Hem tehlikeli hem de artık kimse kullanamıyormuş. Problemi bana kısaca anlatır mısınız?

Şimdi daha iyi anladım problemi. Peki, bu problemi çözmeye yönelik aklına gelen çözüm yollarını sıralar mısın?

Getirdiğin çözüm yollarının hepsi de uygulanabilir geldi bana ama kararsız kaldım. Ürettiğin bu çözüm yollarından en uygunu hangisi sence?

Çok mantıklı. O hâlde hemen bu çözüm yolunu uygulamaya geçirelim ki bir an önce parkımızda oynamaya devam edebilelim.

BİR KİTAP, BİR FİLM...

a. Dönemin başında öğretmeninizin belirlediği kitaplardan ve filmlerden birini aşağıdaki başlıklara göre inceleyiniz.

Kitabın adı: _____

Yazarı: _____

Sayfa sayısı: _____

Konusu: _____

Şahıs ve/veya varlık kadrosu: _____

Kahramanların özellikleri: _____

Yer: _____

Zaman: _____

Anlatıcı: _____

Filmin adı: _____

Konusu: _____

Kahramanları: _____

Kahramanların özellikleri: _____

Yer: _____

Zaman: _____

b. Okuduğunuz kitap ve izlediğiniz film hakkındaki eleştirilerinizi aşağıdaki maddelere göre yaparak defterinize yazınız.

- Okuduğunuz kitabın/izlediğiniz filmin beğendiğiniz özellikleri nelerdir?
- Okuduğunuz kitabın/izlediğiniz filmin beğenmediğiniz özellikleri nelerdir?
- Okuduğunuz kitabın yazarı/izlediğiniz filmin yönetmeni siz olsaydınız beğenmediğiniz özellikler için hangi çözümlere başvururdunuz?

c. Okuduğunuz kitabın/izlediğiniz filmin özetini defterinize yazınız.

ç. Okuduğunuz kitap/izlediğiniz film için bir afiş tasarlayarak arkadaşlarınızla paylaşınız. Tasarladığınız afişi ürün seçki dosyanızda saklayınız.

d. Okuduğunuz diğer kitabın incelemesini öğretmeninize yazılı şekilde sununuz. Öğretmeninizin belirlediğiniz diğer filmi aile üyelerinizle ve/veya büyüklerinizle izleyiniz.

OKUMAK GİBİSİ YOK!

NASREDDİN HOCA

Merhaba arkadaşlar, ben Nasreddin Hoca. Siz bana Nasreddin Dede de diyebilirsiniz. Çünkü ben sizleri torunum olarak görüyorum. Beni çok sevdiğinizi biliyorum. Ben de sizleri seviyorum. Hayatta olmasam da güzel dersler veren fıkralarımla sizlerle beraberim. Şayet, siz o fıkraları okur, hayata gülümseyerek bakar, çalışkan, başarılı, ahlaklı çocuklar olursanız ben de çok mutlu olacağım.

Ben gülererek doğmuşum!

1208 yılında Eskişehir'in Sivrihisar ilçesinin Hortu köyünde doğdum. Sonradan bu köye benim adımla verdiler. Annemin adı Sıdıka, babamın adı Abdullah'tır. Her çocuk ağlayarak doğarmış ya, bu benim için öyle olmamış. Ben ağlayarak değil gülererek doğmuşum. Hem de ne gülüş... Annem babam buna çok şaşırılmışlar ama çok da sevinmişler.

İlk mektebi tamamladıktan sonra Sivrihisar'daki medreseye yazıldım. Ardından Konya'da eğitim gördüm. Babamın ölümünden sonra da köyümde imamlık, Sivrihisar medresesinde hocalık yaptım. Sonra evlendim, çocuklarım oldu. Ardından Akşehir'e yerleştim. Orada da hocalık ve kadılık yaptım. 1284'te Akşehir'de vefat ettim. Türbem de oradadır. Hepinizi ziyaretime bekliyorum.

Neler mi söyledim?

Yaşadığım zaman çok sıkıntılı bir zamandı. Savaşlar, işgaller, ekonomik sıkıntılar vardı. İnsanlar hayata küsmüş gibiydiler. Geleceğe dair umutları kaybolmuştu.

İşte bir hoca olarak bunları değiştirmek istedim. Halkın ve sosyal yaşamın içinde bulunduğum için sorunları biliyordum. Tembellik ve bilgisizlik vardı mesela. Hırsızlık, dilencilik, dedikodu çok artmıştı. İnsanlara doğrudan şöyle yapın, böyle yapmayın, demek olmazdı. Eğitici bir yol bulmalıyım.

Fıkralar anlatmam böyle başladı. Nerede içinde yanlışlık olan bir olay görsem hemen bunu fıkra hâline getirip anlatıyordum. Bunlar, ilk bakışta komik sözlerdi. Bu yüzden dinleyenler kahkahalarla gülüyorlardı. Ama çok geçmeden "Hocamız bunu niye anlattı?" diye düşünmeye başlıyorlar ve bir ders çıkarıyorlardı.

Mesela Akşehir Gölü'ne yoğurt mayası dökerken beni görenler ne yaptığımı sorduklarında onlara "Göle maya çalışıyorum." demiştim. Tabii bu olacak bir şey değildi. Bu yüzden "Hocam göl maya tutar mı?" diye sormuşlardı. İşte tam sırasıydı ders vermek. Hemen "Ya tutarsa!" demiştim. Bunun anlamı "Hiçbir şartta umutsuz olmayın. Başarmak için her yolu deneyin." demektir.

İşte her fıkranın böyle bir mesajı vardır. Sonra fıkralarım dünyanın dört bir yanına yayıldı. Bütün bir dünyanın 'Nasreddin Hoca'sı oldum. Hâlâ da bu fıkralarla yaşamaya devam ediyorum.

Sizden beklentim şudur:

Bu fıkraları yaşatın. Hem okuyun hem de başkalarına anlatın ki hep sizlerle beraber olayım. Hem de herkes bunlardan bir ders çıkarsın. Anlayacağınız, gülererek düşünelim ve öğrenelim. Hepinizi çok seviyorum, hoşça kalın.

Mustafa ÖZÇELİK

ÜRETMEK GİBİSİ YOK!

a. Bildiğiniz önemli çalışmalar yapmış Türk bilim insanı, sanatçı, sporcu vb. varsa bu insanlarla ilgili bildiklerinizi aşağıdaki ilgili alanlara yazınız.

Bilim İnsanı

Sanatçı

Sporcu

Diğer

---

b. Önemli çalışmalar yapmış Türk bilim insanı, sanatçı, sporcu vb. kişileri araştırmak için basılı ve dijital kaynaklar belirleyiniz. Belirlediğiniz kaynaklardan ve konu ile ilgili bilgi sahibi kişilerden yararlanarak araştırma yapınız.

c. Araştırmada elde ettiğiniz bilgilerden yararlanarak araştırdığınız kişiler ve başarı kazandıkları alanlarla ilgili bir sunum hazırlayınız. Hazırladığınız çalışmayı arkadaşlarınıza sununuz. Sunumunuzda benzerlik işlevli söz varlıklarını kullanmaya özen gösteriniz. Sunum hazırlarken ve sunum sırasında dijital araçlardan yararlanabilirsiniz.

ç. Konuşmanızı aşağıdaki puan çizelgesini kullanarak değerlendiriniz. Ölçütteki her bir göstergiyi gerçekleştirme durumunuza göre puanınızı (1-5) yay araç içine yazınız.

Ölçütler	Puanım
Uygun selamlama, hitap ve sonlandırma ifadelerini kullandım.	( )
Dinleyicilerin sorularını saygılı ve açık bir şekilde yanıtladım.	( )
Dili doğru ve etkili kullanmaya çalışarak kendime özgü ifadeler oluşturdum.	( )
Konuşma sürecimdeki güçlü ve geliştirmem gereken yönleri belirleyerek gelecek çalışmalarım için kendime hedefler koydum.	( )

d. Değerlendirmeyi tamamladıktan sonra iyi olduğunuz ve geliştirmeniz gerektiğini düşündüğünüz yönlerinizi belirleyerek aşağıya yazınız.

Geliştirmem gereken yönlerim: _____

İyi olduğumu düşündüğüm yönlerim: _____

a. Gelecekte ön plana çıkacağını düşündüğünüz ve bir girişimci olarak yer almak istediğiniz sektörler nelerdir? Düşüncelerinizi nedenleriyle yazınız.

_____

_____

b. Bir sektörde girişimci olarak yer aldığınızı ve ürün satışlarıyla ilgili bir sorun yaşadığınızı düşününüz. Yaşadığınız problemi çözmek için bir reklam broşürü hazırlayacaksınız. Broşürü planlamak için aşağıdaki ilgili alanları doldurunuz. Broşürünüzü defterinize oluşturunuz.

Reklam broşürü hazırlanacak ürün: _____

Ürünle ilgili yaşanan problem: _____

Alternatif çözümler ve bunlar arasından seçtiğim en makul çözüm: _____

_____

Reklam broşüründe yer almasını istediğim yazı ve görseller: _____

_____

c. Yazınızı aşağıdaki puan çizelgesini kullanarak değerlendiriniz. Ölçütteki her bir göstergeyi gerçekleştirme durumunuza göre puanınızı (1-5) yay ayrıç içine yazınız.

Ölçütler	Puanım
Yazımda ele alacağım problemi belirledim.	( )
Alternatif çözüm yollarından en uygun olanını seçtim.	( )
Dili doğru ve etkili kullanmaya çalışarak kendime özgü ifadeler oluşturdum.	( )
Yazma sürecimdeki güçlü ve geliştirmem gereken yönleri belirleyerek gelecek çalışmalarım için kendime hedefler koydum.	( )

ç. Hazırladığınız reklam broşürünün ürün satışına yapacağı etki ile ilgili değerlendirmelerinizi yazınız.

_____

_____

_____

BU TEMA BAŞKA TEMA!

Temayı tamamladınız, tebrikler! Her biriniz tek, eşsiz ve özelsiniz. Temanın sizde uyandırdığı duygular, düşünceler de eşsiz ve bambaşka! O hâlde temaya son bir kez de farklı bir açıdan bakmaya ne dersiniz?

Temayı bir kelimeyle anlatınız.

_____

Temanın adını siz koyunuz.

_____

Temadan günlük hayatınıza yansıyanları yazınız.

_____

_____

_____

_____

_____

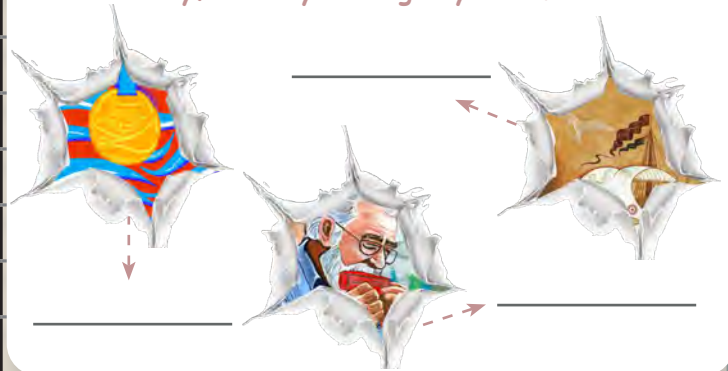
_____

Temayı anlatan bir slogan yazınız.

_____

_____

Bu ayrıntıların temanın hangi sayfasında yer aldığını yazınız.

**TEMANIN
ONUR KONUĞU**

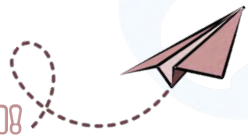

**BİR OKURYAZARIN
GÜNLÜĞÜ**

**TEMANIN
OYUNU**

1. Aşağıdaki metni okuyup soruları cevaplayınız.

İhsan Ketin, 1914 - 1995 yılları arasında yaşamış Türk jeolog. 1948 yılında Kuzey Anadolu Fay Hattı'nın varlığını ortaya koyduğu bir makale yayımladı. Bu keşfi kendisine, alanında çok önemli bir araştırma ödülü olan Gustav Steinmann (Gustav Siteyinmen) Madalyası'nı getirdi.

Canan Dağdeviren, 1985'te doğmuş Türk fizik mühendisi. İnsan iç organlarının hareketlerini elektrik enerjisine dönüştürülebilir ve bu biçimde şarj olabilen aygıtlar üzerinde çalışıyor. Buluşları arasında, pilsiz çalışan giyilebilir kalp çipi de yer alıyor. Dağdeviren, Harvard (Harvard) Üniversitesi'nin Genç Akademi üyeliğine seçilen ilk Türk bilim insanı.

Feryal Özel, 1975'te doğmuş Türk astrofizikçi. 2001 yılından beri Amerikan Havacılık ve Uzay Dairesinde (NASA) çalışıyor. Kara delikler ve nötron yıldızları araştırma alanlarından bazıları. 2019'da gezegenimizden milyonlarca ışık yılı uzaklıktaki bir kara deliği ilk kez görüntülemeyi başaran ekipte yer aldı.

a. Aşağıdaki tanımların hangi kelime/kelime gruplarına ait olduğunu tahmin ediniz. Bu kelime/kelime gruplarının yer aldığı metinlerde hangi kişilere ait bilgiler yer alıyorsa yay ayrıç içine o kişinin soy ismini yazınız.

- ( ) Işığın uzayda bir yılda aldığı yol.
- ( ) Yarı iletken malzemelerle tasarlanmış bir levha üzerine yerleştirilen elektronik devreler grubu.
- ( ) Kayaç kütlelerinin bir kırılma düzlemi boyunca yerlerinden kayması, kırık.
- ( ) Yer yuvarlağının yapısını ve zaman içindeki değişimini inceleyen bilim insanı.
- ( ) Yaşamlarını tamamlayan yıldızlardan arta kalan çok yoğun gök cisimleri.
- ( ) Elektrik enerjisi yükleme işlemi.

b. Metinde sözü edilen kişilerin ortak kişilik özellikleri neler olabilir? Üçünü yazınız.

2.

a. Aşağıdaki rol kartlarını okuyunuz.

Efe'nin ablası, finansal bilince sahip ve kardeşine iyi bir öneride bulunmak ister. Ona parayı daha verimli bir şekilde kullanabileceği yolları gösterirken, Efe'nin düşüncelerine de saygı duyar. Efe'nin para biriktirip akıllı saat almak istediğini bilmektedir. Efe, nihayet akıllı saat alabilecek parayı biriktirince ona parasını biriktirmeye devam etmesini, böylece daha fazla birikim yapıp hem saati hem istediği başka şeyleri alabileceğini söyler.

Efe, harçlıklarını biriktirerek istediği akıllı saate sahip olmak isteyen bir çocuktur. Ancak ablasının önerisi onu düşündürmüştür. Şimdi bir karar vermesi gerekmektedir. Parayı hemen harcıyıp saati almak mı yoksa daha fazla birikim yapıp gelecekte hem saati hem de başka şeyleri alabilecek duruma gelmek mi?

b. Efe'nin karşılaştığı temel problem nedir? Kısaca açıklayınız.

---

c. Problem için geliştirdiğiniz farklı çözüm önerilerinizi yazınız.

ç. Belirlediğiniz alternatif çözüm yollarını karşılaştırarak gerekçenizi de belirterek Efe için en uygun çözüm yolunu seçiniz.

d. Siz Efe'nin yerinde olsaydınız nasıl bir çözüm yolu seçerdiniz? Seçiminizi yaparken aşağıdaki soruları da cevaplayarak dikkate alınız.

- Seçtiğiniz çözüm, sizin için hem kısa hem de uzun süreli hedeflerinize ulaşmada ne kadar etkili olurdu?
- Seçiminizin avantajları ve dezavantajları neler olurdu?
- Seçiminizin sonucunda neler hissederdiniz ve bu durum sizi nasıl etkilerdi?

e. Yukarıdaki rol kartlarından hareketle Efe ve ablasının konuşmasını canlandırınız. Canlandırmanızı yaparken problemi net biçimde ifade ediniz. Çözüm önerisi üretmeye, uygun olanı seçmeye ve çözümünüzü değerlendirmeye özen gösteriniz.

3. Yandaki karekodu okutarak “Âşık Veysel’in Hayatı” adlı içeriği izleyiniz ve aşağıdaki soruları cevaplayınız.

a. Âşık Veysel’in yaşamındaki önemli gördüğünüz dönüm noktaları nelerdir? Gerekçeleriyle birlikte söyleyiniz.

b. Belirlediğiniz dönüm noktalarını Âşık Veysel’in sanat yaşamına etkisi bakımından inceleyiniz. İnceleme sonuçlarınızı bir yargı cümlesi ile ifade ediniz.

4. Aşağıdaki metni okuyup soruları cevaplayınız.

Ülkü; ardında koşulan, uğruna çalışılan, ulaşılmak istenen yüce amaç olarak tanımlanabilir. Peki, vatanımız için ülkemiz nerede başlamalı, nerede bitmelidir? Burada Abdurrahim Karakoç’un şu dörtlüğüne kulak verelim:

sinan’da estetik, İtrî’de ahenk
Sebillerde hayat, kubbelerde renk
mevlânâda ilim Barbaros’ta cenk
Bir güzel Ülküdür gönül verdiğim.

a. Yukarıdaki metinde iki nokta işaretinin kullanım amacını açıklayınız.

---

b. Metnin dörtlük bölümünü yazım ve noktalama hatalarını düzelterek aşağıya yeniden yazınız. Dörtlüğü yazarken dizeleri alt alta yazmak yerine yan yana yazarak ilgili noktalama işaretini ekleyiniz.

5.

a. Türk lirası kâğıt paralarının ön yüzlerinde Mustafa Kemal ATATÜRK’ün fotoğrafı bulunurken arka yüzlerinde farklı Türk büyüklerinin fotoğrafları yer almaktadır. Bu Türk büyüklerinden anımsadıklarınız var mı? Söyleyiniz.

b. Barış Manço “Anahtar” adlı eserinde aslında bir bilmece olan yandaki dörtlüğe yer vermiştir: Burada renkli yazılan ifadeler, dönemin kâğıt paralarının arkasındaki resimleri temsil etmektedir. Buna göre hangi paranın arkasında hangi resmin olduğunu belirleyip karşılıklarına yazınız.

Beş Âkif, bir saat kulesi
İki kule bir Fatih
Beş Fatih bir Mevlânâ
İki Mevlânâ bir Sinan

100 Türk lirası: _____

500 Türk lirası: _____

1000 Türk lirası: _____

5000 Türk lirası: _____

10000 Türk lirası: _____

Daha fazla ölçme ve değerlendirme için yandaki karekodu okutunuz.

KAYNAKÇA

Akbaş, A. (2017). *Kuş sofrası*. MEB Yayınları.

Avrupa şampiyonu dünya ikincisi göntüllerin birincisi Sümeyye Boyacı. (2020, Sonbahar). *Özel Eğitim Çocuk Dergisi*, (1), 12–13.

Aydemir, F. Z. (2024, Eylül-Ekim). Zeynir ve peytin. *Kuşluk Dergisi*, (4), 45.

Bu festival bir başka. (2023, Temmuz-Ağustos-Eylül). *TSE Öncü Çocuk Dergisi*, (105), 9–14.

Bulut, S. (2012). *Penceredeki Kuş*. Can Yayınları.

Cevizli, Ş. (2023, Eylül). Geleceğin mesleği dijital oyun tasarımcılığı. *Aile Çocuk Dergisi*, (8), 15.

Duran, B. (2023, Haziran). Yeni mahalleye alışma kılavuzu. *Aile Çocuk Dergisi*, (7), 4–6.

Ekrana bakma bana bak! (2024, Ocak). *RTÜK Medya ve Çocuk Dergisi*, (2), 26–29.

Eyüboğlu, B. R. (1995). *Dol karabakır dol*. Bilgi Yayınları.

Güvenç, Y. A. (2000, Eylül). Elektronik posta. *Bilim Çocuk*, (33), 40–41.

Gürpınar, M. (2008). *Bilgisayar*. Can Yayınları.

Hatipoğlu, S. (1996). *Dünya ve zaman*. Mavi Bulut Yayınları.

Inroga, T., ve Yapıcı, N. (2020, Ağustos). Bilimin içinde doğa var. *Bilim Çocuk*, (272), 18–20.

Kapusozoglu, F. (2016, Ekim). Dedemin kırmızı mızıkası. *Sevgi Bir Kuş Dergisi*, (4), 24–27.

Karakoç, A. (1997). *Akıl karaya vurdu*. E.P. Yayınları.

Kaya, V. (2016). *Çocuklar gibi güzel şiirler*. Yediveren Kitap.

Kim kimdir? Hezarfen Ahmet Çelebi. (2017, Ocak-Şubat-Mart). *TSE Öncü Çocuk Dergisi*, (81), 33.

Kim nasıl akıl etmiş? (2023, Ocak). *RTÜK Medya ve Çocuk Dergisi*, (1), 4–5.

Kuru, N. (2017). *Türk denizcileri*. MEB Yayınları.

Olgaç, K. (1986, Şubat). Dünya satranç şampiyonasının ilginç öyküsü. *Bilim ve Teknik*, (219), 14–15.

Özçelik, M. (2022, Kış). Nasreddin Hoca. *Özel Eğitim Çocuk Dergisi*, (8), 44–45.

T.C. Millî Eğitim Bakanlığı. (2024). *Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Türkçe dersi öğretim programı (5, 6, 7 ve 8. sınıflar)*.

Uysal, B. (2022). *Altın dilli kız* (Çocuklar İçin Türk Masallarından Seçmeler Serisi, No. 6). Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı.

Yazarlarımız-Halide Edip Adıvar. (2015, Ekim-Kasım-Aralık). *TSE Öncü Çocuk Dergisi*, (76), 16–17.

* Kaynakça APA /7. sürüm atf sistemi kullanılarak yazılmıştır. Aşağıda sayfa numarası ve bölüm adı verilen metinler komisyon çalışmasıdır.

4. Tema: (Sayfa 20- 5. Anlatılmı, Sayfa 22- Birlikte Uygulayalım, 32- 2. Anlatılmı, Sayfa 45- 7. Anlatılmı, Sayfa 60- Bir Okuryazarın Günlüğü, Sayfa 61- Haydi Bitirelim! 1. Soru, Sayfa 63- Ek Ölçme- 5. Soru- a maddesi) **5. Tema:** (Sayfa 82- 4. Anlatılmı- b maddesi, Sayfa 82- 5. Anlatılmı, Sayfa 90- 2. Anlatılmı, Sayfa 108- Bir Okuryazarın Günlüğü, Sayfa 111- Haydi Bitirelim! 7. Soru, Sayfa 111- Ek ölçme 1. Soru) **6. Tema:** (Sayfa 144- Tıklayalım, Sayfa 145- 1. Anlatılmı, Sayfa 149- 7. Anlatılmı, Sayfa 154- Bir Okuryazarın Günlüğü, Sayfa 156- Haydi Bitirelim! 2. Soru- a maddesi)

Genel Ağ ve Görsel Kaynakça

Cevap Anahtarı

Dinleme Becerisi Gelişim Çizelgesi

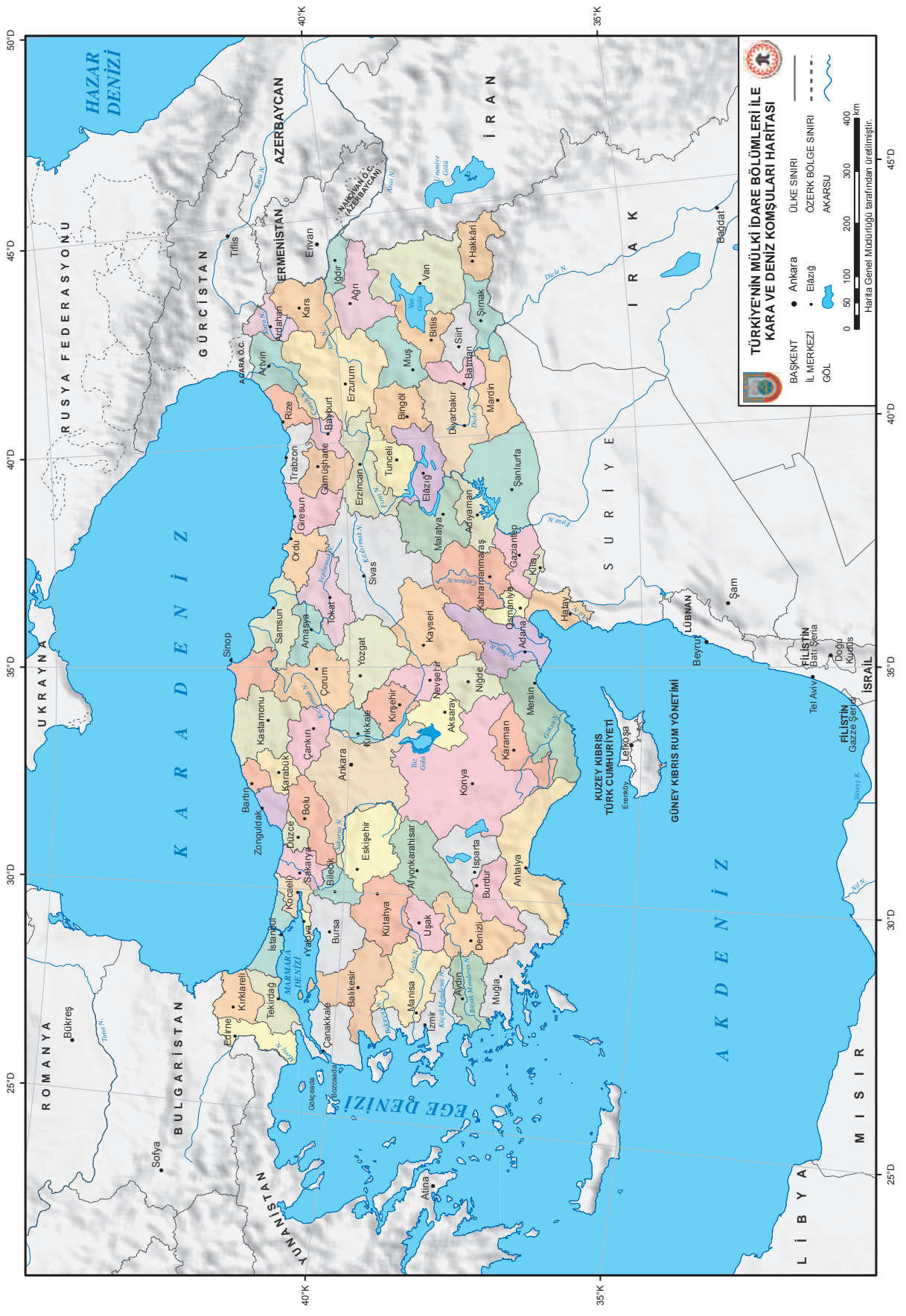
Konuşma Becerisi Gelişim Çizelgesi

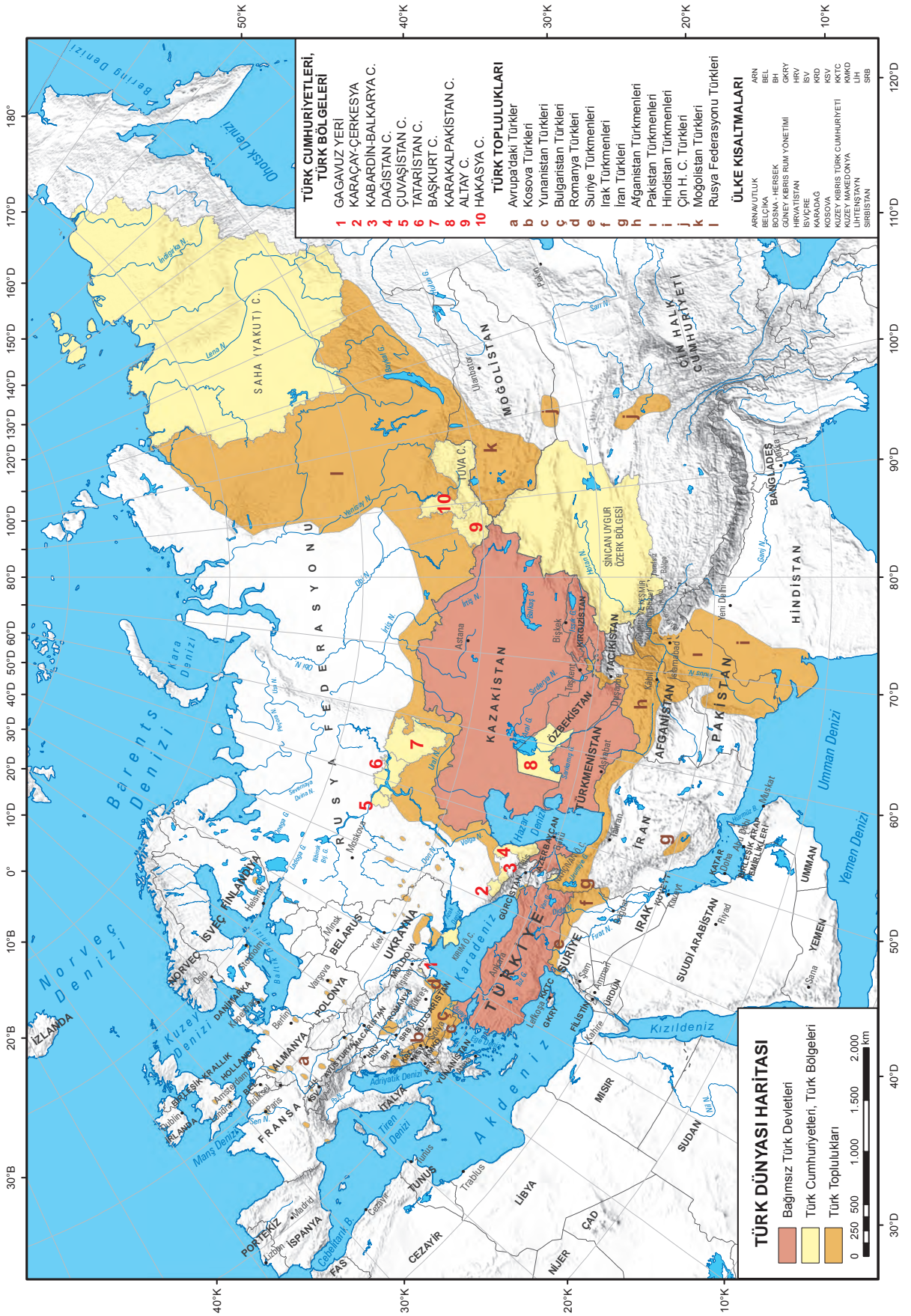

Yazma Becerisi Gelişim Çizelgesi

Okuma Becerisi Gelişim Çizelgesi

Bu kitaba sığmayan daha neler var!

eBa
www.eba.gov.tr

Karekodu okut, bu kitapla
ilgili EBA içeriklerine ulaş!

Teknoloji Yolculuğumuz

**BU DERS KİTABI MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞINCA
ÜCRETSİZ OLARAK VERİLMİŞTİR.
PARA İLE SATILAMAZ.**

Bandrol Uygulamasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin Beşinci Maddesinin İkinci Fıkrası Çerçevesinde Bandrol Taşınması Zorunlu Değildir.